

Tilinpäätös 2016

RAISIO OYJ

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus.....	3
Raisio-konsernin tunnuslukuja	12
Konsernin tuloslaskelma.....	13
Konsernin tase.....	14
Oman pääoman muutokset 31.12.2016 päättyneellä tilikaudella.....	15
Konsernin rahavirtalaskelma	16
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	17
Konsernin liitetiedot	28
Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ...	46
Osakekohtaiset tunnusluvut.....	47
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	48
Osakkeet ja omistajat.....	49
Emoyhtiön tuloslaskelma	53
Emoyhtiön tase	54
Emoyhtiön rahavirtalaskelma.....	55
Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	56
Emoyhtiön tuloslaskelman liitetiedot.....	57
Emoyhtiön taseen liitetiedot.....	58
Emoyhtiön muut liitetiedot.....	62
Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä.....	63
Tilintarkastuskertomus.....	64
Hallintoneuvoston lausunto	67

Taloudellinen raportointi

Katsauksen luvut ovat keskenään vertailukelpoisia. Raportoitavat yksiköt ovat Brändit ja Raisioagro. Vuonna 2016 Brändit-yksikköön kuuluivat Välipalat, Benecol, Makeiset ja Benemilk. Välipalat-liiketoiminnan markkina-alueet olivat Pohjois-, Itä- ja Länsi-Eurooppa. Länsi-Euroopan markkina-alueen divestoitu välipalapatukaliiketoiminta sisältyy Raision lukuihin 12.7.2016 asti. Benecol-liiketoiminta sisältää Benecol-ainesosan myynnin lisenssipartnereille globaalisti sekä Benecol-kuluttajatuotteiden myynnin Raision kotimarkkina-alueilla. Makeisiin kuuluvat Ison-Britannian ja Tšekin toiminnot. Benemilk-liiketoiminta sisältää innovaation kansainvälisen kaupallistamisen ja suojaamisen. Raisioagro-yksikköön kuuluvat naudan- ja kalanrehut, tuotanto-panokset ja -tarvikkeet sekä viljakauppa.

Hallituksen toimintakertomus 2016

Toimintaympäristö

Suomessa vähittäiskaupan myynti kasvoi hieman ja kasvun ennustetaan jatkuvan maltillisena vuonna 2017 ostovoiman ja työpaikkojen kasvun hitaudesta johtuen. Vähittäiskauppa jatkoi ns. halpuuttamista. Terveellisten ja kasvipohjaisten välipalojen kysyntä kasvoi ruokailutottumusten muuttuessa.

Ison-Britannian kesäkuussa 2016 pidetyn kansanäänestyksen seurauksena maa tulee todennäköisesti eroamaan Euroopan unionista. Eron yksityiskohdat ovat avoimia ja päätöksestä johtuvan epävarmuuden arvioidaan heikentävän paitsi Ison-Britannian myös koko euroalueen kasvunäkymiä sekä aiheuttavan edelleen voimakasta vaihtelua punnan kurssiin.

Kolesterolia alentavien terveysvaikutteisten elintarvikkeiden myynnin heilahtelut Raision markkina-alueilla Euroopassa jatkuivat ja koko kategoria laski hienoisesti. Isossa-Britanniassa Benecol oli ainoa brändi, joka koko levitekategorian laskusta huolimatta paransi asemaansa. Briteissä jatkui vähittäiskaupan tiukka kilpailu ja kuluttajien hintatietoinen ostokäyttäytyminen. Vähemmän sokeria ja suolaa sisältävien tuotteiden kysyntä kasvoi, sillä Isossa-Britanniassa jatkui vilkas julkinen keskustelu aiheesta.

Puolassa kolesterolia alentavien levitteiden volyyymi kasvoi mittavan promootiomyyntin tukemana. Puolalaiset kuluttajat arvostavat perinteisesti voita sisältäviä levitteitä. Benecol-tuotteiden potentiaalisilla uusilla markkina-alueilla Aasiassa terveysvaikutteisten elintarvikkeiden lupaprosessit vaihtelevat suuresti maittain ja muutammat maat ovat tiukentaneet lupaprosessejaan. Raisio on toteuttanut lisenssipartnereidensa kanssa useita onnistuneita regulaatioprosesseja.

Ison-Britannian makeismarkkinoilla kuluttajakysyntä oli tasaista niissä tuotekategorioissa, joissa Raisiolla on tuotteita. Euroopan markkinoilla vähittäiskaupatut lanseerasivat aktiivisesti uusia pehmeitä hedelmämakeisia private label-tuotteina.

Suomen naudanrehujen markkinoilla ei tapahtunut suuria muutoksia, sillä maitotilojen määrän vähentymisestä huolimatta lypsylehmien määrä ei laskenut samassa suhteessa. Maidosta maksettava alempi hinta ja tilojen haasteellisempi taloudellinen asema lisäsivät edullisempien rehujen kysyntää ja kiristivät kilpailua. Venäjän kehittäessä aktiivisesti omaa maitoketjuaan avautui konsultoivalle rehumyyntille uusia mahdollisuuksia.

Itämeren alueen kalanrehujen markkinat olivat vakaat. Muutokset olivat enemmänkin kasvuolosuhteista johtuvia. Globaali punalihaisten kalojen hintojen nousu näkyi myös Suomessa. Hintojen nousu johtui Chilen lohentuotannon ongelmista, jotka ovat romahduttaneet maan oman tuotannon. Kasvatetun kalan vaje on globaaleilla markkinoilla paikattu Norjan lohella, joka on päätuote myös Suomen markkinoilla. Norjan lohien kuluttajahinnan nousu veti nousuun myös kotimaisen kirjolohen hinnan. Raisioaqua on kalanrehujen vastuullinen edelläkävijä Suomessa.

Liikevaihto

Konsernin liikevaihto oli 436,3 (521,2) miljoonaa euroa, mikä on 16 prosenttia vertailuvuotta vähemmän. Vertailuvuoden liikevaihto sisältää Isossa-Britanniassa kolmannelle

osapuolelle lisensoidun Honey Monster -brändin muromyyntiin 30.6.2016 asti ja välipalapatukaliiketoiminnan 12.7.2016 toteutuneeseen liiketoiminnan myyntiin asti. Heikentyneen punnan vaikutus koko vuoden liikevaihtoon oli noin 20 miljoonaa euroa.

Brändit-yksikön liikevaihto oli 320,1 (385,1) miljoonaa euroa ja Raisioagron 126,6 (145,9) miljoonaa euroa. Muiden toimintojen liikevaihto oli 0,8 (3,4) miljoonaa euroa. Brändit-yksikön osuus Raision liikevaihdosta oli 73 prosenttia ja Raisioagron 27 prosenttia.

Suomen ulkopuolisen liikevaihdon osuus koko konsernin liikevaihdosta oli 64,0 (66,3) prosenttia, mikä on 279,4 (345,7) miljoonaa euroa. Raision suurimman Suomen ulkopuolisen markkinan Ison-Britannian osuus konsernin liikevaihdosta oli yli 30 prosenttia.

Tulos

Konsernin vertailukelpoinen liiketulos oli 50,7 (51,7) miljoonaa euroa ja liiketulos 28,9 (42,4) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liiketulos oli 11,6 (9,9) prosenttia ja liiketulos 6,6 (8,1) prosenttia liikevaihdosta. Punnan valuuttakurssimuutosten vaikutus Raision liiketulokseen oli lähes kolme miljoonaa euroa.

Brändit-yksikön vertailukelpoinen liiketulos oli 50,5 (55,4) miljoonaa euroa ja liiketulos 30,2 (45,4) miljoonaa euroa. Raisioagron vertailukelpoinen liiketulos oli 3,7 (2,8) miljoonaa euroa ja liiketulos 3,7 (2,4) miljoonaa euroa. Muiden toimintojen vertailukelpoinen liiketulos oli -3,5 (-6,5) miljoonaa euroa ja liiketulos -4,9 (-5,3) miljoonaa euroa.

Vertailukelpoiset liiketoiminnan poistot ja arvonlennukset olivat 11,3 (16,5) miljoonaa euroa. Poistot ja arvonlennukset olivat 27,4 (21,1) miljoonaa euroa. Nettorahoituserät olivat -2,2 (-2,5) miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen tulos ennen veroja oli 48,5 (49,1) miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja 26,8 (39,9) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen tulos verojen jälkeen oli 39,2 (40,4) miljoonaa euroa ja tulos verojen jälkeen 19,0 (35,0) miljoonaa euroa.

Konsernin vertailukelpoinen osakekohtainen tulos oli 0,25 (0,26) euroa ja osakekohtainen tulos 0,12 (0,22) euroa.

Tase, rahavirta ja rahoitus

Raisio-konsernin taseen loppusumma oli vuoden lopussa 470,0 (563,6) miljoonaa euroa. Oma pääoma oli 313,2 (350,0) miljoonaa euroa. Osakekohtainen oma pääoma oli 1,99 (2,23) euroa. Erittely oman pääoman muutoksista on jäljempänä katsauksen taulukko-osassa.

Käyttöpääoma oli joulukuun lopussa 44,2 (40,8) miljoonaa euroa. Muu vaihto-omaisuus sisältää 30.9. alkaen tehdaskiinteistöt, joita parhaillaan kehitetään ja valmistellaan myyntiä varten osana tavanomaista liiketoimintaa. Käyttöpääoma ei sisällä lainojen suojaamiseen liittyviä johdannaisrahoitusvelkoja 1.1.2016 alkaen.

Liiketoiminnan rahavirta oli 47,6 (65,0) miljoonaa euroa.

Konsernin investoinnit olivat 18,3 (11,0) miljoonaa euroa, mikä on 4,2 (2,1) prosenttia liikevaihdosta. Brändit-yksikön investoinnit olivat 8,9 (9,1) miljoonaa euroa, Raisioagron 1,9 (0,7) miljoonaa euroa ja muiden toimintojen 7,5 (1,2)

miljoonaa euroa. Merkittävin investointi on Raision tehdasalueelle rakennettava bioenergialaitos, joka otetaan käyttöön keväällä 2017. Brändit-yksikön merkittävin investointi oli Leicesterin tehtaan tuotantotehokkuuden parantaminen. Raisio investoi myös toiminnanohjausjärjestelmänsä päivittämiseen. Raisioagro investoi kalanrehutehtaan lämmön talteenottojärjestelmään ja aloitti uuden kalanrehulinjan rakentamisen. Uusi kalanrehulinja otetaan käyttöön kevään 2017 aikana.

Konsernin korolliset rahoitusvelat joulukuun lopussa olivat 88,6 (110,1) miljoonaa euroa. Korollinen nettorahoitusvelka oli 26,7 (42,2) miljoonaa euroa.

Konsernin omavaraisuusaste joulukuun lopussa oli 66,8 (62,3) prosenttia ja nettovelkaantumisaste oli 8,5 (12,1) prosenttia.

Vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto oli 11,6 (11,3) prosenttia ja sijoitetun pääoman tuotto oli 6,6 (9,2) prosenttia.

Raisio Oyj jakoi vuonna 2016 osinkona 25,0 (22,0) miljoonaa euroa vuodelta 2015.

Yrityskaupat ja lisensoinnit

Raisio-konserni lisensoi Honey Monster -brändin The Brecks Company Limitedille 13.4.2016 allekirjoitetulla lisenssiosuudella. Heinäkuun 2016 alusta alkaen Brecks on

vastannut Honey Monster -tuotteiden myynnistä ja markkinoinnista Ison-Britanniassa. Aamiaismuutokset eivät olleet Raision strategian ydintä. Lisenssisopimuksella ei ole merkittävää tulosvaikutusta Raisio-konsernille.

Raisio myi Ison-Britannian välipalapatukaliiketoimintansa hollantilaiselle pääomasijoitusyhtiö Nimbussille. Tehtaat Newportissa ja Swindonissa, henkilöstö sekä Dormen-brändi siirtyivät uudelle omistajalle 12.7.2016 allekirjoitetulla sopimuksella. Divestoinnin myötä Raisio luopui partnereidensa brändeillä valmistettavien välipalapatukoiden valmistuksesta ja keskittyy omien brändituotteidensa kehitykseen ja markkinointiin. Myydyn liiketoiminnan liikevaihto oli 18 miljoonaa euroa tammi-kesäkuussa 2016.

Riita-asiat

Raisio voitti marraskuussa 2014 Suomessa pidetyn välimiesmenettelyn, jossa vastapuolena oli amerikkalainen Oat Solutions LLC -yhtiö. Oat Solutions LLC jätti alkuvuonna 2015 välitystuomion moitekanteen Varsinais-Suomen kärjäoikeuteen. Välitystuomio on lopullinen ja siitä ei voida valittaa, mutta Oat Solutions LLC jätti moitekanteen väittämiinsä menettelyvirheisiin liittyen. Oat Solutions LLC:n moitekanteen hylättiin marraskuussa 2015. Oat Solutions LLC teki tammi-kuussa 2016 valituksen moitekanteen hylkäämistuomiosta

Raisio-konsernin keskeiset tunnusluvut

		Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016	2015
Tulos							
Liikevaihto	M€	95,4	102,8	124,1	114,0	436,3	521,2
Liikevaihdon muutos	%	-22,3	-23,5	-12,3	-6,9	-16,3	5,5
Liiketulos	M€	11,5	13,9	-6,2	9,7	28,9	42,4
Liiketulos	%	12,1	13,6	-5,0	8,5	6,6	8,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	M€	0,5	0,1	21,2	0,0	21,8	9,2
Vertailukelpoinen liiketulos	M€	12,0	14,0	15,0	9,7	50,7	51,7
Vertailukelpoinen liiketulos	%	12,6	13,6	12,1	8,5	11,6	9,9
-Poistot	M€	-2,6	-2,6	-3,1	-3,1	-11,3	-14,1
-Arvonlennukset	M€	0,3	0,5	-17,0	0,0	-16,1	-7,0
Poistot ja arvonalentumiset yht.	M€	-2,3	-2,1	-20,0	-3,1	-27,4	-21,1
Vertailukelpoisiin poistoihin ja arvonalennuksiin vaikuttavat erät	M€	-0,3	-0,5	17,0	0,0	16,1	4,7
Vertailukelpoiset poistot ja arvonalennukset	%	-2,6	-2,6	-3,1	-3,1	-11,3	-16,5
Käyttökate (EBITDA)	M€	13,8	16,0	13,9	12,7	56,3	63,6
Vertailukelpoiseen käyttökatteeseen vaikuttavat erät	M€	0,9	0,6	4,2	0,0	5,7	4,6
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	M€	14,6	16,6	18,1	12,7	62,0	68,1
Rahoituserät	M€	0,2	-0,5	-0,9	-0,9	-2,2	-2,5
Tulos/osake (EPS)	€	0,06	0,07	-0,05	0,05	0,12	0,22
Vertailukelpoinen tulos/osake (EPS)	€	0,06	0,07	0,07	0,05	0,25	0,26
Tase							
Omavaraisuusaste	%	-	-	-	-	66,8	62,3
Nettovelkaantumisaste	%	-	-	-	-	8,5	12,1
Korollinen nettorahoitusvelka	M€	-	-	-	-	26,7	42,2
Oma pääoma/osake	€	-	-	-	-	1,99	2,23
Osinko/osake	€	-	-	-	-	0,17*	0,16
Investoinnit	M€	5,0	5,1	4,3	4,0	18,3	11,0

* Hallituksen esitys yhtiökokoukselle

Turun hovioikeuteen. Katsauskauden jälkeen tammikuussa 2017 Turun hovioikeus hylkäsi Oat Solutionsin valituksen.

Oat Solutions LLC nosti jo vuonna 2014 Suomessa välimiesoikeudessa käsitellystä riita-asiasta siviilikanteen amerikkalaisessa tuomioistuimessa. Vastaajina USA:n riita-asiassa olivat Raisio Oyj:n lisäksi silloinen toimitusjohtaja Matti Rihko ja Benecol-liiketoiminnasta sekä liiketoimintojen kehityksestä vastaava johtaja Vincent Poujardieu. Oat Solutions vaati Raisiolta oikeusteitse Amerikassa vähintään 25 miljoonan dollarin vahingonkorvauksia, joita Raisio piti koko ajan täysin perusteettomina. Los Angelesin tuomioistuin hyväksyi Raision esityksen Oat Solutions LLC:n nostaman siviilikanteen tutkimatta jättämisestä marraskuussa 2016. Oat Solutions on ilmoittanut valittavansa USA:n tuomioistuimen päätöksestä.

Raisio on voittanut Oat Solutionsin kaikissa neljässä oikeusprosessissa. Raisio on koko prosessin ajan pitänyt ja pitää edelleen Oat Solutions LLC:n vaatimuksia täysin perusteettomina.

Tutkimus ja kehitys

Konsernin tutkimuksen ja kehityksen kulut olivat 3,6 (5,5) miljoonaa euroa, mikä on 0,8 (1,1) prosenttia liikevaihdosta.

Brändit

Pohjois-Euroopan Välipalat-liiketoiminto toi tavoitteensa mukaisesti markkinoille aktiivisen ihmisen arkeen sopivia, terveellisempiä välipaloja.

Suomen markkinoille lanseerattiin Elovena-patukat, joiden menestys perustuu kuluttajien välipalalle määrittelemiін kriteereihin. Niitä ovat: ostamisen helppous akuuttiin nälkään, kuljetettavuus, hyvä maku, käytännöllinen pakkaus, käyttövalmis tuote, ravitsevuus ja energiasisältö, herkulliset ja aidot raaka-aineet, hyvinvointi sekä sallittu herkuttelu.

Elovena-rahkat lanseerattiin Suomessa elokuussa. Elovena-rahkat ovat ensimmäinen lisukkeellinen vaihtoehto rahkahyllyssä. Rahka on kuluttajien toivoma ihannevälipala, joka poistaa ja siirtää nälkää sekä antaa hyvää, pitkäkestoista energiaa. Elovena-rahkoissa yhdistyvät tärkeimmät ruokatrendit eli

helppous, mukaan otettavuus, proteiini- ja kuitupitoisuus.

Raision tavoitteena on tuoda jatkossakin markkinoille aktiivisen ihmisen arkeen sopivia, terveellisempiä välipaloja, jotka edustavat Raisiolle uusia tuoteryhmiä.

Raisioagro

Raisioagron voimakas panostus digitaalisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen jatkui. Raisioagro sai Tekesiltä rahoitusta Internet Of Farming (IOF) -tutkimus- ja kehityshankkeelle, jonka tavoitteena on tehostaa maataloudessa ja vesiviljelyssä muodostuvan tiedon keräämistä ja hyödyntämistä digitaalisten ratkaisujen avulla. Tarkempi panos-tuotosseuranta ja siihen kytkeytyvä ohjaus tehostavat ravintoaineiden hyväksikäyttöä, vähentävät tuotannon ympäristövaikutuksia ja parantavat tilojen taloudellista tulosta.

Raisioagron kehittämä ja asiakkailta jo käytössä oleva lypsyrobotiseurantana tunnettu palvelu nimettiin Tuotostutka®-lypsyrobotiseurannaksi. Tuotostutka on hyvä esimerkki uusista palveluista ja merkittävä osa Raisioagron verkkostrategiaa. Seurannan avulla karjojen keskimääräinen maitotuotos on noussut jo noin kuudella prosentilla.

Vuonna 2016 lanseerattiin kolme uutta Benemilktuotetta, jotka suunnattiin maitotiloilla yleistyvään seosruokintaan. Myös Maituri- ja Opti-tuoteperheitä laajennettiin tilojen tarpeiden mukaisilla uusilla tuotteilla. Syksyllä Raisioagro toi markkinoille täysin uudet rehut hevosille ja peurojen lisäruokintaan.

Raisioagron kalanrehuliiketoiminnan eli Raisioaquan tuotekehitys painottui laadun kehittämiseen, uusien mahdollisten raaka-aineiden käyttöön ja niiden sulavuuksien tutkimiseen. Baltic Blend -Itämerirehun kehittäminen ja lanseeraus olivat Raisioaquan vuoden suurin panostus. Itämeri-rehuksi kutsutaan kalanrehua, jonka raaka-aineena käytettävä kalajauho ja -öljy on tuotettu Suomessa Itämeren silakasta ja kilohailista. Kalajauhoa ja -öljyä Raisioaquan rehuihin valmistaa merkittävä yhteistyökumppanimme Kemiön Kasnäissä.

Vertailukelpoiseen liiketulokseen vaikuttavat erät

		Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016	2015
Brändit							
Dormen ja Fruitus -brändien alaskirjaus	M€	-0,1	-0,1	3,9		3,7	
Halo Foods Ltd:n myytävän omaisuuden arvostus käypään arvoon	M€		-0,4	15,1		14,7	
UK:n välipalaliiketoiminnan uudelleenjärjestelykulut	M€		1,1	0,7		1,7	
Southallin tehtaan saneeraus- ja muutokulut, UK	M€						11,3
Tehostamishankkeet	M€	0,2				0,2	1,4
Luovutustappio Sulman myynnistä	M€						1,5
Carlshamn Mejeri -tavaramerkin myynti	M€						-4,1
Raisioagro							
Toiminnan uudelleenjärjestely	M€						0,4
Yhteiset							
Toiminnan järjestely- ja asianajokulut	M€	0,4	-0,5	1,5		1,4	
Myytyyn liiketoimintaan liittyvä kertaluonteinen jälkikäteen korvaus	M€						-1,1
Vaikutus liiketulokseen	M€	0,5	0,1	21,2	0,0	21,8	9,2

SEGMENTTI-INFORMAATIO

tammi-joulukuu 2016

Brändit-yksikkö

Brändit-yksikköön kuuluvat Välipalat, Benecol, Makeiset sekä omana yhtiönään Benemilk-liiketoiminta.

Taloudellinen katsaus

Brändit-yksikön liikevaihto oli 320,1 (385,1) miljoonaa euroa. Välipalat-liiketoiminnan liikevaihto oli 95,4 (138,9) miljoonaa euroa, Benecolin liikevaihto oli 124,6 (140,3) miljoonaa euroa, makeisten 100,2 (105,4) miljoonaa euroa ja Benemilkin 0,4 (0,0) miljoonaa euroa.

Brändit-yksikön vertailukelpoinen liiketulos oli 50,5 (55,4) miljoonaa euroa, mikä on 15,8 (14,4) prosenttia liikevaihdosta. Liiketulos oli 30,2 (45,4) miljoonaa euroa, mikä on 9,4 (11,8) prosenttia liikevaihdosta.

Valuuttakurssien muutoksilla oli selvä negatiivinen vaikutus Brändit-yksikön liikevaihtoon ja liiketulokseen.

Liiketoimintakatsaus

Välipalat

Pohjois-Eurooppa

Pohjois-Euroopan toimintojen liiketulos oli hieman vertailuvuotta matalampi johtuen panostuksista brändiuudistuksiin. Suurimmalla markkina-alueella Suomessa vähittäiskauppamyynni oli vertailuvuoden tasolla, mutta kokonaisuutena Pohjois-Euroopan toimintojen liikevaihto jäi hieman vertailuvuodesta.

Elovena-tuotteiden myynti kasvoi erityisesti kuluttajien tarpeisiin vastaavien uusien välipalatuotteiden ansiosta. Elovena-tuotteiden valikoimaa laajennettiin onnistuneesti uusiin tuoteryhmiin, kuten rahkoihin, välipalapatukoihin ja myslisiin. Uutuustuotteiden hyvä menestys kasvatti

Elovenan liikevaihtoa lähes kymmenellä prosentilla. Kuluttajien kiinnostus kauran hyviin ominaisuuksiin vauhditti myyntiä.

Gluteenittomien Provena-kauratuotteiden myynti oli viime vuoden tasolla, kuten myös myynti teollisuus- ja leipomoasiakkaille. Provena-tuotteiden suurimmat markkinat ovat Suomi ja Ruotsi.

Suomessa vähittäiskauppa panosti vahvasti omien, edullisten private label -merkkien myyntiin, mikä näkyi Nalle-hiutaleiden ja Sunnuntai-jauhojen myynnin laskuna. Nalle-brändi uudistettiin loppuvuodesta lapsiperheiden terveelliseksi ja hyvänmakuiseksi aamiais- ja välipalabrändiksi.

Itä-Eurooppa

Itä-Euroopan liiketoiminta jatkoi hyvää suoritustaan haastavassa markkinatilanteessa. Venäjän taloustilanteen epävakaus jatkui muun muassa valuuttakurssin heilahtelun seurauksena. Venäjän toimintojen liikevaihto kasvoi hieman paikallisessa valuutassa, mutta pienei euroina. Liiketulos pienei sekä paikallisessa valuutassa että euroina, mutta oli edelleen selvästi voitollinen. Raisio vie Venäjälle Suomessa valmistettuja premium-hiutaleita. Raisio onnistui hyvin tuotehintojen sopeuttamisessa valuuttakurssimuutoksiin. Toteutettujen hinnankorotusten myötä myyntivolyyymi pienei, sillä kuluttajien ostovoimassa ei ole tapahtunut parannusta.

Länsi-Eurooppa

Raisio luopui Ison-Britannian tappiollisesta välipalaliiketoiminnasta lisensoimalla Honey Monster -brändin ja myymällä välipalapatukkaliiketoimintansa. Raisio myi Ison-Britannian välipalapatukkaliiketoiminnan heinäkuussa 2016 panostaakseen keskeisten brändiensä kehittämiseen ja markkinointiin.

Ison-Britannian osuus Raision liikevaihdosta on edelleen merkittävä, sillä se on suurin Benecol-tuotteiden markkina-alue ja Raisiolla on Isossa-Britanniassa omaa makeistua tuotantoa. Raisio omistaa myös Southallin tehdaskiinteistön, joka sijaitsee yhdellä Lontoon tärkeimmistä kaupunkikehitysalueista.

Brändit-yksikön keskeiset tunnusluvut

		Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016	2015
Liikevaihto	M€	73,3	68,4	88,2	90,2	320,1	385,1
Välipalat	M€	17,2	18,8	29,4	30,1	95,4	138,9
Benecol	M€	31,4	26,6	32,2	34,4	124,6	140,3
Benemilk	M€	0,0	0,0	0,2	0,2	0,4	0,0
Makeiset	M€	24,8	23,1	26,6	25,8	100,2	105,4
Liiketulos	M€	13,7	10,5	-5,4	11,4	30,2	45,4
Liiketulos	%	18,7	15,4	-6,1	12,6	9,4	11,8
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	M€	0,1	0,6	19,6	0,0	20,3	10,0
Vertailukelpoinen liiketulos	M€	13,8	11,1	14,2	11,4	50,5	55,4
Vertailukelpoinen liiketulos	%	18,9	16,2	16,1	12,6	15,8	14,4
Investoinnit	M€	2,1	2,1	2,4	2,4	8,9	9,1
Nettovarallisuus	M€	-	-	-	-	303,4	360,3

Benecol

Benecol-liiketoimintaan kuuluu kaksi liiketoimintamallia: 1) Benecol-brändin lisensointi ja Benecol-tuotteiden ainesosan, kasvistanoliesterin, myynti lisenssikumppaneille sekä 2) valmiiden kuluttajatuotteiden myynti ja markkinointi Raision omilla markkina-alueilla. Lisensiointimallissa Raision partnerilla on lupa käyttää Benecol-brändiä sekä myydä Benecol-tuotteita omalla markkina-alueellaan. Benecol-tuotteet ovat myynnissä noin 30 maassa. Benecol-tuotteiden ainesosa, kasvistanoliesteri, on suomalainen huippu-uusintaatio ja sitä valmistetaan Suomessa.

Benecol-liiketoiminnan liiketulos oli vertailuvuoden tasolla, vaikka valuuttakurssien heilahteluilla oli selvästi negatiivinen vaikutus liiketulokseen. Vastaavasti oman toiminnan tehostamisella oli positiivinen vaikutus liiketulokseen.

Benecol-liiketoiminnan liikevaihto jäi selvästi vertailuvuotta pienemmäksi. Liikevaihdon pienenemiseen vaikutti valuutan ohella kuluttajatuotteiden myyntivolyymien heilahtelut omilla kotimarkkinoilla. Iso-Britannia on Raision ylivoimaisesti suurin Benecol-kuluttajatuotteiden markkina-alue, mistä johtuen tuotteiden myyntihinnalla ja -volyymilla on olennainen vaikutus koko liiketoiminnan lukuihin. Benecol-ainesosan myynti lisenssipartnereille kasvoi vertailuvuodesta.

Benecol-tuotteiden ainesosan valmistuksen merkittävät raaka-aineet ovat puupohjaiset sterolit. Puupohjaisten steroidien maailmanmarkkinahinnan nousu ja kysynnän kasvu nostivat myös vuonna 2016 Benecol-ainesosan raaka-ainekuluja, jota suotuisat valuuttakurssit tasoittivat menneinä vuosina.

Raision Benecol-kuluttajatuotteiden omia kotimarkkinoita ovat Iso-Britannia, Puola, Suomi, Irlanti, Belgia ja Hong Kong. Irlannissa ja Hong Kongissa Benecol-tuotteiden myynti oli lähes vertailuvuoden tasolla, mutta Belgiassa myynti pieneni selvästi.

Isossa-Britanniassa vähittäiskauppaketjujen välinen kilpailu jatkui tiukkana ja kauppa uudisti promootiomyyntin toimintamalleja. Brexit-äänestyksen tuloksena myös Raisio neuvotteli vähittäiskaupan kanssa loppuvuonna hinnankorotuksista kompensoidakseen valuuttakurssimuutosten myötä heikentyneitä kannattavuutta. Benecol-jogurttijuomien myynti oli vertailuvuoden tasolla. Benecol-levitteiden myynti volyyymi kasvoi.

Puolassa lanseerattu Benecol Buttery -levite nousi toiseksi suosituimmaksi Benecol-tuotteeksi. Raisio panosti kilpailijoidensa tavoin promootiomyyntiin, jonka merkitys Puolassa on suuri. Benecol-tuotteiden myyntivolyymi kasvoi ja Benecol säilytti Puolassa markkinajohtajan asemansa.

Suomessa Benecol-jogurttijuomien myynti oli vertailuvuoden tasolla, mutta levitteiden myynti pieneni hieman. Suomessa lanseerattiin Benecol Soft Chew, joka on pehmeä pureskeltava ravintolisä.

Benecol-ainesosan myyntivolyymi lisenssipartnereille kasvoi selvästi. Kasvun veturina oli myynnin hyvä kehitys Aasiassa. Aasiassa Benecol-kuluttajatuotteiden myynti kaupalle kasvoi lähes 20 prosentilla. Benecol-ainesosan myynti Eurooppaan Raision omilla markkinoilla käytettäviin kuluttajatuotteisiin ja partnereille oli lähes vertailuvuoden tasolla, mutta pieneni selvästi Amerikassa. Indonesiassa, Filippiineillä ja Thaimaassa Raision lisenssipartnereiden Benecol-tuotteiden myynti kasvoi merkittävästi.

Makeiset

Raisio valmistaa makeisia Isossa-Britanniassa ja Tšekissä. Isossa-Britanniassa valmistettavat makeiset myydään suurelta osin kotimarkkinoilla, kun taas Tšekissä valmistettavia makeisia viedään yli 30 maahan kotimaan myynnin lisäksi. Raisiolla on tunnettuja omia brändejä, minkä lisäksi yhtiö on sopimuskumppaneidensa ja vähittäiskaupan omien brändituotteiden monipuolinen ja kustannustehokas valmistaja.

Makeisliiketoiminnan liikevaihto jäi vertailuvuotta pienemmäksi. Tšekin toimintojen liikevaihto kasvoi lähes 15 prosentilla. Tšekin volyymikasvun veturina oli pehmeiden hedelmämakeisten kasvava kysyntä. Ison-Britannian toimintojen liikevaihto oli puntina lähes vertailuvuoden tasolla, mutta laski selvästi euroiksi muutettuna. Raaka-aineliskkeitä ja kuorrutteita teollisuusasiakkaille valmistava Nimbus kasvatti myyntiään selvästi. Ison-Britannian osuus makeisliiketoiminnan liikevaihdosta oli noin 60 prosenttia.

Makeisliiketoiminnan liiketulos jäi vertailuvuodesta. Tšekin toimintojen hyvä kannattavuus toi lähes puolet koko makeisliiketoiminnan liiketuloksesta. Leicesterin tehtaan toimitusvarmuuteen liittyvät haasteet jatkuivat, mikä painoi tulosta. Isossa-Britanniassa kallistuneita raaka-ainehintoja ei kyetty täysimääräisesti saamaan myyntihintoihin.

Raision oman Pedro-brändin myynnin kasvu jatkui Tšekissä. Myynnin kasvua tuki laajennettu tuotevalikoima ja tehostettu jakelu. Sopimuskumppaneiden ja vähittäiskaupan omien brändituotteiden myynti kasvoi merkittävästi.

Isossa-Britanniassa sijaitsevalla Leicesterin tehtaalla keskityttiin varmistamaan partnereille valmistettavien private label- ja brändituotteiden toimitukset. Omien brändituotteiden myynti ei yltänyt vertailuvuoden tasolle, mikä johtui aiempaa matalammasta kampanjoiden määrästä.

Benemilk

Benemilk-rehuille ja niiden valmistusmenetelmälle myönnettiin patentti Suomessa 30.12.2016. Suomen patenttinviranomainen totesi perusteellisen tutkimuksen jälkeen Benemilk-innovaation täyttävän patentoitavuuden kriteerit uutuuden, keksinnöllisyyden ja teollisen käyttökelpoisuuden osalta. Ensimmäiset Benemilk-innovaatioon liittyvät patenttihakemukset jätettiin Suomessa tammikuussa 2012.

Lisäksi Uuden-Seelannin patenttinviranomaiset ovat tutkineet patenttihakemukset ja myöntäneet patentit sekä Benemilk-rehuille ja niiden valmistusmenetelmälle että Benemilk-rehujen syövien lehmien tuottamalle maidolle.

Benemilkille on tähän mennessä myönnetty patentit Suomessa, Uudessa-Seelannissa, Australiassa ja Etelä-Afrikassa, mikä on vahva osoitus innovaation patentoitavuudesta eri markkinoilla. Raisio ei tule tärkeiden ensimmäisten patenttien saamisen jälkeen julkisesti analysoimaan Benemilkin patenttisalkkua.

Benemilk Oy aloitti marraskuussa 2015 prosessin, jolla selvitettiin edellytyksiä ja mahdollisuuksia uuden rahoituksen hankkimiseksi. Toteutetun selvityksen perusteella Benemilk Oy:n hallitus totesi kesäkuussa 2016, että oman pääoman ehtoista rahoitusjärjestelyä ei ollut perusteltua toteuttaa, sillä mahdollisesti kiinnostuneiden sijoittajien indikoima yhtiön arvostustaso ei ollut omistajien kannalta tyydyttävä.

Benemilk Oy:n toimintaa supistettiin merkittävästi syksyllä 2016 ja panostus innovaation kansainväliseen kaupallistamiseen minimoitiin Raision hallituksen elokuussa tekemän päätöksen mukaisesti. Päätökseen vaikuttivat maitomarkkinan globaali kriisi ja potentiaalisten asiakkaiden haluttomuus muuttaa vallitsevia ruokintamalleja, mistä syystä yhtiön lyhyen aikavälin näkyvät liiketoiminnan kansainväliseksi laajentamiseksi eivät olleet suotuisat. Myös Seattlessa USA:ssa toiminut konttori suljettiin. Benemilk Oy perustettiin keväällä 2013 ja Raisio omistaa 57 prosenttia sen osakkeista.

Suomessa ja Venäjällä Benemilk-rehuja myy ja markkinoi Raisioagro, jolla on lisenssi Benemilk-innovaatioon.

Raisioagro-yksikkö

Raisioagro-yksikköön kuuluvat naudan- ja kalanrehut, tuotantopanokset ja -tarvikkeet sekä viljakauppa.

Taloudellinen katsaus

Raisioagron liikevaihto oli 126,6 (145,9) miljoonaa euroa. Liikevaihdon pienenemisestä huolimatta liiketoiminnan suhteellinen kannattavuus parani selvästi. Merkittävimmin liikevaihdon laskuun vaikuttivat lannoitemyynnin pieneneminen, maitotilojen siirtyminen edullisempiin rehuihin sekä viljan vientimäärien pieneneminen vertailuvuodesta.

Raisioagron vertailukelpoinen liiketulos oli 3,7 (2,8) miljoonaa euroa. Liiketulos oli 3,7 (2,4) miljoonaa euroa. Merkittävimmät tekijät liikutuksen paranemiseen olivat asiakastarpeisiin vastaavien uusien tuotteiden onnistunut kehitystyö ja lanseeraus sekä oman tuotannon ja materiaali-tehokkuuden parantaminen.

Raisioagron vuodenvaihteen nettokäyttöpääoma pieneni lähes 50 prosentilla ja oli 5,8 (11,3) miljoonaa euroa. Nettokäyttöpääomaa pienensi erityisesti kalanrehuliiketoiminnan, mutta myös naudanrehuliiketoiminnan tehostunut raaka-aineiden ja varastojen hallinta. Raisioagron keskimääräinen sidotun pääoman tuotto nousi 11,4 prosenttiin nettokäyttöpääoman pienentämisen ja kannattavuuden parantumisen ansiosta.

Liiketoimintakatsaus

Naudanrehut

Suomen aikaisempia vuosia nopeammasta maitotilojen lopettamisen tahdistusta huolimatta Raisioagron tavanomaisten

naudanrehujen myynti oli vertailuvuoden tasolla. Raisioagro ei lähtenyt mukaan aggressiiviseen hintakilpailuun vaan keskittyi myyntihenkilöstön osaamisen laajentamiseen, kohdennettuun markkinointiin ja asiakastarpeeseen vastaavan tuotevalikoiman kehittämiseen sekä digitaalisiin palveluihin. Olemassa olevien brändien rinnalle lanseerattiin OMA-brändi.

Suomen maitotilojen määrän vähenemisestä huolimatta lypsyilehmien määrä ei olennaisesti vähentynyt, sillä osa tiloista toteutti laajennusinvestointeja. Keskeisin rehumarkkinan vaikuttanut muutos oli seosrehutilojen ja lypsyrobottilojen määrän kasvun jatkuminen. Seosrehuruokinta tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki rehukomponentit sekoitetaan säilörehuun eli lehmille tarjotaan vain yksi rehuseos.

Benemilk-lisäarvorehujen myynti jäi vertailuvuodesta maitotilojen siirryttyä edullisempiin, matalamman lisäarvon rehuihin haasteellisen taloudellisen tilanteen jatkuessa. Vuoden 2016 lopussa Benemilk-rehuja söi noin kuusi prosenttia Suomen kaikista lypsyilehmistä. Merkittävimmät syyt maitotilojen haasteelliseen taloustilanteeseen ovat Venäjän asettama meijerituotteiden tuontikielto sekä sitä seurannut maidon tuottajahinnan lasku Suomessa. Benemilk-rehuja käyttävät pääasiassa lypsyrobottilat, jotka ovat tyytyväisiä maidontuotantoon saamaansa lisäarvoon.

Venäjän talouden haasteet ja maitotilojen maksuvalmiuden heikentyminen pienensivät Raisioagron naudanrehujen myyntiä Venäjälle. Myynnin laskusta huolimatta viennin kannattavuus parani. Venäjä investoi maan omaan maitoketjuun, jolloin tarve maidon laadun parantamiseen ja tuotostason nostamiseen lisäävät tarvetta ruokintaosaamisen konsultaatioon.

Raisioagro jatkoi voimakasta panostusta digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Osana Internet of Farming -hanketta Raisioagro muutti lypsyrobotteuseurannan Tuotostutka-lypsyrobotteuseurannaksi. Seurannassa oli vuoden 2016 lopussa jo 130 tilaa, joilla oli yhteensä yli 10 000 lehmää. Raisioagron reaaliaikaisen karjan ruokinnan optimoinnin myötä keskimääräinen maitotuotos on noussut lähes kuusi prosenttia.

Kalanrehut

Raisioagron kalanrehuliiketoiminta Raisioaqua lanseerasi kesällä 2016 Baltic Blend -kalanrehut ja vahvasti asemaansa ympäristöystävällisen kalankasvatuksen edelläkävijänä Suomen ja Luoteis-Venäjän markkinoilla. Baltic Blend -rehuissa käytetään raaka-aineena Itämerestä kalastetusta silakasta ja kilohailista Suomessa jalostettua kalajauhoa ja -öljyä. Baltic Blend -rehujen myötä Itämereen ei tuoda ravinteita muualta.

Raisioagro-yksikön keskeiset tunnusluvut

		Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016	2015
Liikevaihto	M€	24,7	37,1	37,7	27,1	126,6	145,9
Liiketulos	M€	0,0	2,3	1,4	0,0	3,7	2,4
Liiketulos	%	0,0	6,1	3,8	-0,1	2,9	1,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	M€	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Vertailukelpoinen liiketulos	M€	0,0	2,3	1,4	0,0	3,7	2,8
Vertailukelpoinen liiketulos	%	0,0	6,1	3,8	-0,1	2,9	1,9
Investoinnit	M€	0,5	0,1	0,8	0,4	1,9	0,7
Nettovarallisuus	M€	-	-	-	-	25,7	31,7

Kasvatuskauden olosuhteilla on suuri merkitys vaihtolämpöisen kalan kasvatuksessa. Raisioaquan valikoimissa on kalanrehuja monille eri lajeille, mutta ylivoimaisesti suurin segmentti ovat kirjolohen rehut. Vuosi 2016 oli Raisioaqualle erittäin haastava Venäjän viranomaisten alkukevään toimista ja kesän hellejaksosta johtuen. Talvella kaloja ei käytännössä ruokita ylläpitoruokintaa enempää, joten kalanrehujen sesonki on kevästä syksyyn.

Raisioaqua on ainoa suomalainen kalanrehujen valmistaja. Suurimmat markkina-alueet ovat Suomi ja Luoteis-Venäjä. Viennin osuus kaikista valmistetuista kalanrehuista oli noin 60 prosenttia. Raisioaquan kalanrehujen edelläkävijyys perustuu tiiviiseen yhteistyöhön kalankasvattajien kanssa ja kestäväen kehityksen mukaisiin innovaatioihin, joiden ansiosta kalankasvatuksen ympäristövaikutukset ovat pienentyneet merkittävästi.

Kestävästi tuotetun, ympäristöystävällisen Benella-kalan myyntisesonki alkoi syyskuussa. Benella-kalat kasvatetaan Raisioaquan rehuilla ja laadukkaan kalan myyntituotot varmistavat kalankasvatuselinkeinoon kannattavuutta.

Benella-kirjolohen pääsy suomalaisten ruokapöytiin nopeutui merkittävästi, kun Kesko aloitti sen jakelun loka-kuussa 2016. Onnistuneen pilottijakson jälkeen Kesko laajensi jakelun nopeasti valtakunnalliseksi. Benella-tuoteperhe laajeni kolmella uudella tuotteella. Raisioaqua on rakentanut Benella-kalojen kasvattamiseen sopimuskasvattajamallin, jonka ansiosta kuluttaja saa kaupan palvelutiskillä tiedon myynnissä olevan Benella-kalan kasvattajasta.

Muu liiketoiminta

Raisioagro toteutti kesällä 2016 laajaa näkyvyyttä saaneen Pinkit paalit -kampanjan, jonka tuotosta lahjoitettiin 9 300 euroa Rintasyöpäyhdistykselle. Pinkit paalit -kampanja jatkuu vuonna 2017 ja sen rinnalle tuodaan Siniset paalit -kampanja, jonka tuotoilla tuetaan eturauhassyöpään sairastuneita. Säilöntäaineita ja käärintäverkkoja myytiin ennakkoon vertailuvuotta enemmän.

Suurivolyymisten lannoitteiden ja polttoaineiden myynti jäi selvästi vertailuvuodesta. Raisioagro jatkaa panostusta maito- ja viljatilojen käyttämien tuotantopanosten myyntiin osana palvelukokonaisuuttaan.

Verkkokaupan suhteellinen osuus Raisioagron liikevaihdosta kasvoi. Verkkokauppa-asiakkaat arvostavat mahdollisuutta tehdä ostoksia 24/7. Raisioagro jatkaa hanketta verkkokaupan uudistamiseksi.

Viljan vienti oli vertailuvuotta selvästi vähäisempää. Maailmanmarkkinoilla viljasta on ylitarjontaa, mikä heikensi vientiä ja sen kannattavuutta olennaisesti.

Henkilöstö

Raisio-konsernin palveluksessa työskenteli vuoden 2016 lopussa 1 405 (1 787) henkilöä. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä oli 1 582 (1 798). Vuoden 2016 lopussa henkilöstöstä 77 (81) prosenttia työskenteli Raision ulkomaan yksiköissä.

Brändit-yksikössä työskenteli vuoden 2016 lopussa 1 248 (1 627) henkilöä, Raisioagrossa 98 (104) ja palvelufunktioissa 59 (56) henkilöä.

Vuoden 2015 lopulla tehdyn Southallin muretehtaan lopettamispäätöksen henkilöstövaikutukset toteutuivat Isossa-Britanniassa vuoden 2016 ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Tehtaan sulkemisen myötä päättyi 106 työsuhdetta. Kesällä 2016 Raisio myi Isossa-Britanniassa sijaitsevat Newportin välipalapatukatehtaan ja naposteltavia välipaloja valmistavan Swindonin tehtaan. Tehtaiden henkilöstö, yhteensä 322 henkilöä, siirtyi uuden työnantajan palvelukseen. Suomessa Raisio sopeutti toimintojaan markkinatilanteiden muutoksiin, mikä johti muutamien työtehtävien lopettamiseen.

Raision palkat ja palkkiot vuonna 2016 olivat yhteensä 58,0 (77,2 vuonna 2015, 68,6 vuonna 2014 ja 64,7 vuonna 2013) miljoonaa euroa henkilösivukuluineen.

Koko Raisioagron henkilökunta osallistui Lean-koulutukseen, joissa on kehitetty yhtiön prosesseja toiminnan tehostamiseksi. Koulutuksissa syntyneitä lukuisia ideoita otetaan käyttöön aktiivisesti.

Hallinto ja johto

Hallitus ja hallintoneuvosto

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenmääräksi viisi ja hallituksen jäseniksi valittiin uudelleen Erkki Haavisto, Matti Perkonoja, Michael Ramm-Schmidt, Ann-Christine Sundell ja Antti Tiitola; kaikki päättäneestä yhtiökokouksesta alkaneeksi toimikaudeksi. Hallituksen puheenjohtajana toimi Matti Perkonoja ja varapuheenjohtajana Michael Ramm-Schmidt, kumpikin koko vuoden 2016. Kaikki hallituksen jäsenet olivat riippumattomia niin yhtiöstä kuin sen merkittävistä osakkeenomistajistakin.

Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi vuonna 2016 Paavo Myllymäki ja varapuheenjohtajana Holger Falck.

Konsernin johtoryhmä

Toimitusjohtaja Matti Rihkon lisäksi konsernin johtoryhmään vuonna 2016 kuuluivat Raisioagrosta vastaava johtaja Jarmo Puputti, Benecol-liiketoiminnasta vastaava johtaja Vincent Poujardieu, talousjohtaja Antti Elevuori, lakiasiaainjohtaja Sari Koivulehto-Mäkitalo ja henkilöstöjohtaja Merja Lumme. Liiketoiminta johtajat Tomi Järvenpää ja Mikko Laavainen irtisanoutuivat Raision palveluksesta alkuvuonna 2016.

Katsausvuoden jälkeen 3.1.2017 toimitusjohtaja Matti Rihko irtisanoutui. Konsernin johtoryhmän kokoonpanoa laajennettiin nimittämällä Välipalat-liiketoiminnasta vastaava johtaja Pia Kakko ja Makeisliiketoiminnasta vastaava johtaja Sakari Kotka konsernin johtoryhmän jäseniksi 1.2.2017 alkaen.

Yritysvastuu

Raisio-konsernilla on tavoitteellinen vastuullisuusohjelma, joka asettaa tavoitteet ja mittarit valituille, olennaisille vastuullisuusteemoille.

Vuonna 2016 Raisio aloitti kolmevuotisen vastuullisuusohjelmansa määrätietoisesti toteuttamisen. Kaikkia konsernin liiketoimintoja koskeva ohjelma rakentuu kolmen Raisiolle ja sen sidosryhmille olennaisen teeman ympärille: kestävä ruokaketju, terveellisempi ruoka sekä työturvallisuus ja -hyvinvointi. Vastuullisuusohjelman tavoitteet tukevat Raision

liiketoimintastrategian toteutumista. Henkilöstö ja johto ovat sitoutuneet ohjelman toteuttamiseen.

Vastuullisuusohjelman ensimmäisen vuoden painopistealueiksi valittiin prosessien ja tiedonhallinnan yhtenäistäminen, vastuullisen hankinnan kehittäminen ja terveelliset elintarvikkeet.

Osana prosessien yhtenäistämistä Raision yleiset toimintaperiaatteet päivitettiin ja vastuullisuustiedon hallinnan järjestelmä uudistettiin. Raisio kehitti vastuullisen hankinnan prosesseja. Tavarantoimittajilta edellytettävät eettiset periaatteet vahvistettiin konsernitasolla ja kriittisten raaka-aineiden sertifiointia edistettiin. Elintarvikkeille määriteltiin terveellisyyskriteerit, jotka auttavat kehittämään kuluttajien tarpeisiin vastaavia tuotteita.

Raisio sitoutui UN Global Compact -vastuullisuusaloitteeseen ja sen kymmeneen periaatteeseen, jotka koskevat ihmisoikeuksia, työsuhteita, ympäristöä ja lahjontaa.

Raision yritysraportti julkaistaan vuosikertomuksen yhteydessä viikolla 10.

Muutokset konsernirakenteessa

Raisio myi 12.7.2016 Ison-Britannian välipalapatukka-liiketoimintansa hollantilaiselle pääomasijoittajalle Nibusille ja luopui samalla Halo Foods Ltd, Cabin Confectionery Ltd ja Dormen Foods Ltd tytäryhtiöistään.

Lukuisia liiketoimintansa jo päättäneitä Ison-Britannian tytäryhtiöitä purettiin vuoden 2016 aikana.

Suunnattu osakeanti

Raisio Oyj:n hallitus päätti helmikuussa 2013 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä ansaintajaksolle, joka alkoi 1.1.2013 ja päättyi 31.12.2015. Hallitus hyväksyi 17.3.2016 osakepalkkiojärjestelmästä suoritettavat palkkiot sekä osakepalkkiojärjestelmästä osakkeina suoritettavan osuuden siirtämiseksi avainhenkilöille päätti toteuttaa suunnatun maksuttoman osakeannin yhtiökokouksen 26.3.2015 hallitukselle myöntämän valtuuden nojalla.

Osakeannissa luovutettiin vastikkeetta 295 405 kappaletta yhtiön hallussa olevia Raisio Oyj:n vaihto-osakkeita osakepalkkiojärjestelmän piirissä oleville avainhenkilöille poiketen osakkeenomistajien etuoikeudesta osakemerkintään. Luovutetut 295 405 vaihto-osaketta vastaavat 0,18 prosenttia Raisio Oyj:n kaikista osakkeista ja 0,04 prosenttia kaikista äänistä.

Osakkeenomistajien etuoikeudesta poikkeamiselle suunnatussa maksuttomassa osakeannissa yhtiön hallussa olevia omia osakkeita luovuttamalla on yhtiön kannalta ja sen kaikkien osakkeenomistajien etu huomioon ottaen erityisen painava taloudellinen syy, koska osakepalkkiojärjestelmän tarkoituksena on yhdistää omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi sekä sitouttaa avainhenkilöt yhtiöön suoran osakeomistuksen kautta. Suora osakeomistus on omiaan edelleen sitouttamaan avainhenkilöitä yhtiöön sekä vahvistamaan yhtiön omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteiden ja intressien samansuuntaisuutta.

Osakkeet on luovutettu avainhenkilöille 13.4.2016. Oikeus osinkoon ja muut osakkeenomistajan oikeudet ovat alkaneet sinä päivänä, jona osakkeet on kirjattu saajan arvo-osuustilille.

Raisio Oyj:n hallitus suosittaa, että osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluvat avainhenkilöt omistaisivat merkittävän osan kaikista järjestelmän perusteella saamista osakkeista niin kauan, kunnes heidän osakeomistuksensa arvo vastaa heidän puolen vuoden bruttopalkkaansa.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Raision hallitus on käynnistänyt työn konsernin strategian uudistamiseksi. Strategia luo pohjan Raision tulevaisuuden kasvulle ja menestykselle. Hallituksen tavoitteena on, että strategiatyö on valmis toukokuun 2017 aikana.

Raisio Oyj:n toimitusjohtaja Matti Rihko irtisanoutui tehtävästään 3.1.2017. Matti Rihko toimi Raisio Oyj:n toimitusjohtajana marraskuusta 2006. Hallitus on aloittanut hakuprosessin uuden toimitusjohtajan valitsemiseksi. Raisio Oyj:n väliaikaiseksi toimitusjohtajaksi hallitus nimitti DI, MBA Jarmo Pupunin.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

Euroalueen talouden arvioidaan kasvavan kohtuullisesti vuonna 2017. Kasvu perustuu yksityisen kulutuksen ohella investointien elpymiseen, mitä tukee matala korkotaso. Ison-Britannian kesäkuussa 2016 pidetyn kansanäänestyksen seurauksena maa tulee todennäköisesti eroamaan Euroopan unionista (Brexit). Eron kaikki yksityiskohdat ovat avoimia ja päätöksestä johtuvan epävarmuuden arvioidaan heikentävän paitsi Ison-Britannian myös koko euroalueen kasvunäkymiä sekä aiheuttavan edelleen voimakasta vaihtelua punnan ulkoisessa arvossa. Epävarmuutta kasvunäkymälle aiheuttavat myös tulevat vaalit merkittävässä EU-valtioissa Ranskassa ja Saksassa sekä uhka protektionismin viriämisestä USA:ssa.

Suomen talouden arvioidaan jatkavan maltillista kasvuaan. Kehitys nojaa yksityiseen kulutukseen, jota tukee matala korkotaso ja rasittaa nouseva inflaatio. Työttömyysasteen arvioidaan laskevan.

Liiketoimintaympäristön Venäjällä ja Ukrainassa arvioidaan pysyvän haastavana.

Valuuttakurssien muutokset vaikuttavat merkittävästi Raision liikevaihtoon ja -tulokseen suoraan ja välillisesti. Punnan arvon vaihtelu kansanäänestyksen tuloksen luoman epävarmuuden seurauksena heijastuu Raision liikevaihtoon ja tulokseen, sillä huomattava osa niistä kertyy Ison-Britanniasta. Venäjän ruplan ulkoisen arvon vaihtelu vaikuttaa niin rehujen kuin hiutaletuotteiden vientiin ja saattaa vaikuttaa myös tuotantolaitosten käyttöasteeseen Suomessa.

Maatalouspohjaisten raaka-aineiden saatavuus ja hinta ovat Raision liiketoiminnoille merkittävä haaste. Ilmaston lämpeneminen ja siitä seuraavat sään ääri-ilmiöt vaikuttavat nopeasti näiden hyödykkeiden sato-odotuksiin, tarjontaan, kysyntään ja hintaan. Muutokset myös muiden keskeisten raaka-aineiden tarjonnassa, kysynnässä ja hinnassa ovat mahdollisia. Riskienhallinnan merkitys sekä arvon että volyymin suhteen on liiketoiminnan kannattavuuden näkökulmasta olennaisen tärkeää.

Raisio arvioi päivittäistavaramarkkinoiden pysyvän edelleen varsin vakaina verrattuna muihin toimialoihin. Vähittäiskaupan muutos ja kilpailu ovat haaste myös

elintarviketeollisuudelle niin myyntihintojen kuin -ehtojen kautta kaikilla Raision päämarkkina-alueilla. Kotimaisen maa- ja kotieläintalouden kannattavuus- ja likviditeetti-ongelmat heikentävät alan ostovoimaa ja luovat painetta Raisioagron kannattavuudelle. Euroopan unionin Ukrainan ja Krimin kriisin johdosta vuonna 2014 asettamat pakotteet ja Venäjän asettamat vastapakotteet, erityisesti meijerituotteiden tuontikielto, vaikeuttavat jatkuessaan suoraan ja välillisesti Raisioagron liiketoimintaan.

Varautuminen ja sopeutuminen Brexitiin on Raision liiketoimintojen keskeinen haaste vuonna 2017.

Liiketoimintansa kasvun ja kannattavuuden varmistamiseksi Raisio saattaa toteuttaa yritysjärjestelyjä, jotka samoin kuin rationalisointihankkeet, saattavat aiheuttaa merkittäviä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä.

Näkymät 2017

Vuonna 2017 Raisio tulee toteuttamaan investointeja brändeihin, tuotekonsepteihin, myyntiin ja markkinointiin sekä toimintansa tehostamiseen. Näin luodaan pohjaa tulevien vuosien kasvulle ja menestykselle. Raisio ennakoi vuoden 2017 vertailukelpoisen liikutuloksensa jäävän hieman vuoden 2016 vertailukelpoista liikutulosta matalammaksi. Valuuttakursseilla on jatkossakin merkittävä vaikutus Raision liikevaihtoon ja -tulokseen.

Osakeyhtiölaissa ja valtiovarainministeriön asetuksessa arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta edellytetyt tiedot, kuten osakelajeja, osakkeenomistajia ja osakekaupankäyntiä, lähipiiriä sekä yhtiön hallussa olevia omia osakkeita ja niiden hankintaa ja luovutuksia sisältäviä tietoja samoin kuin tunnuslukuja, on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Yhtiö on antanut selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä erillisenä kertomuksena.

Toimintakertomus sisältää tulevaisuuteen suuntautuneita lausumia, jotka perustuvat tällä hetkellä Raision ylimmän johdon tiedossa oleviin oletuksiin, suunnitelmiin ja päätöksiin. Vaikka johto uskoo, että tulevaisuuteen suuntautuneet oletukset ovat perusteltuja, mitään varmuutta ei ole siitä, että kyseiset oletukset osoittautuvat oikeiksi. Tämän vuoksi toteuma voi erota merkittävästi tulevaisuuteen suuntautuneisiin lausumiin sisältyneistä oletuksista ja suunnitelmista johtuen mm. ennakoimattomista muutoksista markkinoilla, kilpailuolosuhteissa, globaalissa taloudessa sekä laeissa ja säädöksissä

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat taseen 31.12.2016 mukaan olivat 128 562 651,45 euroa.

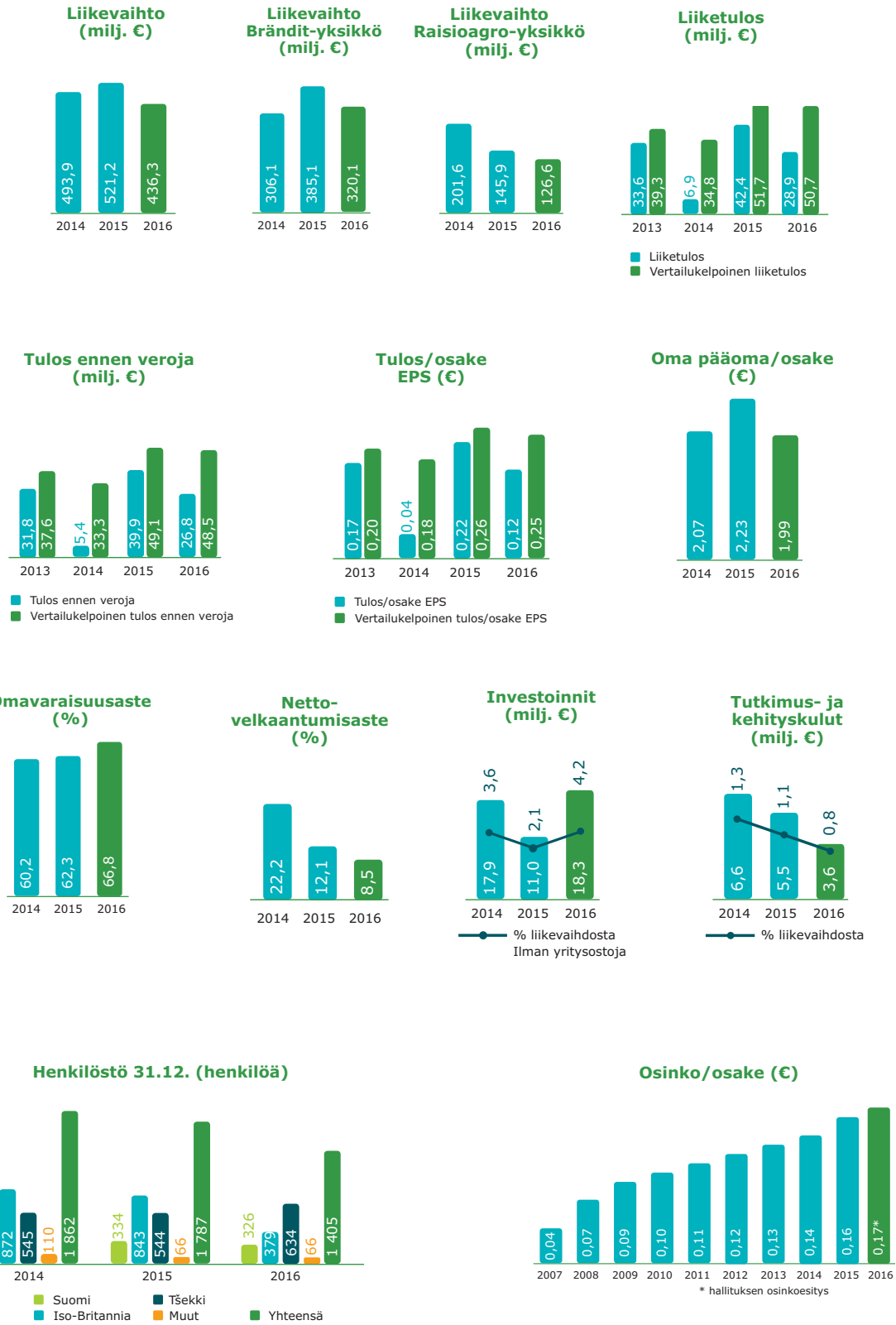
Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voittovaroista jaetaan osinkoa 0,17 euroa osaketta kohden, yhteensä 28 075 335,10 euroa ja että voittovaratilille jätetään 100 487 316,35 euroa. Osinkoa ei kuitenkaan makseta niille osakkeille, jotka ovat yhtiön hallussa osingonjaon täsmäytyspäivänä 27.3.2017. Osingon maksupäivä on 3.4.2017.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu osingonjako hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna yhtiön maksukykyä.

Raisiossa 13. helmikuuta 2017

Raisio Oyj
Hallitus

Raisio-konsernin tunnuslukuja

Konsernin tuloslaskelma

(Milj. euroa)	Liitetieto	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
LIIVEVAIHTO	1	436,3	521,2
Myytyjä suoritteita vastaavat kulut		-337,6	-403,2
Bruttokate		98,7	118,0
Myynnin ja markkinoinnin kulut		-42,2	-48,2
Hallinnon kulut		-24,6	-28,2
Tutkimus- ja kehityskulut		-3,6	-5,5
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	3	0,6	6,3
LIIKETULOS	4, 5, 18	28,9	42,4
Rahoitustuotot	6	1,8	1,0
Rahoituskulut	6	-4,0	-3,6
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		0,0	0,0
TULOS ENNEN VEROJA		26,8	39,9
Tuloverot	7	-7,8	-4,9
TILIKAUDEN TULOS		19,0	35,0
TILIKAUDEN TULOKSEN JAKAUTUMINEN:			
Emoyrityksen omistajille		19,0	35,0
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0
		19,0	35,0
EMOYRITYKSEN OSAKKEENOMISTAJILLE KUULUVASTA TULOKSESTA LASKETTU OSAKEKOHTAINEN TULOS	8		
Osakekohtainen tulos (euroa)			
Laimentamaton osakekohtainen tulos		0,12	0,22
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos		0,12	0,22

Konsernin laaja tuloslaskelma

(Milj. euroa)	Liitetieto	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
TILIKAUDEN TULOS		19,0	35,0
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT VEROJEN JÄLKEEN			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Myytävissä olevat rahoitusvarat		-0,2	0,1
Rahavirran suojaus		-3,7	-1,0
Ulkomaisten yritysten muuntamisesta syntyneet muuntoerot		-27,2	11,9
TILIKAUDEN LAAJA TULOS		-12,2	45,9
LAAJAN TULOKSEN JAKAUTUMINEN:			
Emoyrityksen omistajille		-12,2	45,9
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0
		-12,2	45,9

Yllä olevan laskelman luvut on esitetty verovaikutus huomioiden. Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät tuloverot on esitetty liitetiedossa 7.

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

Konsernin tase

(Milj. euroa)	Liitetieto	31.12.2016	31.12.2015
VARAT			
PITKÄAIKAISET VARAT			
Aineettomat hyödykkeet	9	62,0	74,4
Liikearvo	9, 10	154,1	178,9
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	9	78,7	98,8
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	12	0,7	0,7
Myytavissä olevat rahoitusvarat	13	2,3	2,6
Laskennalliset verosaamiset	20	5,4	5,7
		303,3	361,1
LYHYTAIKAISET VARAT			
Vaihto-omaisuus	14	52,1	64,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset	15	51,0	68,4
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	16	37,7	58,8
Rahavarat	17	25,9	11,0
		166,7	202,5
VARAT YHTEENSÄ		470,0	563,6
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
OMA PÄÄOMA			
	18, 19		
Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		27,8	27,8
Ylikurssirahasto		2,9	2,9
Vararahasto		88,6	88,6
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		8,9	8,8
Muut rahastot		-1,9	2,0
Omat osakkeet		-19,8	-20,4
Muuntoerot		-13,1	14,2
Kertyneet voittovarot		219,9	226,2
		313,2	350,0
Määräysvallattomien omistajien osuus		0,0	0,0
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		313,2	350,0
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	20	8,2	10,9
Varaukset	21	0,2	0,1
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	22	45,8	91,6
Muut pitkäaikaiset velat	24	0,0	0,1
		54,3	102,6
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	24	55,4	87,2
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		0,4	2,6
Varaukset	21	2,4	2,1
Johdannaissopimukset	23	1,6	0,6
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	22	42,8	18,6
		102,6	111,0
VELAT YHTEENSÄ		156,8	213,5
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		470,0	563,6

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

Oman pääoman muutokset 31.12.2016 päättyneellä tilikaudella

(Milj. euroa)	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma										
	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Vara- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahas- tot	Omat osak- keet	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
OMA PÄÄOMA 31.12.2014	27,8	2,9	88,6	8,0	2,9	-20,4	2,2	213,3	325,3	0,0	325,3
Tilikauden laaja tulos											
Tilikauden tulos								35,0	35,0		35,0
Muut laajan tuloksen erät (verovaikutuksella oikaistuna)											
Myytävissä olevat rahoitusvarat					0,1				0,1		0,1
Rahavirran suojaus					-1,0				-1,0		-1,0
Muuntoerot							11,9		11,9		11,9
Tilikauden laaja tulos yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,9	0,0	11,9	35,0	45,9	0,0	45,9
Liiketoimet omistajien kanssa											
Osingot								-22,0	-22,0		-22,0
Nostamattomat osingot								0,1	0,1		0,1
Siirto voittovaroista muihin rahastoihin				0,7				-0,7	0,0		0,0
Osakeperusteiset maksut						0,0		0,6	0,6		0,6
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	-22,0	-21,3	0,0	-21,3
OMA PÄÄOMA 31.12.2015	27,8	2,9	88,6	8,8	2,0	-20,4	14,2	226,2	350,0	0,0	350,0
Tilikauden laaja tulos											
Tilikauden tulos								19,0	19,0		19,0
Muut laajan tuloksen erät (verovaikutuksella oikaistuna)											
Myytävissä olevat rahoitusvarat					-0,2				-0,2		-0,2
Rahavirran suojaus					-3,7				-3,7		-3,7
Muuntoerot							-27,2		-27,2		-27,2
Tilikauden laaja tulos yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,9	0,0	-27,2	19,0	-12,2	0,0	-12,2
Liiketoimet omistajien kanssa											
Osingot								-25,1	-25,1		-25,1
Nostamattomat osingot								0,1	0,1		0,1
Siirto voittovaroista muihin rahastoihin				0,1				-0,1	0,0		0,0
Osakeperusteiset maksut						0,6		-0,2	0,4		0,4
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,6	0,0	-25,3	-24,6	0,0	-24,6
OMA PÄÄOMA 31.12.2016 (18)	27,8	2,9	88,6	8,9	-1,9	-19,8	-13,1	219,9	313,2	0,0	313,2

Suluissa oleva luku viittaa liitetietoihin.

Konsernin rahavirtalaskelma

(Milj. euroa)	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tulos ennen veroja	26,8	39,9
Oikaisut:		
Poistot ja arvonalennukset	27,4	21,1
Rahoitustuotot ja -kulut	2,2	2,6
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	0,0	0,0
Muut tuotot ja kulut, joihin ei sisälly maksua	0,6	0,5
Muut oikaisut	1,7	-3,4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	58,6	60,8
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	3,6	3,3
Vaihto-omaisuuden muutos	15,1	1,2
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	-20,2	7,4
Käyttöpääoman muutos	-1,6	11,9
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	57,0	72,7
Maksetut korot	-3,2	-2,3
Saadut osingot	0,1	0,1
Saadut korot	1,9	0,5
Muut rahoituserät, netto	0,4	0,1
Maksetut välittömät verot	-8,6	-6,0
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	47,6	65,0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Aineellisten hyödykkeiden hankinta	-14,1	-8,3
Aineettomien hyödykkeiden hankinta	-3,2	-2,6
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	2,2	0,0
Luovutustulot arvopapereista	0,4	0,0
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitulot	0,2	5,8
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-14,4	-5,1
Rahavirta investointien jälkeen	33,3	60,0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut rahoituserät, netto	-3,7	0,0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-8,6	-14,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	-10,0
Maksetut osingot	-25,0	-21,9
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-37,2	-46,3
Rahavarojen muutos	-4,0	13,7
Rahavarat tilikauden alussa	67,9	53,6
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	-2,0	0,5
Rahavarojen käyvän arvon muutoksen vaikutus	0,0	0,2
Rahavarat tilikauden lopussa ¹⁾	61,9	67,9

Valuuttakurssimuutosten vaikutus on eliminoitu konsernin rahavirtalaskelmaa laadittaessa muuntamalla alkava tase tilikauden päättymispäivän kurssien mukaan.

¹⁾ Erittely liitetiedossa 17

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Perustiedot

Raisio Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö. Raisio Oyj ja sen tytäryritykset muodostavat Raisio-konsernin. Konsernin kotipaikka on Raisio ja sen rekisteröity osoite on Raisionkaari 55, 21200 Raisio. Yhtiön osakkeet noteerataan NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä.

Raisio-konsernissa on kaksi tulosityksikköä, Brändit ja Raisioagro, sekä muut toiminnot, jotka ovat tulosityksiköitä tukevat palvelufunktiot. Konserni on kansainvälinen kasvipohjaisen ravinnon erityisosaaja. Se kehittää, valmistaa ja markkinoi elintarvikkeita, niiden terveysvaikutteisia ainesosia sekä rehuja. Lisäksi konserni harjoittaa viljakauppaa ja välittää tuotantopanoksia ja –tarvikkeita maataloudelle. Konsernilla on toimintaa 10 maassa.

Konsernitilinpäätös on laadittu 12 kuukauden ajalta tilikaudelta 1.1. – 31.12.2016. Raisio Oyj:n hallitus on kokouksessaan 13.2.2017 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

Jäljennös tilinpäätöksestä on saatavissa internetosoitteesta www.raisio.com tai emoyhtiön pääkonttorista Raisiosta.

Tilinpäätöksen laatimisperusta

Raision konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2016 voimassa olevia IAS ja IFRS –standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöolainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Tilinpäätöksen valuutta on euro, ja tilinpäätös esitetään miljoonina euroina. Konsernitilinpäätös on laadittu liiketapahtumien alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, ellei laadintaperiaatteissa ole erikseen toisin mainittu. Tilinpäätöksessä esitetyt luvut on pyöristetty tarkoista arvoista, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summasta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

Vuoden 2016 aikana käyttöön- otettujen standardien vaikutus

Konserni on soveltanut 1.1.2016 alkaen seuraavia uudistettuja standardeja ja tulkintoja:

- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset *Annual Improvements to IFRSs 2012 – 2014* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements –menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta muutoksilla ei ole ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Muutokset IAS 1:een *Tilinpäätöksen esittäminen* - Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskeva hanke (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät IAS 1:n ohjeistusta olennaisuuteen, tuloslaskelma- ja tase-erien yhdistämiseen, väliotikoiden esittämiseen sekä tilinpäätöksen rakenteeseen ja laadintaperiaatteisiin liittyen. Raisio -konsernin konsernitilinpäätökseen on tehty vähäisiä muutoksia tilinpäätöksen esittämiseen.
- Muutokset IAS 16:een *Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet* ja IAS 38:aan *Aineettomat hyödykkeet* – Hyväksytävien poistomenetelmien selventäminen (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Muutoksilla kielletään aineettomien hyödykkeiden poistojen tekeminen myyntituottoihin perustuen. Poikkeuksellisesti poistot voidaan tehdä myyntituottoihin perustuen ainoastaan, jos myyntituottojen ja aineettoman hyödykkeen taloudellisen hyödyn kuluminen korreloivat erittäin paljon toisiinsa. Aineellisiin hyödykkeisiin ei voida soveltaa myyntituottoihin perustuvaa poistomenetelmää. Standardimuutoksilla ei ole ollut vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen.
- Muutokset IAS 16:een *Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet* ja IAS 41:ään *Maatalous – Tuottavat kasvit* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Standardimuutokset sallivat tuottavien biologisten hyödykkeiden kirjaamisen vaihtoehtoisesti hankintameno, kun aiemmin ne tuli kirjata käypään arvoon. Näistä tuottavista biologisista hyödykkeistä saatavat tuotteet arvostetaan kuitenkin edelleen IAS 41:n mukaisesti käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla. Tällä standardimuutoksilla ei ole ollut vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen.
- Muutokset IAS 27:ään *Erillistilinpäätös* – Pääomaosuusmenetelmä erillistilinpäätöksessä (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Standardimuutosten myötä yhteisöjen on mahdollista käsitellä tytä-, yhteis- ja osakkuusyhtiöksiin tehdyt sijoitukset erillistilinpäätöksissään pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Standardimuutoksilla ei ole ollut vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen.
- Muutokset IFRS 10:een *Konsernitilinpäätös*, IFRS 12:een *Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä*

ja IAS 28:aan *Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin* - Sijoitusyhteisöt: Konsernitilinpäätökseen yhdistelemistä koskevan poikkeuksen soveltaminen (Sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Muutokset selventävät helpotusta konsernitilinpäätöksen laadintapakosta tilanteessa, jossa konserniin sisältyy sijoitusyhteisöjä. Muutokset tuovat helpotuksia myös ei-sijoitusyhteisömuotoisten sijoittajien sellaisten osakkuus- ja yhteisyrityssijoitusten käsittelyyn, jotka itsessään ovat sijoitusyhteisöjä. Muutoksilla ei ole ollut vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen

- Muutokset IFRS 11:een *Yhteisjärjestelyt* - Kirjanpitokäsittely hankittaessa osuuksia yhteisissä toiminnoissa (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Standardimuutokset edellyttävät liiketoimintojen yhdistämisen kirjanpitoperiaatteiden soveltamista yhteisten toimintojen hankintoihin silloin kun kyseessä on liiketoiminta. Muutoksilla ei ole ollut vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätösperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, sekä tulevaisuutta koskevista oletuksista ja arvioihin liittyvistä keskeisistä oletuksista on esitetty laatimisperiaatteiden kohdassa 'Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät'.

Konsernitilinpäätöksen vertailukelpoisuus

Tilikaudet 2016 ja 2015 ovat vertailukelpoisia. Yhtiöillä ei ole raportoitavia lopetettuja toimintoja tilikausilla 2016 ja 2015.

Konsolidointiperiaatteet, tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön lisäksi ne yhtiöt, joissa emoyhtiöllä on tilikauden lopussa välittömästi tai välillisesti yli puolet äänivallasta tai muutoin määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni olemalla osallisena yhteisössä altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa.

Konsernitilinpäätöksessä keskinäinen osakkeenomistus eliminoidaan hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liittyvät menot on kirjattu kuluksi. Kauppahintavelka arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä ja se luokitellaan velaksi. Velka arvostetaan käypään arvoon kunakin raportointikauden päättymispäivänä ja arvostamisesta syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

Tilikauden aikana hankitut tytäryritykset sisältyvät konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen asti, jolloin määräysvalta lakkaa.

Konserniyritysten väliset liiketapahtumat, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako ja konsernin sisäisten toimitusten realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Tilikauden tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa. Laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteesta arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, mikä vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin hankinnalle. Tilikauden laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille siitakin huolimatta, että määräysvallattomien omistajien osuus jäisi negatiiviseksi. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään omana eränään taseen omassa pääomassa. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Kun konserni menettää määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan mahdollisesti jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Konsolidointiperiaatteet, osakkuusyrietykset ja yhteisyritykset

Osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernin osuus äänimäärästä on 20 - 50 % tai joissa konsernilla muutoin huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yhteisyritykset ovat yrityksiä, joissa konserni sopimukseen perustuvalla järjestelyllä on sitoutunut jakamaan määräysvallan taloudellisista ja liiketoiminnallisista periaatteista toisen tai toisten osapuolien kanssa. Osakkuusyrietykset ja yhteisyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Realisoitumattomista voitoista konsernin ja sen osakkuus- tai yhteisyritysten välillä eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaava osuus. Konsernin sijoitus osakkuus- ja yhteisyrityksiin sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Pääomaosuusmenetelmän soveltaminen lopetetaan, kun sijoituksen kirjanpitoarvo on laskenut nolnaan, ellei konsernille ole syntynyt osakkuus- tai yhteisyrityksiä koskevia veloitteita tai ellei se ole taannut niiden veloitteita. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tilikauden tuloksista on esitetty omana eränään liike-tuloksen jälkeen. Vastaavasti konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyritysten muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Konsernin osakkuus- ja yhteisyrityksillä ei ollut tällaisia eriä kuluneella tai sitä edeltävällä tilikaudella.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuttaminen

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttaminen on euro, ja konsernitilinpäätös on esitetty euroina.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat kirjataan euroiksi käyttäen tapahtumapäivän valuuttakurssia. Käytännössä käytetään usein kurssia, joka likimain vastaa tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset mone-taariset erät muunnetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssija käyttäen. Ei-mone-taariset erät arvostetaan tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja mone-taaristen erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on käsitelty tulosvaikutteisesti. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liiketulojen yläpuolelle. Rahoituksen kurssierot kirjataan rahoituksen tuottoihin ja kuluihin lukuun ottamatta kurssieroja niistä veloista, jotka on määritetty suojaamaan ulkomaisiin yksiköihin tehtyjä nettosijoituksia ja jotka ovat siinä tehokkaita. Nämä kurssierot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja kertyneet kurssierot esitetään omana eränään omassa pääomassa, kunnes ulkomaisesta yksiköstä luovutaan kokonaan tai osittain.

Ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntaminen

Ulkomaisten yksikköjen, joiden arvostus- tai tilinpäätösvaluutta ei ole euro, laajat tuloslaskelmat ja erilliset tuloslaskelmat muunnetaan euromääräisiksi käyttäen raportointikauden keskikurssia ja taseet käyttäen raportointikauden päättymispäivän kurssia. Tilikauden tuloksen ja laajan tuloksen muuntaminen eri kursseilla toisaalta tuloslaskelmassa ja laajassa tuloslaskelmassa sekä toisaalta taseessa aiheuttaa taseen omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Muuntoerot, jotka syntyvät ulkomaisten yksikköjen hankintamenon eliminoinnista ja hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta, kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Jos raportointikauden aikana luovutaan ulkomaisesta yksiköstä, kertyneet muuntoerot kirjataan tulosvaikutteisesti osana myyntivoittoa tai -tappiota samalla hetkellä, kun vastaava luovutustulos kirjataan.

Ulkomaisten yksikön hankinnan yhteydessä syntynyt liikearvo ja käypä arvo koskevat oikaisut käsitellään kyseisen yksikön paikallisen valuutan määräisinä varoina ja velkoina ja muunnetaan raportointikauden päättymispäivän kurssija käyttäen.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät ja velat luokitellaan myytävänä olevaksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuden myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Tällöin myynnin katsotaan olevan erittäin todennäköinen, omaisuuserä on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan, johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta. Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät, jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi, arvostetaan alempaan seuraavista: kirjanpitoarvo tai käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuneilla menoilla. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka täyttää jonkin seuraavista edellytyksistä:

- Se on merkittävä erillinen liiketoimintayksikkö tai maantieteellistä aluetta edustava yksikkö
- Se on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä keskeisestä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta
- Se on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen.

Lopetettujen toimintojen tulos esitetään omana eränään laajassa tuloslaskelmassa. Myytävänä olevat omaisuuserät ja niihin liittyvät velat esitetään taseessa erillään muista eristä.

Jos myöhemmin todetaan, että myytävänä olevaksi luokitellun omaisuuserän luokittelun edellytykset eivät enää täyty, kyseinen omaisuuserä siirretään takaisin esitettäväksi ja arvostettavaksi siihen sovellettavien IFRS-standardien mukaisesti.

Tilinpäätöksessä 2016 ja 2015 konsernilla ei ole myytävänä luokiteltuja pitkäaikaisia omaisuuseriä

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihtona esitetään tuotteiden myynnistä saadut vastikkeet käypään arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla oikaistuin.

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Silloin kun tuotteiden myyntiin liittyy paljousalennuksia, ne arvioidaan ja kirjataan myyntihetkellä. Tuotot palveluista kirjataan silloin, kun palvelu on suoritettu.

Lisenssi- ja rojaltituottojen tuloutus tapahtuu sopimuksen tosiasiallisen sisällön mukaan. Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Työsuhde-etuudet

Työsuhde-etuuksiin sisältyvät lyhytaikaiset työsuhde-etuudet, irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet sekä työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet.

Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet sisältävät mm. palkat ja luontaisedut, vuosilomat ja bonukset. Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet tarkoittavat etuuksia, jotka syntyvät irtisanomisesta sekä työsuorituksesta.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet koostuvat eläkeistä ja muista työsuhteen jälkeen maksettavista etuuksista. Eläkejärjestelyt luokitellaan maksupohjaisiksi ja etuuspohjaisiksi. Konsernilla on vain maksupohjaisia eläkejärjestelyjä.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa maksuja erillisille yksiköille. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta maksaa lisämaksuja, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Konsernin eläkejärjestelyt noudattavat eri maiden paikallisia säännöstöjä. Eläkejärjestelyt on yleensä hoidettu erillisissä eläkevakuutusyhtiöissä. Konsernin ulkomaiset eläkejärjestelyt samoin kuin Suomen TyEL-järjestelmä ovat maksupohjaisia. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jota veloitus koskee. Konsernilla ei ole etuuspohjaisia järjestelmiä.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on joitakin kannustinjärjestelmiä, joiden perusteella tapahtuvat maksut suoritetaan aiemmin emoyhtiölle hankittuina omina osakkeina, käteisvaroina tai niiden yhdistelmänä. Järjestelmien perusteella myönnettävät osakkeet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan työsuhte-etuuksista aiheutuviksi kuluiksi tasaisesti oikeuden ansainta- ja sitouttamisjakson aikana. Järjestelmissä suoritettavan rahan määrä arvioidaan kunkin tilinpäätöshetken osakekurssin mukaan ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti työsuhte-etuuksista aiheutuviksi kuluiksi myöntämispäivästä siihen asti, kun ansaintajakso tai sitä pidempi sitouttamisjakso päättyy. Osakkeina suoritettava osuus kirjataan omaan pääomaan ja rahana suoritettava osuus vieraaseen pääomaan.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Aineellisia ja aineettomia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Rahoitusleasing-sopimuksella hankittu omaisuus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen. Rahoituksen korko kirjataan tuloslaskelmaan leasing-sopimuksen aikana siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Vuokraveloitteet sisältyvät rahoitusvelkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina

vuokrasopimuksina. Muun vuokrasopimuksen mukaan määrättyvät vuokrat kirjataan tulosvaikutteisesti kuluksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Vuokrasopimukset, joissa konserni on vuokranantajana, ovat kaikki muita vuokrasopimuksia ja hyödykkeet sisältyvät konsernin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisena vaikutusajana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot

Verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisen veron muutoksesta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät laajaan tuloslaskelmaan tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös verovaikutus kirjataan vastaaviin eriin. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisissä tilikausissa liittyvillä veroilla. Konserni vähentää kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat toisistaan siinä ja vain siinä tapauksessa, että konsernilla on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kirjatut erät toisistaan.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistoista, varauksista, johdannais-sopimusten arvostamisesta käypään arvoon sekä liiketoimintojen yhdistämisen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin perustuvista oikaisuista. Verotuksessa vähennyskeltottomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa.

Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai verokantoja, joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä.

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan aina jokaisen raportointikauden päättymispäivänä.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon.

Hankintamenuon sisällytetään menot, jotka aiheutuvat välittömästi aineellisen käyttöomaisuuserän hankinnasta. Ehdot täyttävän hyödykkeen, kuten tuotantolaitoksen, hankintamenuon sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta aiheutuneet vieraan pääoman menot silloin, kun on todennäköistä, että ne kerryttävät vastaista taloudellista hyötyä,

ja kun menot on luotettavasti määritettävissä. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Konsernilla ei ole ollut ehdot täytävien omaisuuserien hankintoja, minkä vuoksi vieraan pääoman menoja ei ole aktivoituna.

Kun käyttöomaisuushyödykkeen osaa käsitellään erillisinä hyödykkeinä, osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan. Muussa tapauksessa myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Muut korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet.

Aineellisista hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

- rakennukset ja rakennelmat 10–25 vuotta
- koneet ja laitteet 4–15 vuotta

Poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuuserä on valmis käytettäväksi, ts. kun se on sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoajkoja muutetaan vastaavasti. Jos hyödykkeen kirjanpitoarvo on suurempi kuin rahamäärä, joka siitä arvioidaan olevan kerrytettävissä, kirjanpitoarvo alennetaan välittömästi kerrytettävissä olevaa rahamäärää vastaavaksi. Arvon alentumisista kerrotaan tarkemmin kohdassa 'Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset'.

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* -standardin mukaisesti. Myytävänä olevat käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan niiden kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myyntikustannuksella vähennettyyn käypään arvoon.

Myyntivoitot ja -tappiot määritetään myyntihinnan ja kirjanpitoarvon erotuksena, ja myyntivoitot ja -tappiot sisällytetään tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liiketoimintojen yhdistämisissä liikearvo vastaa sitä määrää, millä luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon hankinta-ajankohtana.

Liikearvoista ei kirjata poistoja. Ne testataan arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina kun, esiintyy jokin viite, että arvo saattaa olla alentunut. Testausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Kun kyseessä on osakkuus- tai yhteisyryitys, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuus- tai yhteisyryityksen kirjanpitoarvoon. Liikearvot arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan tulosvaikutteisesti kuluksi sinä vuonna, jonka aikana ne ovat syntyneet. Uusien tai merkittävästi parannettujen tuotteiden kehittämismenot aktivoidaan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi siitä lähtien, kun kehittämisvaiheen menot ovat luotettavasti määritettävissä, tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti, tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja konsernilla on sekä aikomus että resurssit saattaa kehitystyö loppuun ja käyttää tuotetta tai myydä se. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhempinä tilikausina.

Hyödykkeistä kirjataan poistoja siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Hyödyke, joka ei vielä ole valmis käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Aktivoitujen kehittämismenot arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen hankintamenoon kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettynä.

- Aktivoitujen kehittämismenojen poisto aika on 5–10 vuotta.

Konsernin Benemilk-yksikössä on aktivoitu uusien tuotteiden kehitystoimintaan liittyviä menoja.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon siinä tapauksessa, että hankintameno on luotettavasti määriteltävissä ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistona kuluksi tuloslaskelmaan niiden tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusaikansa kuluessa. Niistä aineettomista hyödykkeistä, jotka ovat taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomia, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Konsernilla on tavaramerkkejä, joiden arvioitu taloudellinen vaikutusaika on rajaton.

Aineettomien hyödykkeiden, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, poistoajat ovat seuraavat:

- aineettomat oikeudet 5–10 vuotta
- muut aineettomat hyödykkeet 5–20 vuotta

Brändit-segmenttiin hankittujen liiketoimintojen yhdistelemisten yhteydessä kirjatut tavaramerkit on arvioitu taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomiksi. Tavaramerkkien tunnettuus ja pitkä historia tukee johdon käsitystä siitä, että tavaramerkit kerryttävät rahavirtoja määrittelemättömän ajan.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ja omaisuuserien jäännösarvot tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja tarvittaessa niitä oikaistaan kuvastamaan niistä saatavan taloudellisen hyödyn odotuksia. Arvon alentumisista kerrotaan tarkemmin kohdassa 'Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset'.

Aineettomien hyödykkeiden poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuuserä on valmis käytettäväksi, ts. kun se on sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Poistojen kirjaaminen lopetetaan, kun aineeton käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi (tai sisältyy myytävänä olevaksi

luokiteltuun luovutettavien erien ryhmään) IFRS 5 *Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* -standardin mukaisesti.

Julkiset avustukset

Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan liittyvät julkiset avustukset kirjataan käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että konserni tulee ne saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Muut julkiset avustukset kirjataan tulosvaikutteisesti tuottoina niille tilikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut ja oikeus avustuksen saamiseen syntyvät.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä, arvonalennustetit tehdään aina vuosittain liikearvoille, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomille aineettomille hyödykkeille ja keskeneräisille aineettomille hyödykkeille. Arvonalentumisen arviointia varten omaisuus jaetaan yksiköihin, eli sille alimmalle tasolle, joka on muista yksiköistä pääosin riippumaton ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä johdon hyväksymät arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa pääoman keskikustannuksella, joka kuvastaa rahan aika-arvoa sekä kyseisen yksikön riskiä.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserien kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden paitsi liikearvojen arvonalentumistappio perutaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuteen kirjataan aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet sekä valmiit tavarat. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alhaisempaan netto-realisointiin. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmää käyttäen tai vaihtoehtoisesti vastaavalla painotetulla keskimääräisellä kustannuksella. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintameno luetaan kaikki ostomenot mukaan lukien välittömät kuljetus-, käsittely- ja muut menot. Itse valmistettujen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä asianmukaisesta osuudesta valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista normaaliin toiminta-asteeseen perustuen. Hankintameno ei sisällä vieraan pääoman menoja. Netto-realisointi-arvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Rahoitusvarat ja rahoitusvelat

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä.

Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvaroihin kuuluvat erät, jotka on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat on hankittu pääasiassa lyhyen aikavälin tuoton saamiseksi markkinahintojen muutoksesta. Tähän ryhmään kuuluvat joukkovelkakirjalainat sekä sijoitus- ja yritystodistukset. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät varat ovat kaikki lyhytaikaisia varoja. Ryhmän erät on arvostettu käypään arvoon.

Laina- ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuuluvia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Tähän ryhmään sisältyy myynti- ja lainasaamisia sekä siirtosaamisiin sisältyviä rahoitusinstrumentteja. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon, ja ne sisältyvät lyhyt- ja pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin; viimeksi mainittuihin, mikäli erääntyvät yli 12 kuukauden kuluessa.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti määritetty tähän ryhmään. Ryhmä sisältää pääasiassa yritysten osakkeita ja osuuksia. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Ne

arvostetaan käypään arvoon. Sijoitukset sellaisiin noteeraamattomiin osakkeisiin, joiden käypä arvo ei ole määriteltävissä luotettavasti, on arvostettu hankintahintaan.

Myytävisissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omassa pääomassa käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuna silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on keskimäärin kolmen kuukauden maturiteetti.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat ovat velkoja johdannaissopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Muut rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin, ja ne voivat olla korollisia tai korottomia.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Jaksotettuun hankintamenuon taseeseen merkittävistä lainoista ja muista saamisista kirjataan arvonalennustappio, jonka suuruus määritellään omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen arvioidujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman -ehtoisten sijoitusten arvonalentuminen kirjataan tulosvaikutteisesti, kun omaisuuserän arvon alentumisesta on objektiivista näyttöä. Näitä arvonalentumistappioita ei peruuteta tulosvaikutteisesti.

Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys tai maksujen laiminlyönti ovat näyttöä myyntisaamisen arvonalentumisesta. Luottotappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin kirjaamisen jälkeisellä tilikaudella, kirjattu tappio perutaan tulosvaikutteisesti.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin hankintamenuon, joka vastaa niiden käypää arvoa. Hankinnan jälkeen johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla.

Rahoitusriskien hallintapolitiikkansa mukaisesti konserni voi käyttää erilaisia johdannaissopimuksia, valuutta- ja hyödykehintariskeiltä suojautumiseen. Koronvaihtosopimuksia käytetään suojaamaan konsernia markkinakorkojen muutoksilta. Valuuttatermiineitä käytetään sekä suojaamaan valuuttamääräisiä saamia ja velkoja, että tulevia kaupallisia rahavirtoja. Pörssinoteerattuja hyödykefutuureja voidaan käyttää raaka-aineostoista johtuvaa hintariskiä vastaan.

Niiden johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvomuutosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa. Kun johdannaissopimus solmitaan, konserni käsittelee sen erittäin todennäköisen ennakoitun liiketoimen suojausena (rahavirran suojaus). Suojauslaskenta lopetetaan mikäli suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojattava kohde kirjataan pois taseesta, suojausinstrumentti eräänny tai se myydään tai toteutetaan, ennakoitun liiketoimen ei odoteta toteutuvan tai johto päättää suojauslaskennan lopettamisesta.

Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumentin välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloitettaessa ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuuden tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset.

Rahavirran suojaus

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaissopimusten tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa. Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehon osuus kirjataan tuloslaskelmaan luonteensa perusteella joko liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin tai rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus

Nettosijoituksen suojauksesta oman pääoman muuntoeroihin kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun nettosijoituksesta luovutaan kokonaan tai osittain.

Muut suojausinstrumentit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa

Siitä huolimatta, että eräät suojaussuhteet täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset, niihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Tällaisia ovat muun muassa tietyt korkoriskiä ja valuuttariskiä suojaavat johdannaiset. Näistä koronvaihtosopimusten käypien arvojen muutokset kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Valuuttatermiinien käypien arvojen muutokset kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin, kun niitä käytetään suojaamaan varsinaista liiketoimintaa ja rahoitustuottoihin ja -kuluihin, kun ne suojaavat rahoituseriä. Termiinien korkoelementin vaikutukset kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Varaukset

Varaukset kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetken rahan aika-arvosta ja veloitteeseen liittyvästä riskistä. Varausten määrä arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja niiden määriä muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. Uudelleenjärjestelyä koskevan suunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot: järjestelyä koskeva liiketoiminta, pääasialliset toimipaikat, joihin järjestely vaikuttaa, niiden henkilöiden toimipaikkojen sijainti, työtehtävät ja arvioitu lukumäärä, jolle tullaan suorittamaan korvauksia työsuhteen päättymisestä, toteutuvat menot ja suunnitelman toimeenpanoaika.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt.

Käytöstä poistamista ja alkuperäiseen tilaan palauttamista koskevista veloitteista kirjataan varaus silloin, kun konsernilla on ympäristölainsäädännön ja konsernin ympäristövastuuperiaatteiden perusteella velvoite, joka liittyy tuotantolaitoksen käytöstä poistamiseen, ympäristövahingon korjaamiseen tai laitteiston paikasta toiseen siirtämiseen.

Maksettavat osingot

Konsernin maksamat osingot kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana osakkeenomistajat ovat hyväksyneet osingon maksettavaksi.

Segmentti-informaatio

Raisio-konsernin tilinpäätöksen liiketoimintasegmentit ovat Brändit ja Raisioagro. Segmentti-informaatio esitetään tavalla, joka vastaa ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavaa sisäistä raportointia. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi on nimetty strategiaa päätöksä tekevä konsernin johtoryhmä. Johtoryhmä vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tulosten arvioinnista.

Toimintokohtainen tuloslaskelma

Konsernin tuloslaskelma esitetään toimintokohtaista jaoteltua käyttäen. Toimintoina esitetään erikseen myynnin ja markkinoinnin kulut, hallinnon kulut sekä tutkimus- ja kehityskulut. Myytyjä suoritteita vastaaviin kuluihin sisältyvät tuotteiden valmistukseen ja hankintaan liittyvät palkka-, materiaali-, hankinta- ja muut kulut. Hallinnon kuluihin sisältyvät yleishallinnolliset kulut sekä konsernin johdon kulut. Toiminnoille on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti osuus hallinnon kuluista.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muina tuottoina ja kuluina esitetään jatkuviin toimintoihin liittyvät omaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot, kuten vuokratuotot.

Liiketulos

IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* -standardi ei määrittele liiketuloksen käsitettä. Konserni on määritellyt sen seuraavasti: liiketulos on nettosumma, joka muodostuu, kun liikevaihdosta vähennetään myytyjä suoritteita vastaavat kulut ja toimintojen kulut sekä lisätään/vähennetään liiketoiminnan muut tuotot ja kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liiketuloksen alapuolella. Kurssierot, johdannaisista johtuvat tulokset ja niiden käypien arvojen muutokset sisältyvät liiketulokseen, mikäli ne ovat syntyneet liiketoimintaan liittyvistä eristä. Muutoin ne esitetään rahoituserissä.

Vertailukelpoinen erä

Vertailukelpoinen erä on kokonaisvaltainen tuotto tai kulu, joka syntyy kerran tai harvoin tapahtuvan asian seurauksena.

Hallituksen toimintakertomuksessa, tilinpäätöstiedotteessa ja osavuosisikatsauksessa voidaan esittää vertailukelpoisia eriä ja laskea vaihtoehtoisia tunnuslukuja ilman kertaluonteisia eriä. Vertailukelpoisina erinä on esitetty merkittävät yrityskauppoihin ja liiketoiminnan laajentamiseen liittyvät ulkopuolisten asiantuntijoiden kulut, liiketoiminnan uudelleenjärjestelemiseen liittyvät kulut ja omaisuuden arvonalentumisiin liittyvät kulut.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa joudutaan käyttämään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat taseen laadintahetken varojen ja velkojen määriin sekä tuottojen ja kulujen määriin raportointikaudella. Toteumat voivat poiketa tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Mahdolliset arvioiden muutokset merkitään kirjanpitoon sillä kaudella, jolla arviota korjataan. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Konsernin johto saattaa joutua tekemään harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaa ja niiden soveltamista. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassa olevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia arvostamis-, kirjaamis- ja esittämistapoja. Merkittäviä harkintaan perustuvia ratkaisuja ei ole jouduttu tekemään.

Konsernissa johdon arviot liittyvät pääosin omaisuuden arvostukseen ja käytettyihin taloudellisiin pitoaikoihin, varuksiin, liiketoiminnan yhdistämisessä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittämiseen sekä laskennallisten verosaamisten hyödyntämiseen tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

Tilinpäätökseen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Arvioiden taustalla ovat aiemmat kokemukset sekä tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt tulevaisuutta koskevat odotukset. Näitä ovat erityisesti konsernin taloudelliseen toimintaympäristöön liittyvät tekijät, jotka vaikuttavat myyntiin ja kustannustasoon. Konsernissa seurataan näiden arvioiden ja olettamusten toteutumista. Mahdolliset olettamusten ja arvioiden muutosten vaikutukset kirjataan sillä kaudella, jonka aikana muutokset on todettu.

Arvon alentumistestaukset

Konsernissa testataan säännönmukaisesti vuosittain liikearvot, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet mahdollisen arvonalentumisen varalta. Yksilöitävissä olevien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden ja liikearvon arvoa arvioidaan myös, mikäli jokin tapahtuma tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä ei enää vastaa kirjanpitoarvoa. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on arvioitu käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näiden laskelmien laatiminen vaatii arvioiden käyttöä. Tärkeimmät muuttujat rahavirtoja määritettäessä ovat diskonttaus korko ja niiden vuosien lukumäärä, johon rahavirtaennusteet perustuvat sekä ne oletukset ja arviot, joita rahavirtoja määritettäessä käytetään. Arvioidut tuotot ja kulut voivat poiketa merkittävästi siitä, mitä tulevaisuudessa tosiasiasa tapahtuu.

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen

Liiketoimintojen yhdistämisessä konserni on aineellisten hyödykkeiden käyvän arvon määrittelemiseksi tehnyt vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin aiempien vastaavien kauppohen yhteydessä ja arvioinut hankittujen hyödykkeiden iästä, kulumisesta ja muista vastaavista tekijöistä aiheutuvaa arvon alentumista. Osassa hyödykkeiden arvostusta on tukeuduttu myös ulkopuolisten arvioitsijoiden näkemyksiin omaisuuden arvosta. Aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen perustuu arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista, sillä markkinoilta ei ole ollut saatavissa tietoja vastaavien hyödykkeiden kaupoista.

Johto uskoo käytettyjen arvioiden ja oletusten olevan riittävän tarkkoja käyvän arvon määrittelyn pohjaksi.

Laskennallinen verosaaminen

Johdon arviointia edellytetään määritettäessä laskennallisen verosaamisen määrää ja sitä, missä määrin verosaamista voidaan kirjata taseeseen. Mikäli arviot poikkeavat toteutuneesta, kirjataan poikkeamat sen tilikauden tulokseen ja laskennallisiin verosaamisiin, jolloin poikkeama on määritelty.

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Ajankohta, jolta tilinpäätökseen vaikuttavat asiat otetaan huomioon, käsittää tilinpäätöspäivän ja tilinpäätöksen julkistamispäivän välisen ajan. Julkistamispäivällä tarkoitetaan päivää, jolloin tilinpäätöstiedote julkistetaan. Edellä mainitulla ajanjaksolla tapahtuvien asioiden osalta tarkastetaan, onko kysymyksessä tapahtuma, jonka osalta tilinpäätöksen tietoja tulee oikaista vai tapahtuma, jonka osalta tilinpäätöksen tietoja ei oikaista.

Tilinpäätöksen tietoja oikaistaan niillä tapahtumilla, jotka antavat lisänäyttöä päättymishetkellä vallinneesta tilanteesta.

Uuden ja uudistetun IFRS-normiston soveltaminen

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, jotka eivät vielä ole voimassa ja joita konserni ei vielä ole soveltanut. Konserni suunnittelee ottavansa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli standardi tai tulkinta tulee voimaan kesken tilikauden, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lähtien.

- IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18- ja IAS 11-standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15 sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määräysvallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Lisäksi IFRS 15 sisältää kattavat liitetietovaatimukset yhtiön asiakassopimuksista, sopimuksen

suoritevelvoitteista ja merkittävistä arvioista. IFRS 15 standardin peruserätyksenä on, että yhteisön on kirjattava myyntituotot siten, että ne kuvaavat luvattujen tavaroiden tai palvelujen luovuttamista asiakkaalle, ja sellaisena rahamääränä, joka kuvastaa vastiketta, johon yhteisö odottaa olevansa oikeutettu kyseisiin tavaroita tai palveluja vastaan. IFRS 15 standardin mukaan transaktiohintaan sisällytetään vain sellainen määrä, että on erittäin todennäköistä ettei kirjattujen myyntituottojen määrään jouduta tekemään merkittävää peruutusta. Silloin kun tuotteen tai palvelun transaktiohintaan liittyy muuttuva vastike, ne arvioidaan ja kirjataan tuloutushetkellä.

- Raisio-konserni on arvioinut IFRS 15:n vaikutuksia Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen. Keskeisten tulovirtojen analysointi on aloitettu ja merkittävimpien tulovirtojen osalta on tehty vaikutusarvio. Raisio-konsernin myynti asiakkaille on tavaroiden myyntiä eikä siihen liity merkittävässä määrin palveluita. Raisio-konsernin asiakassopimukset ovat pääasiassa tuloutettavissa kun suoritevelvoite täyttyy ja asiakkaalle siirtyy hyöty ja riski tavarasta. Valmistumisasteen mukaisesti tuloutettavia sopimuksia Raisio-konsernissa ei ole. Uuden IFRS 15 standardin mukaan myyntituotot kirjataan määräysvallan siirtymisen perusteella. Tämä ei tuo muutosta Raisio-konsernin aiempaan tuloutuskäytäntöön, jos suoritevelvoitteen täyttymisen kriteerinä oli riskien ja hyötyjen siirtyminen, joka on IFRS 15 mukaan myös keskeinen indikaatio määräysvallan siirtymisestä asiakkaalle. Raisio-konsernin transaktiohinnan määrittämiseen ei sisälly merkittäviä muuttuvia vastikkeita eikä sopimukseen sisälly merkittävää rahoituskomponentteja. IFRS 15 standardi edellyttää asiakassopimuksen saamisesta aiheutuvien lisämenojen ja asiakassopimuksen täyttämistä aiheutuvien menojen kirjaamista taseeseen. Raisio-konsernissa ei ole tunnistettu asiakassopimuksen saamiseen liittyviä aktivoitavia menoja eikä asiakassopimukseen liity aktivoitavia asiakassopimuksen täyttämistä aiheutuvia menoja. IFRS 15 standardin edellyttämät liitetiedot tulevat lisäämään tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettäviä tietoja. Raisio Oyj aikoo ottaa standardin käyttöön täysin takautuvasti vaadittuna soveltamispäivänä. Konserni jatkaa 2017 aikana analysointia tarkemmalla tasolla ja esittää tietoja IFRS 15:n vaikutuksista tarkemmalla tasolla vuoden 2017 aikana.
- Muutokset IFRS 15:een *Myyntituotot asiakassopimuksista - Clarifications to IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Selvennykset on sisällytetty edellä kuvattuun IFRS 15 vaikutusten arviointiin. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): IFRS 9 korvaa nykyisen IAS 39-standardin. Uuteen standardiin sisältyy uudistettu ohjeistus rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta ja arvostamisesta. Tämä kattaa myös uuden, odotettuja luottotappioita koskevan kirjanpitoäsitteilyn mallin, jota sovelletaan rahoitusvaroista kirjattavien arvonalentumisten määrittämiseen. Standardin yleistä suojauslaskentaa koskevat säännökset on myös uudistettu. IAS 39:n säännökset rahoitusinstrumenttien taseeseen kirjaamisesta ja taseesta pois kirjaamisesta on säilytetty.

IFRS 9:n vaikutuksia Raisio Oyj:n alustavan arvion mukaan IFRS 9:n käyttöön otolla ei odoteta olevan huomattavaa vaikutusta Raision konsernitilinpäätökseen tai tilinpäätösarvoihin.

- IFRS 16 *Vuokrasopimukset** (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa IAS 17-standardin ja siihen liittyvät tulkinnot. IFRS 16-standardi edellyttää vuokralle ottajilta vuokrasopimusten merkitsemistä taseeseen vuokranmaksuvelvoitteena sekä siihen liittyvänä omaisuuseränä. Taseeseen merkitseminen muistuttaa paljon IAS 17:n mukaista rahoitusleasingin kirjanpitoäsitteilyä. Taseeseen merkitsemisestä on kaksi helpotusta, jotka koskevat lyhytaikaisia enintään 12 kuukautta kestäviä vuokrasopimuksia sekä arvoltaan enintään USD 5 000 olevia hyödykkeitä. Vuokralle antajien kirjanpitoäsitteily tulee säilymään suurelta osin nykyisen IAS 17:n mukaisena. Konsernissa on aloitettu standardin vaikutusten alustava arviointi. Huomattavin havaittu vaikutus on, että Raisio Oyj tulee kirjamaan taseeseen uusia varoja ja velkoja, jotka ovat pääosin nykyisten vuokrasopimusten sisältämiä autoja, maa-alue ja katalyytin apuaineena käytetty leasingisopimuksella hankittu alkuaine. Lisäksi kyseisiin vuokrasopimukseen liittyvien kulujen luonne muuttuu IFRS 16:n korvatussa vuokratulon käyttöomaisuuserän poistolla ja vuokrasopimusvelasta aiheutuvalla korkokululla, joka raportoidaan osana rahoituskuluja. Raisio Oyj ei ole vielä määrittänyt IFRS 16 standardin määrällisiä vaikutuksia tilinpäätökseen. Raisio Oyj tekee tarkemman arvion standardin vaikutuksista seuraavan kahdentoista kuukauden aikana. Siirtymätavasta ei ole vielä tehty päätöstä. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- Muutos IAS 7:ään *Rahavirtalaskelmat - Disclosure Initiative** (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla pyritään siihen, että tilinpäätöksen käyttäjät voisivat arvioida rahoitustoiminnasta syntyvien rahavirtavaikutteisten ja ei-rahavirtavaikutteisten velkojen muutoksia. Standardimuutos vaikuttaa Raisio Oyj:n konsernitilinpäätöksen liitetietoihin. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- Muutos IAS 12:een *Tuloverot - Recognition of Deferred Tax Assets for Unrealised Losses** (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että vähennyskelpoisen väliaikaisen eron olemassa olo riippuu yksinomaan omaisuuserän ja sen verotusarvon vertaamisesta tilinpäätöshetkellä, eikä siihen vaikuta mahdolliset tulevat muutokset omaisuuserän kirjanpitoarvossa tai siinä tavassa, kuinka kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy tulevaisuudessa. Standardimuutoksella ei ole vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- Muutokset IFRS 2:een *Osakeperusteiset maksut - Clarification and Measurement of Sharebased Payment Transactions** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät tietyntyyppisten järjestelyjen kirjanpitoäsitteilyä. Ne koskevat kolmea osa-alueita: käteisvaroina maksettavien maksujen arvostaminen, osakeperusteiset maksut, joista on vähennetty lähdevero sekä osakeperusteisten maksujen muuttaminen käteisvaroina maksettavasta omana pääomana maksettavaksi. Standardimuutoksella

- ei ole vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- Muutokset IFRS 4:ään *Vakuutus sopimukset - Applying IFRS 9 Financial Instruments with IFRS 4 Insurance Contracts** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla vastataan toimialan huoleen liittyen soveltamisen aloittamiseen eri ajankohtina. Standardiin tuodaan kaksi vaihtoehtoista menettelytapaa tilapäisen kirjanpidossa syntyvän yhteensopimattomuuden ja volatilitietin helpottamiseksi. Standardimuutoksilla ei ole vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
 - Muutokset IFRS 10:een *Konsernitilinpäätös ja IAS 28:een Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin – Sale or Contribution of Assets between an Investor and its Associate or Joint Venture ** (voimaantuloa on toistaiseksi lykätty eikä voimaantulon ajankohtaa ole päätetty). Standardimuutoksella tarkennetaan ohjeistusta, kun kyseessä on omaisuuserien myynti tai panos sijoittajan ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välillä. Standardimuutoksella ei ole vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
 - Tulkinta IFRIC 22 *Foreign Currency Transactions and Advance Consideration** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Kun ulkomaanrahan määräinen – omaisuuserään, kuluun tai tuottoon liittyvä – ennakkosuoritus maksetaan tai vastaanotetaan, IAS 21 Valuuttakurssien muutosten vaikutukset ei ota kantaa siihen, miten kyseisen erän muuntamisen toteutumispäivä määritetään. Tulkinta selventää, että toteutumispäivä on se päivä, jolloin yhteisö alun perin kirjaa ennakkosuorituksesta ennakkomaksun tai tuloennakon. Liiketoimen muodostuessa useista ennakkosuorituksista, toteutumispäivä määritetään erikseen kullekin yksittäiselle suoritukselle. Konsernissa arvioidaan tulkinnan vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
 - Muutokset IAS 40:ään *Sijoituskiinteistöt - Transfers of Investment Property** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että johdon aikomusten muuttuminen ei yksinään osoita sijoituskiinteistön käyttötarkoituksen muuttumista. Käyttötarkoituksen muutosta osoittavat esimerkit standardissa on myös muutettu niin, että ne viittaavat myös rakenteilla olevaan kiinteistöön samoin kuin valmiiseen kiinteistöön. Standardimuutoksella ei ole vaikutusta Raisio Oyj:n konsernitilinpäätökseen. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
 - *Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin, muutoskoelma 2014–2016 ** (sovellettava IFRS 12:n osalta 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, IFRS 1:n ja IAS 28:n osalta 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat kolmea standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Konsernin liitetiedot

1. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Konsernilla on kaksi raportoitavaa liiketoimintasegmenttiä, Brändit ja Raisioagro, sekä muut toiminnot. Brändit ja Raisioagro -segmentit ovat konsernin strategisia liiketoimintayksiköitä, joita johdetaan erillisinä yksiköinä. Niiden tuotteet ovat erilaisia ja edellyttävät erilaisia jakelukanavia ja markkinointistrategioita. Brändit-segmenttiin kuuluvat Välipalat, Benecol, Makeiset ja Benemilk. Raisioagro -segmenttiin kuuluvat naudan- ja kalanrehut, tuotantopanokset ja -tarvikkeet sekä viljakauppa.

Välipalat-liiketoiminnan markkina-alueet ovat Pohjois- ja Itä-Eurooppa. Välipalat-liiketoiminnan Länsi-Euroopan markkina-alueen divestoitu välipalapatukkaliiiketoiminta sisältyy lukuihin 12.7.2016 asti. Benecol-liiketoiminta sisältää Benecol-ainesosan myynnin lisenssipartnereille globaalisti sekä Benecol-kuluttajatuotteiden myynnin Pohjois- ja Länsi-Eurooppaan. Makeisiin kuuluvat Iso-Britannian ja Tsekin toiminnot. Makeisliiketoiminnan päämarkkina-alueet ovat Iso-Britannia ja muu Eurooppa. Raisioagron päämarkkina-alue on Suomi ja lähimaat.

Konsernin esittämä segmentti-informaatio perustuu johdon sisäiseen raportointiin. Johdon sisäinen raportointi laaditaan IFRS-periaatteiden mukaisesti.

Konsernissa segmenttien tuloksellisuutta arvioidaan niiden liiketuloksen perusteella, ja liiketulokseen perustuvat myös päätökset resurssien allokoinnista segmenteille. Liiketulosta pidetään myös sopivana mittarina, kun segmenttien tuloksellisuutta verrataan vastaavien toimialojen muihin yrityksiin. Ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä konsernin johtoryhmä vastaa segmenttien tuloksen arvioinnista ja resurssien jakamisesta segmenteille.

Segmenttien varat ja velat ovat sellaisia eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Kohdistamattomat erät sisältävät vero- ja rahoituseriä sekä koko konsernille yhteisiä eriä. Segmenttien välinen hinnoittelu tapahtuu käypään markkinahintaan. Investoinnit koostuvat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä, joita käytetään useammalla kuin yhdellä tilikaudella.

(Milj. euroa)	Brändit		Raisioagro		Muut toiminnot		Eliminoinnit		Yhteensä	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ulkoinen myynti										
Palvelut	0,2	0,2	0,0	0,0	0,8	3,4			1,0	3,6
Tavaroiden myynti	317,6	381,5	116,9	135,5	0,0	0,0			434,6	517,0
Rojaltituotot	0,7	0,6	0,0	0,0					0,8	0,7
Ulkoinen myynti yhteensä	318,5	382,3	116,9	135,5	0,8	3,4			436,3	521,2
Sisäinen myynti	1,5	2,8	9,6	10,4			-11,2	-13,2	0,0	0,0
Liikevaihto	320,1	385,1	126,6	145,9	0,8	3,4	-11,2	-13,2	436,3	521,2
Poistot	7,8	10,5	2,4	2,5	1,1	1,1			11,3	14,1
Arvon alentumiset	16,1	4,6				2,4			16,1	7,0
Segmentin liike-tulos	30,2	45,4	3,7	2,4	-4,9	-5,3			28,9	42,4
Osuudet osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta			0,0	0,0					0,0	0,0
Segmentin varat	343,9	427,6	39,7	49,1	18,9	12,0	-1,9	-2,5	400,6	486,1
Sisältää:										
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	0,0	0,0	0,7	0,7					0,7	0,7
Pitkäaikaisten varojen lisäykset	8,9	9,1	1,9	0,7	7,5	1,2			18,3	11,0
Segmentin velat	40,5	67,3	14,0	17,4	4,8	6,7	-1,9	-2,5	57,5	88,9

(Milj. euroa)	2016	2015
TÄSMÄTYSLASKELMAT		
Tuloksen täsmäytys		
Segmenttien liiketulos	28,9	42,4
Segmenttien osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	0,0	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-2,2	-2,5
Tulos ennen veroja	26,8	39,9
Varojen täsmäytys konsernin varoihin		
Segmenttien varat	400,6	486,1
Laskennalliset verosaamiset	5,4	5,7
Lainasaamiset ja muut rahoitukseen liittyvät saamiset	0,0	0,2
Versaamiset	0,4	1,8
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	37,7	58,8
Rahavarat	25,9	11,0
Taseen mukaiset varat	470,0	563,6
Velkojen täsmäytys konsernin velkoihin		
Segmenttien velat	57,5	88,9
Laskennalliset verovelat	8,2	10,9
Rahoitusvelat	88,6	110,1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	1,6	0,6
Verovelat	0,5	2,6
Osinkovelat	0,4	0,4
Rahoitukseen liittyvät velat	0,0	0,1
Taseen mukaiset velat	156,8	213,5
Konsernin liiketoiminta jakautuu pääosin eri maantieteellisille alueille seuraavasti:		
MAANTIETEELLISET TIEDOT		
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta		
Suomi	156,9	175,5
Iso-Britannia	141,5	192,5
Muu Eurooppa	125,6	142,4
Muu maailma	12,2	10,7
Yhteensä	436,3	521,2
Pitkäaikaiset varat, jotka eivät sisällä laskennallisia verosaamisia eivätkä rahoitusinstrumentteja		
Suomi	61,3	56,2
Iso-Britannia	212,1	275,4
Muu Eurooppa	22,1	21,2
Muu maailma	0,0	0,0
Yhteensä	295,5	352,8

Tiedot merkittävimmistä asiakkaista:

Konsernissa ei vuosina 2016 ja 2015 ollut IFRS 8:n mukaan määriteltyjä merkittäviä asiakkaita, joilta saadut tuotot olisivat ylittäneet 10 % konsernin liikevaihdosta.

2. HANKITUT LIKETOIMINNOT

VUOSI 2016

Kaudella 1.1. - 31.12.2016 ei ole hankittuja liiketoimintoja.

VUOSI 2015

Kaudella 1.1. - 31.12.2015 ei ole hankittuja liiketoimintoja.

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT JA KULUT

(Milj. euroa)	2016	2015
Valmisteveron palautukset	0,5	0,5
Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	0,1	3,4
Myyntivoitot ja -tappiot arvopapereista	0,4	0,0
Myyntivoitot ja -tappiot tytäryhtiöosakkeista	-0,4	0,0
Vahingonkorvaukset	0,1	1,3
Muut liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	-0,1	1,1
Yhteensä	0,6	6,3
Tilintarkastajien palkkiot:		
Tilintarkastus	0,2	0,3
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palvelut	0,0	0,0
Yhteensä	0,3	0,4

4. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

(Milj. euroa)	2016	2015
Poistot hyödykeryhmittäin		
Poistot aineettomista hyödykkeistä		
Aineettomat oikeudet	1,1	1,2
Muut aineettomat hyödykkeet	0,5	0,4
Yhteensä	1,6	1,6
Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta		
Rakennukset	2,5	3,3
Koneet ja kalusto	7,2	9,2
Muu aineellinen käyttöomaisuus	0,1	0,1
Yhteensä	9,7	12,5
Arvonalentumiset hyödykeryhmittäin		
Aineettomat oikeudet	3,7	0,0
Muut aineettomat hyödykkeet	1,4	0,0
Rakennukset	3,4	2,5
Koneet ja kalusto	7,5	4,5
Muu aineellinen käyttöomaisuus	0,1	0,0
Yhteensä	16,1	7,0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	27,4	21,1
Toimintokohtaiset poistot		
Myytyjä suoritteita vastaavat kulut	9,0	11,8
Myynti ja markkinointi	0,3	0,4
Hallinto	1,7	1,8
Tutkimus ja tuotekehitys	0,2	0,2
Yhteensä	11,3	14,1
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		
Myytyjä suoritteita vastaavat kulut	12,4	4,7
Myynti ja markkinointi	3,7	0,0
Hallinto	0,0	2,3
Tutkimus ja tuotekehitys	0,0	0,0
Yhteensä	16,1	7,0

5. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

(Milj. euroa)	2016	2015
Palkat	50,8	67,2
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	0,8	0,1
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	4,0	4,5
Osakeperusteiset palkkiot	-0,2	2,0
Muut henkilösivukulut	2,6	3,3
Yhteensä	58,0	77,2
Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedossa 29 Lähipiiritiedot		
Tiedot luovutetuista omista osakkeista esitetään liitetiedossa 19 Osakeperusteiset maksut		
KONSERNIN PALVELUKSESSA OLI TILIKAUDEN AIKANA KESKIMÄÄRIN (HENKILÖÄ)		
Brändit	1 417	1 625
Raisioagro	107	117
Yhteiset toiminnot	59	56
Yhteensä	1 582	1 798

6. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

(Milj. euroa)	2016	2015
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,1	0,1
Käyvän arvon muutos käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista	0,0	-0,1
Korkotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista	0,3	0,3
Korkotuotot lainasaamisista	0,0	0,0
Muut korkotuotot	1,5	0,7
Rahoitustuotot yhteensä	1,8	1,0
Korkokulut lainoista	-1,3	-2,0
Muut korkokulut	-2,5	-1,5
Valuuttakurssierot, netto		
Muut rahoituskulut	-0,2	-0,1
Rahoituskulut yhteensä	-4,0	-3,6

Liiketuloksen muodostaviin eriin sisältyy valuuttakurssivoittoja ja -tappioita 2,5 milj. euroa vuonna 2016 (3,8 milj. euroa vuonna 2015)

7. TULOVEROT

(Milj. euroa)	2016	2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-6,6	-7,5
Edellisten tilikausien verot	-1,3	0,4
Laskennalliset verot	0,1	2,2
Yhteensä	-7,8	-4,9
Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla 20,0 % (20,0 % vuonna 2015) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma		
Verot laskettuna kotimaan verokannalla	-5,4	-8,0
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavan verokannan vaikutus	-0,2	-0,3
Verokannan muutos	0,6	0,0
Verovapaat tuotot	0,2	0,5
Vähennyskelvottomat kulut	-3,2	-0,9
Tilikauden tappiot, joista ei ole kirjattu verosaamista		-0,2
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden verosaamisen käyttö	0,3	0,2
Aiemmin kirjattujen verovelkojen poisto	0,1	2,3
Aiemmin kirjattujen verosaamisten oikaisu	-0,2	-0,2
Ylimääräiset verovähennykset	0,6	1,3
Verot aikaisemmilta vuosilta	-0,6	0,4
Muut erät	0,1	0,0
Yhteensä	-7,8	-4,9

(Milj. euroa)	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
---------------	--------------	---------------	-----------------

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot:

Vuosi 2016

Myytävissä olevat rahoitusvarat	-0,3	0,1	-0,2
Rahavirran suojaus	-4,6	0,9	-3,7
Muuntoerot	-27,2	0,0	-27,2
	-32,2	1,0	-31,2

Vuosi 2015

Myytävissä olevat rahoitusvarat	0,1	0,0	0,1
Rahavirran suojaus	-1,2	0,2	-1,0
Muuntoerot	11,9	0,0	11,9
	10,8	0,2	11,0

8. OSAKEKOHTAINEN TULOS

(Milj. euroa)	2016	2015
Laimentamaton osakekohtainen tulos on laskettu jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana.		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, jatkuvat toiminnot (milj. euroa)	19,0	35,0
Laimentamaton osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	157 383 524	157 163 023
Osakepalkkioista johtuva laimennus	666 332	1 028 458
Laimennettu osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	158 049 856	158 191 481
Laimentamaton osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot (euroa/osake)	0,12	0,22
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot (euroa/osake)	0,12	0,22

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

9. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2016

(Milj. euroa)	Kehittämismenot	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakko-maksut ja keskener. hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.		87,9	182,1	18,9	6,7	295,6
Kurssierot		-10,6	-24,8	-0,3		-35,6
Lisäykset		0,0		0,0	3,1	3,2
Liiketoimintojen yhdistäminen			0,0			0,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset		5,7		1,7		7,3
Siirrot erien välillä	1,2	2,1	0,0	0,2	-3,6	0,0
Hankintameno 31.12.	1,2	73,8	157,3	17,2	6,3	255,8
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.		22,9	3,2	16,2		42,4
Kurssierot		-1,8	0,0	-0,1		-1,9
Liiketoimintojen yhdistäminen						0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		5,6	0,0	1,7		7,3
Tilikauden poisto	0,0	1,1	0,0	0,4		1,5
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		3,7	0,0	1,4		5,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	20,2	3,2	16,3	0,0	39,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	1,2	53,6	154,1	0,9	6,3	216,1

9. AINEELLISET HYÖDYKKEET 2016

(Milj. euroa)	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	17,1	133,0	247,7	0,8	1,9	400,5
Kurssierot	-1,8	-1,1	-8,1	-0,1	0,0	-11,0
Lisäykset	0,0	1,0	5,3	0,3	8,5	15,2
Liiketoimintojen yhdistäminen				0,0		0,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset	9,7	3,8	28,9	0,1	0,0	42,5
Siirrot erien välillä	0,0	0,5	3,8	0,0	-4,3	0,0
Hankintameno 31.12.	5,7	129,6	219,9	0,9	6,1	362,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,0	99,8	201,5	0,3		301,7
Kurssierot	0,0	-0,3	-5,9	0,0		-6,3
Liiketoimintojen yhdistäminen						0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	3,7	28,8	0,1		32,7
Tilikauden poisto	0,0	2,5	7,2	0,1		9,7
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0,1	3,4	7,5	0,0		11,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,1	101,7	181,4	0,3	0,0	283,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	5,6	27,9	38,5	0,6	6,1	78,7

Aineettomat oikeudet sisältävät tavaramerkkejä, joiden taloudellisen vaikutusajan katsotaan olevan rajoittamaton. Näiden kirjanpitoarvo oli 48,1 miljoonaa euroa.

Aineettomien hyödykkeiden lisäpoistot liittyvät ennen Ison-Britannian välipalapatukkaliiketoiminnan myyntiä tehtyyn omaisuuden uudelleenarvostukseen.

Aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvoon sisältyy rahoitusleasingillä hankittua omaisuutta 0,3 miljoonaa euroa.

Maa-alueista on 30.9. alkaen siirretty vaihto-omaisuuteen tehdaskiinteistöt, joita parhaillaan kehitetään ja valmistellaan myyntiä varten osana tavanomaista liiketoimintaa.

Aineellisten hyödykkeiden lisäpoistot liittyvät ennen Ison-Britannian välipalapatukkaliiketoiminnan myyntiä tehtyyn omaisuuden uudelleenarvostukseen.

9. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2015

(Milj. euroa)	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	83,7	171,9	18,0	5,0	278,6
Kurssierot	4,3	10,2	0,1	0,0	14,6
Lisäykset	0,0		0,1	2,5	2,6
Liiketoimintojen yhdistäminen	0,0	0,0			0,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset	0,1				0,1
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,7	-0,7	0,0
Hankintameno 31.12.	87,9	182,1	18,9	6,7	295,6
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	21,1	3,2	15,9	0,0	40,2
Kurssierot	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Tilikauden poisto	1,2	0,0	0,4	0,0	1,6
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	22,9	3,2	16,3	0,0	42,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	65,1	178,9	2,6	6,7	253,3

9. AINEELLISET HYÖDYKKEET 2015

(Milj. euroa)	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	13,6	134,6	248,9	0,9	0,7	398,7
Kurssierot	0,6	0,8	3,8	0,0	0,0	5,1
Lisäykset	0,0	0,2	5,0	0,0	3,3	8,6
Liiketoimintojen yhdistäminen				0,0		0,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset	0,3	1,7	9,8	0,1	0,0	11,9
Siirrot erien välillä	3,3	-0,8	-0,3	0,0	-2,2	0,0
Hankintameno 31.12.	17,1	133,0	247,7	0,8	1,9	400,5
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,0	94,4	194,9	0,3	0,0	289,6
Kurssierot	0,0	0,1	2,1	0,0	0,0	2,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	0,5	9,1	0,1	0,0	9,7
Tilikauden poisto	0,0	3,3	9,2	0,1	0,0	12,5
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0,0	2,5	4,5	0,0		7,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	99,8	201,5	0,3	0,0	301,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	17,1	33,2	46,2	0,5	1,9	98,8

Aineettomat oikeudet sisältävät tavaramerkkejä, joiden taloudellisen vaikutusajan katsotaan olevan rajoittamaton. Näiden kirjanpitoarvo oli 60,3 miljoonaa euroa.

Brändit-segmentissä tehtiin Isossa-Britanniassa sijaitsevan Southallin tehtaan lopettamiseen ja tuotannon uudelleen järjestämiseen liittyen 4,5 miljoonan euron lisäpoisto koneisiin. Entiseen mallasliiketoimintaan liittyvän rakennuksen vuokrasopimuksen päätyttyä tehtiin rakennukseen lisäpoisto 2,4 miljoonaa euroa.

Aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvoon sisältyy rahoitusleasingillä hankittua omaisuutta 0,1 miljoonaa euroa.

10. LIIKEARVON JA TALOUDELLISELTA VAIKUTUS-AJALTAAN RAJOITTAMATTOMIEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVONALENTUMISTESTAUS

Konsernissa liikearvoa kohdistetaan liiketoimintasegmenttien mukaisesti määritellyille rahavirtaa tuottaville yksiköille. Marraskuussa 2014 toteutetun Euroopan Benecol-liiketoiminnan oston yhteydessä liikearvoa syntyi 52,6 miljoonaa euroa. Tilikauden 2012 lopulla toteutetussa Candy Plus -yrityshankinnassa liikearvoa syntyi 5,5 miljoonaa euroa ja aiemmin vuosina 2010 ja 2011 Iso-Britanniassa toteutettujen yrityskauppojen liikearvot olivat yhteensä 105,7 miljoonaa euroa. Kaikki liikearvot on kohdistettu Brändit-segmentin Länsi-Euroopan toimintoihin. Tilinpäätöshetkellä kaikkien liikearvojen kirjanpitoarvo oli yhteensä 154,1 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöshetkellä tavaramerkkien, joiden taloudelliset vaikutusajat johto on arvioinut rajattomiksi, arvo oli 48,2 miljoonaa euroa. Tavaramerkit on kohdistettu kokonaan Brändit-segmentin toimintoihin. Ennen Iso-Britannian välipalapatukkaliiiketoiminnan myyntiä tehdyn omaisuuden uudelleenarvostuksen yhteydessä Dormen ja Fruitus brändien liikearvoon tehtiin yhteensä 3,7 miljoonan euron arvon alaskirjaus. Jäljelle jääneiden tavaramerkkien arvo on testattu. Kaikkien brändien osalta kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää niiden kirjanpitoarvon.

Arvonalentumistestauksissa kerrytettävissä olevat rahamäärät määritellään käyttöarvoon perustuen. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat neljä seuraavaa vuotta. Johdon hyväksymän ennustejakson jälkeiset rahavirrat ekstrapoloidaan käyttämällä alla esitettyjä arvioituja kasvutekijöitä, jotka eivät ylitä yksikön toimialan keskimääräisiä pitkän aikavälin kasvuvauhteja.

Liikearvojen käyttöarvon määrittämisessä käytetyt perusolettamukset ovat:

	2016	2015
Liikearvot/Brändit		
<i>UK:n toiminnot, Benecol</i>		
Kasvuprosentti *)	2 %	2 %
Diskonttauskorko	7,6 %	8,0 %
<i>UK:n toiminnot, Välipalat ja Makeiset</i>		
Kasvuprosentti *)	2 %	2 %
Diskonttauskorko	7,0 %	7,5 %
Candy Plus, Makeiset		
Kasvuprosentti *)	2 %	2 %
Diskonttauskorko	6,6 %	6,5 %

*) Ennustejakson jälkeisissä rahavirroissa

Johto on määrittänyt ennusteiden liiketuloksen perustuen aiempiin toteutuneisiin tuloksiin ja niihin odotuksiin, jotka sillä on markkinoiden kehittymisestä. Diskonttauskorko on määritetty ennen veroja ja se kuvastaa kyseiseen liiketoimintasegmenttiin liittyviä riskejä.

Arvonalentumistestauksen herkkyysoanalyysi:

Liikearvot/Brändit: Länsi-Eurooppa

UK:n toiminnot, Benecol

Yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää selvästi varojen kirjanpitoarvon. Kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaa varojen kirjanpitoarvon diskonttauskoron noustessa yli 19,3 prosentin (ennen veroja) tai liiketoiminnan liikevoittotason pudotessa pysyvästi yli 69 prosenttia johdon arvioista.

UK:n toiminnot, Välipalat ja Makeiset

Yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää varojen kirjanpitoarvon. Kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaa varojen kirjanpitoarvon diskonttauskoron noustessa yli 8,0 prosentin (ennen veroja) tai liiketoiminnan liikevoittotason pudotessa pysyvästi yli 15 prosenttia johdon arvioista.

Candy Plus

Yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää selvästi varojen kirjanpitoarvon. Kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaa varojen kirjanpitoarvon diskonttauskoron noustessa yli 24,9 prosentin (ennen veroja) tai liiketoiminnan liikevoittotason pudotessa pysyvästi yli 80 prosenttia johdon arvioista.

11. TYTÄRYRITYKSET JA MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUUDET

Konsernin tilinpäätöshetken mukainen rakenne:

	Kokonaan omistettujen tytäryritysten lukumäärä		Osittain omistettujen tytäryritysten lukumäärä	
	2016	2015	2016	2015
Brändit	24	39	3	3
Raisioagro	1	1		
Muut toiminnot	2	2		

Brändit-segmenttiin kuuluva Glisten Ltd myi tytäryhtiönsä Halo Foods Limitedin ja sen tytäryritykset Cabin Confectionery Limitedin ja Dormen Foods Limitedin 12.7.2016 hollantilaiselle pääomasijoitusyhtiö Nimbusille.

Brändit-segmentin osittain omistettut tytäryhtiöt liittyvät Benemilk-liiketoimintaan. Määräysvallattomien omistajien osuus Benemilk Oy:ssä ja CentrIQ Corporation:ssa (19.12.2015 asti Benemilk US Ltd) on 43 %.

Brändit-segmentin yhtiöistä merkittävä osa, 13 yhtiötä, on Englannissa. Yhtiöistä kahdeksalla on toimintaa, viisi yhtiöistä on toimimattomia. Vuoden 2016 aikana purettiin 11 toimimatonta yhtiötä.

Luettelo konsernin kaikista tytäryrityksistä on esitetty liitetiedossa 29 Lähipiiritiedot.

12. OSUUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ

(Milj. euroa)	2016	2015
OSAKKUUSYRITYKSET		
Konsernilla on yksi osakkuusyhtiö, Vihervakka Oy, joka kuuluu Raisioagro-segmenttiin.		
Kirjanpitoarvo 1.1.	0,7	0,8
Vähennykset	0,0	0,0
Osuus tilikauden tuloksesta	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	0,7
Osakkuusyritysten kirjanpitoarvoon ei sisälly liikearvoa.		
Osakkuusyritysten yhteenlasketut varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio:		
Varat	2,7	2,8
Velat	0,9	0,9
Liikevaihto	1,3	1,0
Voitto/tappio	0,0	-0,1

Osakkuusyrityksestä on vuonna 2016 saatu osinkoa 3,8 tuhatta euroa (5,8 tuhatta euroa vuonna 2015).

13. MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

(Milj. euroa)	2016	2015
Noteeraamattomat osakesijoitukset ja osuudet	2,3	2,6
Yhteensä	2,3	2,6
Tilikauden alussa	2,6	2,7
Lisäykset	0,0	0,1
Vähennykset	-0,3	-0,1
Tilikauden lopussa	2,3	2,6

Noteeraamattomien osakesijoitusten ja osuuksien käypään arvoon arvostamisessa on sovellettu esimerkiksi viimeaikaisia riippumattomien tahojen välisiä kauppvoja. Mikäli käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla, myytävissä olevat rahoitusvarat on arvostettu hankintamenuun.

Käyvän arvon rahaston muutokset on esitetty liitetiedossa 18 Oma pääoma.

14. VAIHTO-OMAISUUS

(Milj. euroa)	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	21,8	37,2
Keskeneräiset tuotteet	3,3	3,7
Valmiit tuotteet/tavarat	16,0	21,2
Muu vaihto-omaisuus	10,9	2,2
Ennakkomaksut	0,1	0,0
Vaihto-omaisuus yhteensä	52,1	64,3

Vaihto-omaisuuden kirja-arvoon ei sisälly olennaisia kirjauksia, joilla vaihto-omaisuuden arvoa olisi alennettu vastaamaan sen nettorealisointiarvoa.

Muu vaihto-omaisuus sisältää 30.9. alkaen tehdaskiinteistöt, joita parhaillaan kehitetään ja valmistellaan myyntiä varten osana tavanomaista liiketoimintaa.

15. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

(Milj. euroa)	2016	2015
Myyntisaamiset	44,6	60,5
Siirtosaamiset	3,4	3,6
Muut saamiset	3,0	4,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset yhteensä	51,0	68,4

Tilinpäätöshetkellä konsernin myyntisaamisista noin 43,7 prosenttia oli euromääräisiä, noin 40,0 prosenttia puntamääräisiä ja loput muita valuuttoja.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli yli 60 päivää sitten erääntyneitä myyntisaamisia, joiden arvo ei ole alentunut, 0,9 milj. euroa (0,1 milj. euroa vuonna 2015).

Erääntyneiden saamisten ikäjakauma on seuraava:

(Milj. euroa)	2016	2015
Erääntymättömät	36,7	48,8
Erääntyneet 1–60 päivää	7,7	11,6
Erääntyneet 61–180 päivää	0,5	0,1
Erääntyneet yli 180 päivää	0,4	0,0
	45,3	60,5
Myyntisaamisten arvonalennukset:		
Arvo 1.1.	0,7	0,7
Lisäykset	0,2	0,4
Vähennykset	-0,2	-0,4
Arvo 31.12.	0,7	0,7

Konserni on kirjannut tilikauden aikana luottotappioita myyntisaamisista 0,2 milj. euroa (0,2 milj. euroa tilikaudella 2015).

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät ovat liiketoimintaan kuuluvien tuottojen ja kulujen sekä rahoituserien jaksoituksia. IAS 39 mukaan rahoitusvaroihin luettavien saamisten käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 26.

Myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvojen arvioidaan vastaavan käypää arvoa. Diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen.

16. KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT

(Milj. euroa)	2016	2015
Rahoitusarvopaperit	36,0	56,9
Johdannaissopimukset	1,7	1,9
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	37,7	58,8

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin luetaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät 12 kuukauden sisällä eräännyvät pankkien ja yritysten liikkeeseen laskemat sijoitus- ja yritystodistukset sekä johdannaiset. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat euromääräisiä.

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä siinä tapauksessa, että toiset osapuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin kuuluviin eriin tehdyt sijoitukset on hajautettu huolellisesti, eikä niihin liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset esitetään tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Käyvän arvon määrittämisperiaatteet on esitetty liitetiedossa 26. Liitetietojen kohdassa 6 on esitetty näistä eristä kirjatut voitot ja tappiot.

17. RAHAVARAT

(Milj. euroa)	2016	2015
Käteinen raha ja pankkitilit	25,9	11,0
Rahavarat yhteensä	25,9	11,0

Rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat muodostuvat seuraavasti:

Rahavarat	25,9	11,0
Rahoitusarvopaperit	36,0	56,9
Yhteensä	61,9	67,9

Rahavirtalaskelmassa rahavaroihin luokitelluilla rahoitusarvopapereilla on keskimäärin tilinpäätöshetkellä noin kolmen kuukauden maturiteetti.

18. OMA PÄÄOMA

(Milj. euroa)	1000 kpl	Osakepääoma	Omat osakkeet
Emoyrityksen osakepääoma jakautuu osakelajeittain seuraavasti:			
31.12.2014			
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	33 371	5,6	
Kantaosakkeet, omia osakkeita	-213		-0,4
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	131 778	22,2	
Vaihto-osakkeet, omia osakkeita	-7 776		-20,0
Yhteensä	157 160	27,8	-20,4
Kantaosakkeita vaihdettu vaihto-osakkeiksi	631		
Omien osakkeiden luovutus, vaihto-osakkeet	-9		0,0
31.12.2015			
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	32 740	5,5	
Kantaosakkeet, omia osakkeita	-213		-0,4
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	132 409	22,3	
Vaihto-osakkeet, omia osakkeita	-7 767		-20,0
Yhteensä	157 169	27,8	-20,4
Kantaosakkeita vaihdettu vaihto-osakkeiksi	631		
Omien osakkeiden luovutus, vaihto-osakkeet	-9		0,0
31.12.2016			
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	32 683	5,5	
Kantaosakkeet, omia osakkeita	-213		-0,4
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	132 466	22,3	
Vaihto-osakkeet, omia osakkeita	-7 462		-19,4
Yhteensä	157 474	27,8	-19,8
Kantaosakkeita vaihdettu vaihto-osakkeiksi	57		
Omien osakkeiden luovutus, vaihto-osakkeet	-305		-0,6

Muuntoerot:

Muuntoerot-rahasto sisältää itsenäisten ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös itsenäisiin ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen netto-sijoitusten suojauksista syntyvät voitot ja tappiot sisältyvät muuntoeroihin silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet.

Muut rahastot:

Muut rahastot sisältävät käyvän arvon rahaston myytävissä oleville rahoitusvaroilta ja suojausrahaston, mikä sisältää rahavirran suojausena käytettävien johdannaisinstrumenttien kertyneet käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet.

Omat osakkeet:

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno. Omia osakkeita on hankittu pörsistä vuosina 2005 - 2012 yhteensä 10 576 297 kappaletta, 10 363 601 vaihto-osaketta ja 212 696 kantaosaketta.

Tilikausien 2008 - 2014 aikana vaihto-osakkeita luovutettiin johdolle ja avainhenkilöille palkkiona sekä osakekannustinjärjestelmiin 2008 ja 2009 liittyen yhteensä 1 117 556 kappaletta ja hallituksen jäsenille osana heidän palkkiotaan yhteensä 81 541 kappaletta. Vuonna 2015 hallituksen jäsenille luovutettiin osana heidän palkkiotaan yhteensä 8 657 kappaletta vaihto-osakkeita.

Vuonna 2016 hallituksen jäsenille luovutettiin osana heidän palkkiotaan yhteensä 9 690 kappaletta vaihto-osakkeita. Vuonna 2016 vaihto-osakkeita luovutettiin johdolle ja avainhenkilöille palkkiona osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä ansaintajaksoille 1.1.2013 - 31.12.2015 yhteensä 295 405 kappaletta. Hallitus hyväksyi 17.3.2016 osakepalkkiojärjestelmästä suoritettavan palkkion.

Tilikauden 2016 lopussa konsernitilinpäätöksessä oli omia osakkeita yhteensä 7 674 858 kappaletta, joista 7 462 162 kappaletta vaihto-osakkeita ja 212 696 kappaletta kantaosakkeita. Omien osakkeiden jäljellä oleva hankintameno on yhteensä 19,8 milj. euroa ja se esitetään oman pääoman vähennyksenä.

Osingot:

Vuonna 2016 osinkoa jaettiin 0,16 euroa osakkeelta eli yhteensä 25,1 miljoonaa euroa (vuonna 2015 0,14 euroa osakkeelta eli yhteensä 22,0 miljoonaa euroa). Tilinpäätöspäivän jälkeen emoyrityksen hallitus on ehdottanut jaettava osinkoa 0,17 euroa osakkeelta eli yhteensä 28,1 miljoonaa euroa.

(Milj. euroa)	2016	2015
Muuntoerot 1.1.	14,2	2,2
Muuntoeron muutos	-27,2	11,9
Muuntoerot 31.12.	-13,1	14,2
Muut rahastot:		
Käyvän arvon rahasto	1,3	1,5
Suojausrahasto	-3,2	0,5
Muut rahastot yhteensä	-1,9	2,0

19. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Joulukuussa 2011 hallitus päätti synteettisestä osakepohjaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä englantilaisen Raisio UK -alakonsernin johdolle ja keskeisille avainhenkilöille. Järjestelmän ansaintajakso oli 1.1.2012 - 31.12.2014 ja sen perusteella maksetaan huhtikuun 2015 loppuun mennessä rahapalkkio, jonka määrä maksimissaan vastaa 400 000 Raisio Oyj:n vaihto-osakkeen arvoa. Palkkion määrä oli sidottu Raision Brändit-segmentin liiketulokseen ja sen suorittamisen edellytyksenä oli kunkin siihen nimetyt henkilön osalta se, että hän on Raisio-konsernin palveluksessa edelleen 28.2.2015. Elokuussa 2014 kannustinjärjestelmä on modifioitu siten, että neljän avainhenkilön kanssa on sovittu heidän palkkionsa sitomisesta makeisliiketoiminnan vuoden 2014 liiketulokseen sekä sovittu järjestelmän pidentämisestä niin, että mahdollinen palkkio suoritetaan heille vasta maaliskuussa 2016 edellyttäen, että he ovat Raisio-konsernin palveluksessa. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2015 palkkion määrä vastasi 55 000 Raisio Oyj:n vaihto-osakkeen arvoa. Maaliskuussa 2016 maksettiin palkkio tästä järjestelmästä, joka vastasi 55 000 Raisio Oyj osaketta, arvoltaan 231 000 euroa.

Helmikuussa 2013 hallitus päätti uudesta konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä. Osakepalkkiojärjestelmän ansaintajakso alkoi 1.1.2013 ja päättyi 31.12.2015. Hallitus päättää vuosittain uuden mahdollisen ansaintajakson alkamisesta, pituudesta sekä kriteereistä ja niille asetettavista tavoitteista. Tähän pohjautuen hallitus päätti joulukuussa 2013 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän toisesta jaksosta periodille 2014 - 2016 ja seuraavista joulukuussa 2014 periodille 2015 - 2017 ja joulukuussa 2015 periodille 2016 - 2018.

Hallitus hyväksyi 17.3.2016 osakepalkkiojärjestelmästä 1.1.2013 - 31.12.2015 suoritettavat palkkiot ja päätti toteuttaa maksuttoman osakeannin. Osakeannissa luovutettiin 295 405 kappaletta yhtiön hallussa olevia Raisio Oyj:n vaihto-osakkeita osakepalkkiojärjestelmän piirissä oleville avainhenkilöille.

Kaikissa neljässä järjestelmässä mahdollinen palkkio kultakin ansaintajaksolta perustuu yhtiön osakkeen kokonaistuottoon (TSR). Palkkion maksaminen edellyttää kumulatiivisen konsernin tulostavoitteen (EBT) saavuttamista vastaavalla ajanjaksolla. Mahdolliset palkkiot maksetaan kunkin ansaintajakson päättymisestä seuraavan vuoden huhtikuussa ja ne maksetaan osittain yhtiön vaihto-osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella on tarkoitus kattaa palkkiosta avainhenkilöille aiheutuvia veroja ja veronluontoisia maksuja. Mikäli henkilön työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta.

Vuosien 2009 - 2016 yhtiökokousten päätöksen perusteella hallituksen jäsenille on maksettu heidän palkkiostaan noin 20 % luovuttamalla heille yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Vuosien 2009-2014 aikana osakkeita on luovutettu yhteensä 81 541 kappaletta, vuonna 2015 yhteensä 8 657 kappaletta ja vuonna 2016 yhteensä 9 690 kappaletta.

Osakeperusteiset maksut:

(Milj. euroa)	Osakekannustinjärjestelmä			
	2013–2015	2014–2016	2015–2017	2016–2018
Alkuperäinen osakemäärä, kpl	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Alkuperäinen myöntämispäivä	22.03.2013	13.01.2014	19.01.2015	15.01.2016
Toteutuspäivä	30.04.2016	30.04.2017	30.04.2018	30.04.2019
Oikeuden syntymisjakso, vuosia	3,1	3,3	3,3	3,3
Jäljellä oleva syntymisjakso, vuosia	0,0	0,3	1,3	2,3
Henkilömäärä kauden lopussa	0	18	24	26
Maksutapa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa
Muutokset vuonna 2016				
1.1.2016				
Osakemäärä raportointikauden alussa	770 000	870 000	940 000	0
Varalla raportointikauden alussa	230 000	130 000	60 000	1 000 000
Muutokset raportointikaudella				
Myönnetty	0	0	0	1 025 000
Peruuntuneet	95 000	245 000	275 000	290 000
Toteutuneet	609 568	0	0	0
Rauenneet	390 432	0	0	0
31.12.2016				
Osakemäärä raportointikauden lopussa	0	625 000	665 000	735 000
Varalla raportointikauden lopussa	0	375 000	335 000	265 000

Käyvän arvon määrittely

Osakkeina maksettavan osuuden käypä arvo on määriteltävä myöntämispäivänä ja jaksotettu toteutuspäivään asti. Rahaosuuden käypä arvo määritetään jokaisena raportointipäivänä kunnes mahdollinen palkkio on maksettu. Siten velan määrä muuttuu Raision osakehinnan muuttuessa.

Kaudella myönnettyjen osakepalkkiojärjestelmien laskennassa käytetyt parametrit:

	2016	2015
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	3,94	4,13
Osakkeen kurssi tilinpäätöshetkellä, euroa	3,57	4,24
Osakkeen kurssinousuoletus, p.a.	8,0 %	8,0 %
Oletetut osingot ennen palkkion maksua, euroa	0,59	0,62
Diskonttokorko	6,0 %	6,3 %
Erääntyminen, vuosia	3,3	3,3
Osakkeina ja käteisvaroina suoritettavia osakeperusteisia maksuja sisältyy työsuhde-etuuksista johtuviin kustannuksiin:		
(Milj. euroa)	2016	2015
Osakkeina suoritettavat / suoritettavat	0,4	0,6
Rahana suoritettavat / suoritettavat	-0,2	1,4
	0,2	2,0
Rahana suoritettavien osakeperusteisten järjestelyjen velat	0,6	2,9

20. LASKENNALLISET VEROT

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2016 aikana:

(Milj. euroa)	1.1.2016	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kurssierot	Ostetut/ myytyt liike-toiminnot	31.12.2016
Laskennalliset verosaamiset:						
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	0,0	0,0				0,0
Käyttöomaisuuden sisäinen kate	0,0	0,0		0,0		0,0
Varaukset	0,9	0,0		0,0		0,9
Vahvistetut verotukselliset tappiot	0,5	0,3		0,0		0,8
Johdannaissopimukset	0,0		0,0			0,0
Verotuksessa vähentämättä jätetyt poistot	1,7	-0,2		0,0		1,5
Muut erät	2,6	-0,2	0,0	-0,2		2,2
Yhteensä	5,7	-0,1	0,0	-0,2	0,0	5,4
Laskennalliset verovelat:						
Kertyneet poistoerot	3,1	0,3	0,0	-0,2		3,2
Leasing-omaisuus	0,0					0,0
Myytavissä olevat sijoitukset	0,4		-0,1			0,3
Johdannaissopimukset	0,1	0,7	-0,9			-0,1
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat	0,0	0,0		0,0		0,0
Arvonlennukset konserniosakkeiden hankintamenoista	0,0					0,0
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä	5,4	-1,4		-0,7		3,3
Muut erät	1,8	0,2	0,0	-0,1	-0,5	1,4
Yhteensä	10,9	-0,2	-1,0	-1,0	-0,5	8,2

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2015 aikana:

(Milj. euroa)	1.1.2015	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kurssierot	Ostetut/ myytyt liike-toiminnot	31.12.2015
Laskennalliset verosaamiset:						
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	0,1	0,0				0,0
Käyttöomaisuuden sisäinen kate	0,0	0,0		0,0		0,0
Varaukset	1,1	-0,2		0,0		0,9
Vahvistetut verotukselliset tappiot	0,2	0,3		0,0		0,5
Johdannaissopimukset	0,0		0,0			0,0
Verotuksessa vähentämättä jätetyt poistot	1,3	0,4		0,0		1,7
Muut erät	1,2	1,4	0,0	0,0		2,6
Yhteensä	3,9	1,9	0,0	0,0	0,0	5,7
Laskennalliset verovelat:						
Kertyneet poistoerot	1,9	1,0	0,1	0,1		3,1
Myytavissä olevat sijoitukset	0,4		0,0			0,4
Johdannaissopimukset	0,4		-0,3			0,1
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat	0,1	0,0		0,0		0,0
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä	5,1			0,3	0,0	5,4
Muut erät	3,1	-1,3	-0,1	0,1		1,8
Yhteensä	10,9	-0,3	-0,3	0,5	0,0	10,9

Myöhemmin käytettäviä verotuksellisia tappioita vastaavaa laskennallista verosaamista on kirjattu sen verran kuin sitä todennäköisesti pystytään hyödyntämään tulevaisuudessa kertyvien voittojen perusteella. Konsernilla oli kertyneitä tappioita yhteensä 55,5 milj. euroa (31.12.2015 56,9 milj. euroa). Suurin osa tappioista vanhenee viittä vuotta pidemmän ajan kuluttua.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, kun on olemassa laillisesti toimeenpantava oikeus kuitata ja milloin laskennalliset verot liittyvät samaan veronsaajaan. Konsernitaseessa netottamalla määritellyt summat:

(Milj. euroa)	2016	2015
Laskennalliset verosaamiset	5,4	5,7
Laskennalliset verovelat	8,2	10,9
Laskennallinen nettoverovelka	2,8	5,2

Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, sillä varat on sijoitettu kyseisiin maihin pysyvästi.

21. VARAUKSET

(Milj. euroa)	2016	2015
Varaukset 1.1.	2,1	2,4
Kurssierot	0,0	0,0
Luovutetut yhtiöt	0,0	0,0
Varausten lisäykset	0,5	0,0
Käytetyt varaukset	0,0	-0,3
Varaukset 31.12.	2,6	2,1
Pitkäaikaiset varaukset	0,2	0,1
Lyhytaikaiset varaukset	2,4	2,1
Yhteensä	2,6	2,1

22. RAHOITUSVELAT

(Milj. euroa)	2016	2015
Pitkäaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat:		
Pankkilainat	45,7	91,6
Rahoitusleasingvelat	0,1	0,0
Yhteensä	45,8	91,6
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat:		
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	42,7	18,6
Rahoitusleasingvelat	0,1	0,0
Muut korolliset velat	0,0	0,0
Yhteensä	42,8	18,6
Pitkäaikaiset rahoitusvelat (ml rahoitusleasingvelat) erääntyvät seuraavasti:		
Vuonna 2017	42,8	45,8
Vuonna 2018	23,0	22,9
Vuonna 2019	22,9	22,9
Vuonna 2020	0,0	

Pankkilainoista noin 78 prosenttia on euromääräistä ja 22 prosenttia puntamääräistä velkaa. Rahoitusleasingvelat ovat pääosin Puolan zlotymääräisiä. Pankkilainat ovat sekä vaihtuvakorkoisia että kiinteäkorkoisia. 16,9 miljoonan punnan (19,7 miljoonan euron) suuruisen pankkilainan korko on sidottu libor-viitekorkoon. 68,6 miljoonan euron suuruisten pankkilainojen korot ovat kiinteät. 16,9 miljoonan punnan lainan lyhennyssuunnitelmaa muutettiin tilikauden 2015 alussa siten, että laina erääntyy maksettavaksi kokonaisuudessaan vuoden 2017 alussa.

Korollisten velkojen käyvät arvot esitetään liitetiedossa 26.

23. JOHDANNAISSOPIMUKSET

(Milj. euroa)	2016	2015
Johdannaiset	1,6	0,6

Johdannaisopimukset ovat suojaus- ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä valuuttajohdannaisia.

Johdannaiset ovat kaikki rahavirran suojauksia, jotka arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon.

24. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

(Milj. euroa)	2016	2015
Pitkäaikaiset		
Muut velat	0,0	0,1
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	35,8	46,6
Velat osakkuusyrityksille	0,0	0,0
Siirtovelat	14,9	33,0
Ennakkomaksut	1,1	1,9
Muut velat	3,7	5,7
Yhteensä	55,4	87,2

Siirtovelkoihin sisältyy liiketoiminnan kulujen ja rahoituserien jaksotuksia. Näistä merkittävimmät ovat palkkojen, palkkioiden ja henkilösivukulujen jaksotukset, joita vuonna 2016 oli 4,8 milj. euroa (vuonna 2015 10,2 milj. euroa).

25. RAHOITUSRISKIENHALLINTA

JOHDANTO

Rahoitusriskien hallinta kuuluu osana konsernin riskienhallintapolitiikkaan. Rahoitusriskienhallinnan tavoitteena on suojata konsernia rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta ja siten osaltaan turvata ja varmistaa konsernin tuloksen kertyminen. Rahoituksen hoito ja rahoitusriskienhallinta on keskitetty talousjohtajan alaisuudessa toimivalle rahoitusosastolle riittävän asiantuntemuksen sekä kattavan ja kustannustehokkaan toiminnan varmistamiseksi. Tulosityksiköt informoivat keskeisistä riskeistään rahoitusosastoa, joka kokoaa yhteen koko konsernin riskit ja varmistaa tarvittavat riskienhallintakeinot. Rahoitusosaston toimintaa riskienhallinnassa sääntelee hallituksen hyväksymä rahoitusriskienhallintapolitiikka. Kaikki merkittävät lainanotto päätökset tekee hallitus rahoitusosaston esityksestä.

ERI RAHOITUSRISKIT JA NIIDEN HALLINTA

Luottoriskit

Vastapuoliriski

Vastapuoliriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa sopimusosapuoli ei kykene täyttämään tai ei halua täyttää omaa velvoitettaan. Raisio altistuu vastapuoliriskille rahoitusosaston sijoittaessa varoja rahoitusmarkkinoille sekä operoidessa johdannaisinstrumenteilla. Rahoitusosasto vastaa tekemiinsä sijoituksiin, lainasaamiin ja johdannaissopimuksiin liittyvästä vastapuoliriskistä. Tämän riskin hallinnassa käytetyistä keinoista keskeisimmät ovat huolellinen, hyvän luottokelpoisuuden omaavien vastapuolien valinta, vastapuoli-kohtaiset limiitit sekä hajauttaminen.

Sijoitustoiminta

Rahoitusvarojen sijoittamista on säännelty politiikassa tehtävän sijoituksen määrän, maturiteetin ja vastapuolten osalta. Maturiteetiltaan lyhyt- ja pitkäaikaisten suorien korkosijoitusten lisäksi varoja voidaan sijoittaa korkorahastoihin, vaihtoehtoisten sijoitusten rahastoihin sekä osakkeisiin ja osakerahastoihin. Talousjohtajalla on oikeus politiikassa asetuin perustein päättää konsernin sijoitusten vastapuoliksi hyväksyttävistä tahoista. Vastapuolina voivat lähtökohtaisesti olla Euroopan rahaliiton jäsenvaltiot, suuret suomalaiset kunnat ja niiden yhteenliittymät, Suomessa yritys pankki-toimintaa harjoittavat rahalaitokset sekä Euroopan rahaliiton jäsenvaltiossa rekisteröidyt yritykset, joilla on hyvä luottoluokitus. Tilipäätöshetkellä konsernin rahoitusvaroista 36,0 milj. euroa (vertailuvuonna 56,9 milj. euroa) oli sijoitettu suomalaisiin yritys- ja sijoitustodistuksiin.

Myynnin luottoriski

Tulosityksiköt tekevät konsernin antamien ohjeiden puitteissa itsenäisesti vastapuoliriskiä liittyviä päätöksiä, kuten päättävät asiakkaaksi hyväksymisen kriteereistä, sovellettavista myyntiehtoista ja vaadittavista vakuuksista, samoin kuin ne vastaavat myyntisaamisten luottoriskistä. Myyntisaamisia voidaan turvata myös luottovakuutuksilla.

Likviditeettiriskit

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että konsernin rahoitusvarat ja lisärahoitusmahdollisuudet eivät kattaisi liiketoiminnan tulevia tarpeita. Poliitiikan mukaisesti rahoitusosasto pyrkii ylläpitämään hyvän maksuvalmiuden kaikissa olosuhteissa ja tasolla, jolla turvataan johdon strateginen toimintavapaus. Konsernin likvidit varat muodostuvat sijoitetuista rahoitusvaroista ja rahoittajien kanssa sovituista, nostamattomista luotoista ja tililimiiteistä. Vaihtoehtoisten sijoitusten rahastoihin tai osakerahastoihin tehtyjä sijoituksia ei lueta likvideihin rahoitusvaroihin. Maksuvalmiusreserviin kuuluu mm. sovittu 90 miljoonan euron suuruinen yritystodistusohjelma. Varainhankinnan riskiä hajautetaan hankkimalla rahoitusta eri lähteistä.

Markkinariskit

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten vaikutusta konsernin nettorahoituskuluihin ja -tuottoihin sekä eri korkosijoitusten ja korkojohdannaisten markkina-arvoihin seuraavan 12 kuukauden aikana. Korkoriskiä hallitaan ohjaamalla luottosalkun ja korkosijoitusten rakennetta ja duraatiota politiikan sallimissa rajoissa tavoitteena mahdollisimman alhaiset rahoituskulut ja korkeat rahoitustuotot. Korkoprofiilin muokkauksessa välineinä voidaan käyttää koronvaihtosopimuksia sekä korkotermiineitä ja -optioita. Konsernin vuonna 2011 nostaman 45 miljoonan punnan suuruisen pankkilainan viimeinen lyhennyserä on tammikuussa 2017. Lainaani liittynyt koronvaihtosopimus erääntyi alkuperäissuunnitelman mukaisesti vuoden 2016 alussa.

Vuonna 2014 nostetun 80 miljoonan euron suuruisen pankkilainan korko on kiinteä. Konsernin korkoriskiä seurataan laskemalla markkinakorkojen yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutus korollisten sijoitusten ja velkojen korkotuottoihin ja -kuluihin seuraavien 12 kuukauden aikana. Kannettavan korkoriskin enimmäismäärä on säännelty rahoitusriskienhallintapolitiikassa.

Korkoriski (Milj. euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Markkinakorkojen 1 % -yksikön nousun vaikutus:		
korkotuottoihin	0,3	0,5
korkokuluihin	-0,2	-0,3
markkina-arvojen muutokset	0,0	0,0
Nettovaikutus korkotuottoihin ja -kuluihin	0,1	0,2

Raision korkoaseman herkkyys koronmuutoksille saadaan laskemalla paljonko koko korkokäyrän yhtä suuri, yhden prosenttiyksikön suuruinen muutos muuttaa nettokorkokuluja ja -tuottoja. Tarkastelussa huomioidaan Raision korolliset sijoitukset sekä velat. Korkosijoitusten pääpaino tilikaudella on ollut juoksuajaltaan lyhytaikaisissa sijoituksissa. Rahoitusvelkojen korot on sidottu 1-6 kuukauden vaihtuvaan euribor-viitekorkoon tai 6 kuukauden vaihtuvaan Englannin punnan libor-korkoon. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2016 nettovaikutus 1 prosenttiyksikön suuruiselle koronnousulle oli noin 0,1 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa).

Valuuttariski

Valuuttariski tarkoittaa sitä tulokseen, taseeseen ja kassavirtaan liittyvää epävarmuutta, joka aiheutuu valuuttakurssien muutoksista. Raisio suojautuu valuuttamääräisten saamisten ja velkojen, taseen ulkopuolisten osto- ja myyntisopimusten sekä osittain myös budjetoitujen kassavirtojen aiheuttamaa kurssiriskiä vastaan. Rahoitusriski muodostuu pääosin konsernin ulkomaan rahan määräisistä rahoituseristä. Valuuttariskin hallintaan käytetään valuuttatermiinejä, jotka ovat harvoin yhtäjaksoisesti avoinna yli 12 kuukautta.

Konsernin valuuttariskipolitiikassa on määritelty enimmäismäärä kannettavalle, avoimelle nettopositiolle, joka koostuu konserniyhtiöiden valuuttariskiä synnyttävistä kaupallisista ja rahoituksellisista eristä sekä niitä suojaavista johdannaisista. Valuuttariskiä syntyy erityisesti Englannin punta-, Venäjän rupla-, Ruotsin kruunu-, Yhdysvaltain dollari-, Puolan zloty-, Tšekin korona- ja Sveitsin frangimääräisistä eristä.

Valuuttakurssien 5 prosentin negatiivisella muutoksella euroon verrattuna 31.12.2016 konsernin valuuttariski olisi 0,4 miljoonaa euroa (0,4 milj. euroa). Tilinpäätöshetkellä oli avoimena nimellisarvoltaan 190,4 milj. euroa 1–12 kuukauden CHF-, CZK-, GBP-, RUB-, SEK- ja USD-valuuttatermiinejä. Valuuttajohdannaiset erääntyvät alle vuoden kuluessa.

Valuuttariskit (Milj. euroa)	GBP	RUB	SEK	USD	PLN	CZK	CHF
31.12.2016							
Valuuttariski, nettoasema*	-1,9	-0,1	0,0	3,0	-1,3	0,0	0,2
5 %:n negatiivinen muutos euroa vastaan	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
31.12.2015							
Valuuttariski, nettoasema*	2,6	-0,8	-0,1	3,1	-0,8	-0,3	1,3
5 %:n negatiivinen muutos euroa vastaan	0,13	0,04	0,01	0,15	0,04	0,01	0,07

* velka = positiivinen, saatava = negatiivinen

Johdannaisten nimellisarvot (Milj. euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Korkojohdannaiset, rahavirran suojaus	0,0	7,7
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskentaa	116,2	105,5
Valuuttajohdannaiset, suojauslaskentaa	74,2	137,1

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on vahvan pääomarakenteen avulla tukea liiketoimintaa varmistamalla normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa omistaja-arvoa. Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuus- ja nettovelkaantumisasteella. Seuraavassa on kuvattu näiden tunnuslukujen arvot vuosina 2016 ja 2015.

Pääomat (Milj. euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Korolliset rahoitusvelat	88,6	110,1
Rahavarat	61,9	67,9
Nettovelat	26,7	42,2
Nettovelkaantumisaste (gearing), %	8,5	12,1
Omavaraisuusaste, %	66,8	62,3
Oma pääoma, milj. euroa	313,2	350,0
Taseen loppusumma, milj. euroa	470,3	563,6

26. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

Taulukossa esitetään kunkin erän kirjanpitoarvot ja käyvät arvot. Kirjanpitoarvot vastaavat konsernitaseen arvoja. Alla on esitetty konsernin käyttämät käyvän arvon määrittämisperiaatteet kaikista rahoitusinstrumenteista.

(Milj. euroa)	Liitetieto	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015
Rahoitusvarat					
Myytävissä olevat rahoitusvarat *)	13	2,3	2,3	2,6	2,6
Myyntisaamiset ja muut saamiset	15	45,3	45,3	61,2	61,2
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat sijoitukset *)	16	36,0	36,0	56,9	56,9
Rahavarat	17	25,9	25,9	11,0	11,0
Valuuttajohdannaiset *)	16	1,7	1,7	1,9	1,9
Rahoitusvelat					
Pankkilainat	22	88,5	90,0	110,1	112,6
Rahoitusleasingvelat	22	0,2	0,0	0,0	0,0
Ostovelat ja muut velat	24	39,9	39,9	52,2	52,2
Valuuttajohdannaiset *)	23	1,6	1,6	0,6	0,6

Taulukossa esitettyjen rahoitusvarojen ja -velkojen käypiä arvoja määritettäessä on käytetty seuraavia hintanoteerauksia, oletuksia ja arvostusmalleja:

Osake- ja rahoitusarvopaperisijoitukset

Myytävissä olevat julkisesti noteerattavat osakkeet arvostetaan NASDAQ OMX Helsinki Oy:n noteeraamin tilinpäätöspäivän ostokursseihin. Osa noteeraamattomista osakesijoituksista on kirjattu käypään arvoon soveltamalla esimerkiksi viimeaikaisia riippumattomien tahojen välisiä kauppvoja. Mikäli arvostaminen käypään arvoon arvostusmenetelmiä käyttäen ei ole ollut mahdollista, eikä käypä arvo ole ollut luotettavasti saatavilla, myytävissä olevat rahoitusvarat on arvostettu hankintamenoonsa. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat ovat jälkimarkkinakelpoisia ja niiden arvostuksessa on käytetty tilinpäätöspäivän markkinahintoja tai sopimuksen pituutta vastaavia markkinakorkoja.

Johdannaiset

Valuuttajohdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän julkisesti noteerattuja markkinahintoja. Käyvät arvot vastaavat niitä hintoja, jotka konserni joutuisi maksamaan tai saisi, jos se sulkisi johdannaissopimuksen tavanmukaisessa liiketoiminnassa raportointikauden päättämispäivän markkinaolosuhteissa.

Lainasaamiset, lainat ja rahoitusleasingvelat

Lainasaamisten ja rahoituslainojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttaus korkona on käytetty korkoa, joka vastaa kyseisissä sopimuksissa määritettyjä korkoja vastaavia markkinakorkoja.

Ostovelat ja muut velat tai

myyntisaamiset ja muut saamiset

Ostovelkojen ja muiden velkojen tai myyntisaamisten ja muiden saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen tai saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon

arvostetuista rahoitusvaroista ja veloista

Käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja veloista *) kaikki muut kuuluvat tasolle 2 paitsi myytävissä olevat rahoitusvarat. Tasolle 2 kuuluvien erien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmien avulla käyttäen palveluntuottajan antamia arvostuksia. Myytävissä olevat rahoitusvarat kuuluvat tasolle 3, koska niiden käypä arvo ei perustu todettavissa olevaan markkinatietoon.

TÄSMÄTYTSLASKEMA TASON 3 MUKAAN KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUISTA RAHOITUSVAROISTA JA RAHOITUSVELOISTA

(Milj. euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden alussa	2,6	2,7
Muun laajan tuloksen erissä	-0,3	0,1
Myyntit ja muut luovutukset	0,0	-0,1
Tilikauden lopussa	2,3	2,6

27. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

(Milj. euroa)	2016	2015
Konserni vuokralle ottajana: Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:		
Yhden vuoden kuluessa	0,4	0,5
Yhtä vuotta pidemmän ja enintään viiden vuoden kuluttua	0,4	2,5
Viittä vuotta pidemmän ajan kuluttua	0,7	5,4
Yhteensä	1,5	8,3

Konserni on vuokrannut autoja, tuotantotiloja (2015) ja maa-alueen.

Vuoden 2016 tuloslaskelmaan sisältyy muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja vuokramenoja 2,9 milj. euroa (vuonna 2015 3,6 milj. euroa).

28. VASTUUSITOUKSET JA MUUT VASTUUT

(Milj. euroa)	2016	2015
Muut vastuut		
Muut taloudelliset vastuut	1,9	2,3
Sitoutuminen investointimaksuihin Tilinpäätöshetkellä voimassa olleet sitoumukset investointimaksuihin	5,9	1,1

29. LÄHIPIIRITIEDOT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat osakkuusyrietykset. Tämän lisäksi lähipiiriin luetaan hallintoneuvosto, hallitus, toimitusjohtaja ja muut konsernin johtoryhmän jäsenet.

	Konsernin omistus- osuus, %	Emoyhtiön omistus- osuus, %
TYTÄRYRITYKSET		
Brändit		
Benecol Limited, Englanti	100,00	
Benemilk Oy, Turku	57,00	
Big Bear Confectionery Limited, Englanti	100,00	
Big Bear Group Limited, Englanti	100,00	
Candy Plus, a.s., Tsekki	100,00	
Candy Plus Polska Sp. z o.o., Puola	100,00	
The Candy Plus Sweet Factory, s.r.o., Tsekki	100,00	
CentriQ Corporation, Yhdysvallat	57,00	
FDS Informal Foods Limited t/a Snacks Unlimited, Englanti	100,00	
Fox's Confectionery Limited, Englanti	100,00	
Glisten Limited, Englanti	100,00	
The Glisten Confectionery Company Limited, Englanti	100,00	
Glisten Snacks Limited, Englanti	100,00	
Honey Monster Foods Limited, Englanti	100,00	
The Lindum Snack Company Limited, Englanti	100,00	
Lyme Regis Fine Foods Limited, Englanti	100,00	
Nimbus Foods Limited, Englanti	100,00	
Nordic Feed Innovations Oy, Turku	76,00	76,00
Raisio Eesti AS, Viro	100,00	
OOO Raisio Nutrition, Venäjä	100,00	
Raisio Sp. z o.o., Puola	100,00	
Raisio Staest US Inc., Yhdysvallat	100,00	
Raisio Sverige AB, Ruotsi	100,00	
Raisio UK Limited, Englanti	100,00	100,00
TOV Raisio Ukraina, Ukraina	100,00	
Ravintoraisio Oy, Raisio	100,00	100,00
Reso Mejeri Produktion AB, Ruotsi	100,00	
Raisioagro		
Raisioagro Oy, Raisio	100,00	100,00
Muu toiminta		
Raisio Finance NV, Belgia	100,00	99,99
Raisionkaaren Teollisuuspuisto Oy, Raisio	100,00	50,00
OSAKKUUSYRITYKSET		
Raisioagro		
Vihervakka Oy, Pöytyä	38,50	38,50

(Milj. euroa)	2016	2015
Liiketoimet lähimpiin kanssa:		
Myynti osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,0	0,0
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,1	0,0
Myynti johtoon kuuluville avainhenkilöille	0,4	0,1
Ostot johtoon kuuluvilta avainhenkilöiltä	1,6	0,3
Lyhytaikaiset saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,0	0,0
Lyhytaikaiset saamiset johtoon kuuluvilta avainhenkilöiltä	0,0	0,0
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,0	0,0
Velat johtoon kuuluville avainhenkilöille	0,2	0,0
Myyntit osakkuus- ja yhteisyrityksille sekä johtoon kuuluville avainhenkilöille tapahtuvat käypään markkinahintaan.		
Johdon työsuhde-etuuudet:		
Palkat ja palkkiot	1,8	3,3
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut korvaukset	0,4	0,0
Osakeperusteiset etuuudet	0,9	1,1
Yhteensä	3,1	4,4
Hallintoneuvoston jäsenet:	0,0	0,0
Hallituksen jäsenet:	0,2	0,2
Toimitusjohtaja sekä konsernin johtoryhmä:		
Matti Rihko	0,6	1,6
Muu johtoryhmä	0,4	2,6
Yhteensä	1,0	4,2

Eläke- ja muut etuudet:

Toimitusjohtajalla ja johtoryhmän jäsenillä on oikeus ja velvollisuus siirtää eläkkeelle täytettyään 62 vuotta.

Toimitusjohtajan johtajasopimuksen irtisanomisaika on 6 kuukautta molemmin puolin. Mikäli yhtiö irtisanoo toimitusjohtajan, toimitusjohtajalla on oikeus irtisanomisajan palkan lisäksi korvaukseen, mikä määrältään vastaa hänen 12 kuukauden palkkaansa.

Toimitusjohtaja ja muut johtoryhmän jäsenet kuuluvat Raisio-konsernin johdon ryhmäeläkevakuutuksen piiriin. Vakuutus on maksuperusteinen säästövakuutus ja siinä on vapaakirjaoikeus. Maksu on 15 - 20 % perusvuosipalkasta

Ryhmäeläkevakuutuksen kulut vuonna 2016 ovat toimitusjohtajan osalta olleet 0,1 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta yhteensä 0,1 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,2 miljoonaa euroa. (Vuonna 2015 toimitusjohtajan osalta 0,1 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta 0,2 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,3 miljoonaa euroa.)

Pakollisten eläkevakuutusten kulut vuonna 2016 ovat toimitusjohtajan osalta olleet 0,1 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta yhteensä 0,2 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,3 miljoonaa euroa. (Vuonna 2015 toimitusjohtajan osalta 0,2 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta 0,3 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,5 miljoonaa euroa.)

Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2016	2015	2014
Tulos ja kannattavuus			
Liikevaihto, milj. euroa	436,3	521,2	493,9
muutos, %	-16,3	5,5	-11,4
Kansainvälinen liikevaihto, milj.euroa	279,4	345,7	274,9
% liikevaihdosta	64,0	66,3	55,6
Käyttökate, milj. euroa	56,3	63,6	39,8
% liikevaihdosta	12,9	12,2	8,1
Poistot ja arvonalennukset, milj. euroa	27,4	21,1	32,9
Liiketulos, milj. euroa	28,9	42,4	6,9
% liikevaihdosta	6,6	8,1	1,4
Tulos ennen veroja	26,8	39,9	5,4
% liikevaihdosta	6,1	7,6	1,1
Oman pääoman tuotto, %	5,7	10,4	1,7
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,6	9,2	1,7
Rahoitus ja taloudellinen asema			
Oma pääoma, milj. euroa	313,2	350,0	325,3
Korollinen rahoitusvelka, milj. euroa	88,6	110,1	125,7
Korollinen nettorahoitusvelka, milj. euroa	26,7	42,2	72,2
Taseen loppusumma, milj. euroa	470,0	563,6	544,3
Omavaraisuusaste, %	66,8	62,3	60,2
Nettovelkaantumisaste, %	8,5	12,1	22,2
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa	47,6	65,0	26,2
Muut tunnusluvut			
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	18,3	11,0	104,9
% liikevaihdosta	4,2	2,1	21,2
Tutkimus- ja kehitysmenot, milj. euroa	3,6	5,5	6,6
% liikevaihdosta	0,8	1,1	1,3
Henkilökunnan määrä, keskimäärin	1 582	1 798	1 915

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2016	2015	2014
Tulos per osake, jatkuvat toiminnot, euroa ¹⁾	0,12	0,22	0,04
Liiketoiminnan rahavirta/osake, euroa ¹⁾	0,30	0,41	0,17
Oma pääoma per osake, euroa ¹⁾	1,99	2,23	2,07
Osinko per osake, euroa	0,17 ²⁾	0,16	0,14
Osinko per tulos, %	140,9	72,7	391,4
Efektiivinen osinkotuotto, %			
Vaihto-osakkeet	4,8	3,8	3,3
Kantaosakkeet	4,4	3,8	3,4
P/E-luku			
Vaihto-osakkeet	29,6	19,3	117,4
Kantaosakkeet	31,9	19,3	114,6
Oikaistu keskimurssi, euroa			
Vaihto-osakkeet	3,85	4,24	4,26
Kantaosakkeet	3,93	4,17	4,22
Oikaistu alin kurssi, euroa			
Vaihto-osakkeet	3,23	3,89	3,32
Kantaosakkeet	3,27	3,81	3,25
Oikaistu ylin kurssi, euroa			
Vaihto-osakkeet	4,45	4,50	5,04
Kantaosakkeet	4,34	4,50	4,95
Oikaistu kurssi 31.12., euroa			
Vaihto-osakkeet	3,57	4,24	4,20
Kantaosakkeet	3,85	4,24	4,10
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. euroa ¹⁾			
Vaihto-osakkeet	446,3	528,5	520,8
Kantaosakkeet	125,0	137,9	136,0
Yhteensä	571,3	666,4	656,8
Osakkeiden vaihto, milj. euroa			
Vaihto-osakkeet	152,2	115,3	113,4
Kantaosakkeet	4,6	4,8	6,7
Yhteensä	156,8	120,0	120,1
Vaihdettu määrä			
Vaihto-osakkeet, 1 000 kpl	39 524	27 215	26 651
% kokonaismäärästä	29,8	20,6	20,2
Kantaosakkeet, 1 000 kpl	1 167	1 142	1 591
% kokonaismäärästä	3,6	3,5	4,8
Osakkeiden keskimääräinen oikaistu lukumäärä, 1 000 kpl ¹⁾			
Vaihto-osakkeet	124 898	124 428	123 524
Kantaosakkeet	32 486	32 735	33 365
Yhteensä	157 384	157 163	156 888
Osakkeiden oikaistu lukumäärä 31.12., 1 000 kpl ¹⁾			
Vaihto-osakkeet	125 004	124 641	124 002
Kantaosakkeet	32 470	32 528	33 159
Yhteensä	157 474	157 169	157 160

¹⁾ Osakkeiden lukumäärä, joka ei sisällä konsernin omistamia omia osakkeita

²⁾ Hallituksen ehdotuksen mukaisesti 0,17 euroa osakkeelta

Taloudellisen kehityksen tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto % (ROE)	$\frac{\text{Tulos ennen veroja - tuloverot}}{\text{Oma pääoma (keskimäärin vuoden aikana)}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto %, (ROI)	$\frac{\text{Tulos ennen veroja + rahoituskulut}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskimäärin vuoden aikana)}} \times 100$
Omavaraisuusaste %	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$
Korolliset nettorahoitusvelat	Korolliset rahoitusvelat - rahavarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat likvidit rahoitusvarat
Nettovelkaantumisaste %	$\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$

Osakekohtaisten tunnuslukujen laskentakaavat

Tulos per osake	$\frac{\text{Emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä}}$
Liiketoiminnan rahavirta per osake	$\frac{\text{Liiketoiminnan rahavirta}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä}}$
Oma pääoma per osake	$\frac{\text{Emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä 31.12.}}$
Osinko per osake	$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa}}$
Osinko per tulos %	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
Efektiiivinen osinkotuotto %	$\frac{\text{Osakeantioikaistu osinko osaketta kohti}}{\text{Osakeantioikaistu, tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}} \times 100$
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	$\frac{\text{Osakeantioikaistu, tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Osakekannan markkina-arvo	Osakeantioikaistu, tilikauden viimeinen kaupantekokurssi x osakkeiden lukumäärä 31.12. ilman konsernin hallussa olevia omia osakkeita

Osakkeet ja omistajat

Raisio Oyj:n osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:ssä. Raision markkina-arvo vuoden 2016 lopussa oli 598,7 miljoonaa euroa. Osakkeiden kokonaisvaihto ylsi lähes 156,8 miljoonan euroon. Vaihto-osakkeen päätöskurssi 31.12.2016 oli 3,57 euroa ja kantaosakkeen 3,85 euroa. Hallitus esittää 0,17 euron osingon maksamista kevään 2017 yhtiökokoukselle.

Osakepääoma ja osakelajit

Raisio Oyj:n täysin maksettu osakepääoma on 27 776 072,91 euroa, joka 31.12.2016 jakaantui 32 683 091 kantaosakkeeseen (sarja K) ja 132 465 939 vaihto-osakkeeseen (sarja V). Osakkeella ei ole nimellisarvoa. Kantaosakkeiden osuus osakekannasta oli 19,8 % ja äänimäärästä 83,1 % ja vaihto-osakkeiden vastaavasti 80,2 % ja 16,9 % (31.12.2016). Yhtiön vähimmäispääoma on 25 000 000 euroa ja enimmäispääoma 100 000 000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Osakepääoma ei ole muuttunut vuoden 2016 aikana. Yhtiön liikkeeseen laskemia osakkeeseen oikeuttavia arvopapereita ei ole.

Raisio Oyj:n osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:n (jäljempänä: Pörssi) ylläpitämällä markkinapaikalla järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä toimialaluokassa kulutustavarat ja alatoimialaluokassa elintarvikkeet. Vaihto-osakkeet noteerataan keskisuurten yhtiöiden ryhmässä ja kantaosakkeet Pre-listalla. Vaihto-osakkeen pörssitunnus on RAIIV ja ISIN-koodi FI 0009002943 sekä kantaosakkeen vastaavasti RAIKV ja FI 0009800395. Yhtiön osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään.

Vaihto-osakkeilla ja kantaosakkeilla on samat oikeudet yhtiön pääomaan ja voitonjakoon. Kantaosake tuottaa yhtiökokouksessa 20 ääntä ja vaihto-osake yhden äänen. Yhtiökokouksessa kenenkään osakkeenomistajan osakkeilla ei saa äänestää suuremmalla kuin kymmenesosalla siellä edustettujen osakkeiden tuottamasta yhteenlasketusta äänimäärästä.

Kantaosakkeen hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan hallituksen suostumus. Suostumus tarvitaan siinäkin tapauksessa, että luovutuksensaajalla jo on hänelle rekisteröityjä kantaosakkeita. Suostumus on annettava, jos osakkeen saaja on maanviljelijästä päätoimisesti harjoittava luonnollinen henkilö. Mikäli suostumusta ei anneta, hallituksen on muunnettava luovutettu kantaosake vaihto-osakkeeksi.

Hallitus voi myös pyynnöstä muuntaa kantaosakkeita vaihto-osakkeiksi sekä pyynnöstä antaa ennakkotiedon siitä, tullaanko hakijalle antamaan suostumus kantaosakkeiden hankintaan vai ei. Vuoden 2016 aikana yhteensä 57 326 kantaosaketta muunnettiin vaihto-osakkeiksi. Arvo-osuusjärjestelmässä kantaosakkeet, joiden osalta suostumuskäsittely on kesken tai joille ei ole haettu suostumusta, ovat ns. odotusluettelossa kunnes ne joko myönnetyn suostumuksen perusteella kirjataan osakseluetteloon kantaosakkeina tai luovutetaan edelleen tai on muunnettu vaihto-osakkeiksi. Odotusluettelossa oli 7,8 miljoonaa kantaosaketta 31.12.2016.

Omistusrakenne

Raisio Oyj:llä oli vuoden 2016 lopussa 39 332 rekisteröityä osakkeenomistajaa (31.12.2015: 36 562).

Ulkomaalaisten omistus yhtiön osakekannasta oli vuonna 2016 ylimmillään 17,6 prosenttia, alimmillaan 15,4 prosenttia ja sen lopussa 15,4 prosenttia (31.12.2015: 15,9 %).

Arvo-osuusjärjestelmään on siirtämättä 0,3 prosenttia vaihto-osakkeista ja 1,8 prosenttia kantaosakkeista.

Omat osakkeet

Raisio Oyj:n hallussa oli tilikauden 2016 päättyessä 7 462 162 vaihto-osaketta ja 212 696 kantaosaketta, jotka toisaalta on hankittu vuosina 2005 - 2012 yhtiökokouksilta saatujen valtuuksien nojalla ja toisaalta saatu tytäryhteisön sulautumisessa Raisio Oyj:hin 31.8.2014 (4 482 740 vaihto-osaketta). Raisio Oyj:n hallussa olevien vaihto-osakkeiden määrä on 5,6 prosenttia vaihto-osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä ja kantaosakkeiden vastaavasti 0,7 prosenttia; yhteensä näiden omistus vastaa 4,7 prosenttia koko osakekannasta ja 1,5 prosenttia sen tuottamasta äänimäärästä.

Muilla konserniin kuuluvilla yhtiöillä ei ole Raisio Oyj:n osakkeita. Yhtiölle tai sen tytäryhteisölle kuuluvalla osakkeella ei voi osallistua yhtiökokoukseen.

Raisio Oyj:llä ja sen tytäryhteisöillä ei ole eikä tilikauden aikana ole ollut pantiksi otettuja omia osakkeita.

Raisio Oyj:n Tutkimussäätiö s.r. omistaa 150 510 kappaletta kantaosakkeita, mikä on 0,46 prosenttia kantaosakkeista ja niiden tuottamista äänistä ja vastaavasti 0,09 prosenttia koko osakekannasta ja 0,38 prosenttia sen tuottamasta äänimäärästä. Säätiöllä ei ole eikä ole ollut Raisio Oyj:n osakkeita panttina.

Johdon osakkeenomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet, hallintoneuvoston jäsenet ja toimitusjohtaja sekä heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt ja säätiöt omistivat 31.12.2016 kantaosakkeita 604 935 kappaletta ja vaihto-osakkeita 3 464 841 kappaletta. Tämä on yhteensä 2,5 prosenttia kaikista osakkeista ja 2,0 prosenttia kokonaisäänimäärästä.

Osakassopimukset

Yhtiön hallituksen tiedossa ei ole yhtiön osakkeiden omistukseen ja äänivallan käyttöön liittyviä sopimuksia.

Osakepääoman rakenne 31.12.2016

	Osakkeiden lukumäärä, kpl	Osuus osakkeista, %	Osuus äänistä, %
Vaihto-osakkeet	132 465 939	80,2	16,8
Kantaosakkeet	32 683 091	19,8	83,2
Yhteensä	165 149 030	100,0	100,0

Omistajat 31.12.2016

	%
Kotitaloudet	50,2
Ulkomaiset omistajat ²⁾	15,4
Yritykset ³⁾	9,0
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset ¹⁾	2,8
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	5,6
Odotusluettelolla ja yhteistilillä	5,3
Julkisyhteisöt	11,7

¹⁾ ilman hallintarekisteröityjä

²⁾ sisältää hallintarekisteröidyt

³⁾ sisältää yhtiön omistamat omat osakkeet

Liputusilmoitukset

Vuoden 2016 aikana yhtiölle ei tehty arvopaperimarkkinallain 9 luvussa tarkoitettuja ilmoituksia huomattavista omistus- ja ääniosuuksista.

Kaupankäynti Pörssissä Raision osakkeilla 2016

V-osakkeen ylin hinta oli 4,45 euroa, alin 3,23 euroa ja keski kurssi 3,85 euroa. Vuoden lopussa V-osakkeen hinta oli 3,57 euroa. V-osakkeita vaihdettiin yhteensä 39,5 miljoonaa kappaletta (27,2 milj. kpl vuonna 2015) eli noin 30 prosenttia V-osakkeiden kokonaismäärästä. Vaihdon arvo oli 152,2 miljoonaa euroa (115,3 milj. euroa).

K-osakkeen ylin hinta oli 4,34 euroa, alin 3,27 euroa ja keski kurssi 3,93 euroa. Vuoden lopussa K-osakkeen hinta oli 3,85 euroa. K-osakkeen vaihto oli 1,2 miljoonaa osaketta (1,1 milj. kpl) ja vaihdon arvo oli 4,6 miljoonaa euroa (4,8 milj. euroa).

Osakekannan markkina-arvo oli vuoden 2016 lopussa 598,7 miljoonaa euroa (700,2 milj. euroa) ja ilman yhtiön hallussa olevia osakkeita 571,3 miljoonaa euroa (666,4 milj. euroa).

Osinkopolitiikka ja osinko

Raision tavoitteena on tuottaa lisäarvoa kaikille osakkeenomistajilleen kehittämällä liiketoimintaansa ja parantamalla sen kannattavuutta sekä noudattamalla pitkäjänteistä osinkopolitiikkaa. Tavoitteena on jakaa vuosittain osinkona puolet jatkuvasta liiketoiminnasta syntyvästä osakekohtaisesta tuloksesta edellyttäen, ettei osingonmaksu vaaranna yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Maaliskuussa 2016 varsinainen yhtiökokous päätti 0,16 euron määräisen osingon maksamisesta osakkeelta ja tämä osinko maksettiin 5.4.2016; ei kuitenkaan yhtiön hallussa olleille osakkeille. Hallitus esittää kevään 2017 varsinaiselle yhtiökokoukselle 0,17 euron suuruisen osingon maksamista kultakin osakkeelta. Osingonjaon täsmäytyspäivä on 27.3.2017 ja osingon maksupäivä 3.4.2017.

Omien osakkeiden hankinnat ja luovutukset

Hallituksella on vuoden 2016 yhtiökokouksen myöntämä valtuutus hankkia ja/tai ottaa pantiksi enintään 5 000 000 vaihto-osaketta ja 1 250 000 kantaosaketta. Valtuutus on voimassa 30.4.2017 asti ja sen nojalla hankittavissa ja/tai pantiksi otettavissa olevien omien osakkeiden määrä on 3,8 prosenttia osakekannasta ja 3,8 prosenttia osakekannan tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeet voidaan hankkia yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, käytettäväksi yrityskauppojen tai muiden järjestelyjen rahoittamisessa tai toteuttamisessa sekä osakepohjaisten kannustinjärjestelmien toteuttamiseksi tai muutoin edelleen luovutettaviksi tai mitätöitäviksi.

Hallitus on oikeutettu hankkimaan omia osakkeita muussa kuin osakelajien mukaisessa suhteessa ja päättämään osakkeiden hankkimisjärjestyksestä. Osakkeita voidaan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa.

Hallitus ei tilikauden aikana ole käyttänyt valtuuttaan omien osakkeiden hankintaan tai pantiksi ottamiseen. Hallitus ei myöskään tilikauden aikana ole hankkinut tai ottanut pantiksi osakkeita vuoden 2015 yhtiökokouksen myöntämän ja 23.3.2016 lakanneen valtuuden nojalla.

Tilikauden aikana on luovutettu 9 690 kappaletta vaihto-osakkeita hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille osana

heille tehtäviensä hoitamisesta suoritettavaa palkkiota vuoden 2016 yhtiökokouksen tekemän päätöksen perusteella. Hallituksen palkkiona luovutettujen vaihto-osakkeiden arvo luovutushetkellä oli yhteensä 35 429 euroa.

Edelleen, tilikauden aikana on luovutettu 295 405 kappaletta vaihto-osakkeita osakepalkkiojärjestelmästä 2013 - 2015 suoritettavina palkkioina. Näiden osakkeiden arvo luovutushetkellä oli yhteensä 1 248 470 euroa. Asiasta tarkemmin jäljempänä kohdassa suunnattu osakeanti.

Osakeyhtiölain nojalla hallituksella on myös oikeus mitätöidä kaikki yhtiön hallussa olevat omat osakkeet. Osakkeita ei ole mitätöity tilikauden aikana.

Osakeantivaltuudet

Vuoden 2016 yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään osakeanneista luovuttamalla kaikki yhtiön hallussa olevat ja mahdollisesti hankittavat omat osakkeet, yhteensä enintään 14 200 000 osaketta, joista enintään 1 460 000 voi olla kantaosakkeita sekä antamalla maksua vastaan yhteensä enintään 20 000 000 uutta vaihto-osaketta.

Valtuuden nojalla luovutettavissa ja yhtiön hallussa 31.12.2016 olevien omien osakkeiden määrä on 4,7 prosenttia osakekannasta ja 1,5 prosenttia osakekannan tuottamasta äänimäärästä. Valtuuden nojalla liikkeeseen lasketavissa olevien uusien osakkeiden määrä puolestaan on 12,1 prosenttia osakekannasta ja 2,5 prosenttia sen tuottamasta äänimäärästä.

Hallitus on valtuutettu päättämään siitä, kenelle ja missä järjestyksessä omia osakkeita luovutetaan ja uusia osakkeita annetaan.

Hallitus voi päättää omien osakkeiden luovuttamisesta ja uusien osakkeiden antamisesta muutoin kuin siinä suhteessa, jossa osakkeenomistajilla on etuoikeus yhtiön osakkeisiin, jos poikkeamiseen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Yhtiön pääomarakenteen kehittämistä, yrityskauppojen tai muiden järjestelyjen rahoittamista tai toteuttamista sekä osakepohjaisten kannustinjärjestelmien toteuttamista voidaan pitää yhtiön kannalta painavana taloudellisena syynä.

Hallitus voi päättää omien osakkeiden luovuttamisesta myös Nasdaq Helsinki Oy:n (Pörssi) järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä varojen hankkimiseksi investointien ja mahdollisten yritysostojen rahoittamiseen.

Osakkeet voidaan luovuttaa myös muuta kuin rahavastiketta vastaan, kuittausta vastaan tai muutoin tietyin ehdoin.

Osakeantivaltuutukset ovat voimassa enintään 23.3.2021 asti.

Hallitus ei tilikauden aikana ole käyttänyt vuoden 2016 osakeantivaltuutusta.

Suunnattu osakeanti

Raisio Oyj:n hallitus päätti helmikuussa 2013 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä ansaintajaksolle, joka alkoi 1.1.2013 ja päättyi 31.12.2015. Hallitus hyväksyi 17.3.2016 osakepalkkiojärjestelmästä suoritettavat palkkiot sekä osakepalkkiojärjestelmästä osakeina suoritettavan osuuden siirtämiseksi avainhenkilöille päätti toteuttaa suunnatun maksuttoman osakeannin yhtiökokouksen 26.3.2015 hallitukselle myöntämän valtuuden nojalla.

Osakeannissa luovutettiin vastikkeetta 295 405 kappaletta yhtiön hallussa olevia Raisio Oyj:n vaihto-osakkeita osakepalkkiojärjestelmän piirissä oleville avainhenkilöille poiketen osakkeenomistajien etuoikeudesta osakemerkintään.

Luovutetut 295 405 vaihto-osaketta vastaavat 0,18 % Raisio Oyj:n kaikista osakkeista ja 0,04 % kaikista äänistä.

Osakkeenomistajien etuoikeudesta poikkeamiselle suunnatussa maksuttomassa osakeannissa yhtiön hallussa olevia omia osakkeita luovuttamalla on yhtiön kannalta ja sen kaikkien osakkeenomistajien etu huomioon ottaen erityisen painava taloudellinen syy, koska osakepalkkiojärjestelmän tarkoituksena on yhdistää omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi sekä sitouttaa avainhenkilöt yhtiön suoran osakeomistuksen kautta. Suora osakeomistus on omiaan edelleen sitouttamaan avainhenkilöitä yhtiöön sekä vahvistamaan yhtiön omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteiden ja intressien samansuuntaisuutta.

Osakkeet on luovutettu avainhenkilöille 13.4.2016. Oikeus osinkoon ja muut osakkeenomistajan oikeudet ovat alkaneet sinä päivänä, jona osakkeet on kirjattu saajan arvo-osuustilille.

Hallintomalli

Yhtiökokous ja yhtiön johto

Yhtiökokous on ylin yhtiön asioista päättävä elin. Varsinainen yhtiökokous kokoontuu vuosittain huhtikuun loppuun mennessä päättämään sille kuuluvista asioista, kuten tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamisesta ja osingonjaosta, vastuuvapauden myöntämisestä, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten sekä tilintarkastajien valinnasta ja heidän palkkioistaan. Ylimääräisiä yhtiökokouksia voidaan pitää asioiden niin vaatiessa.

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä, joiden toimikausi alkaa valinnan tehneen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy lähinnä seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa sekä antaa yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.

Yhtiön hallintoneuvoston jäsenet, joita on vähintään 15 ja enintään 25, valitsee henkilöstöryhmien edustajia lukuun ottamatta yhtiökokous toimikaudeksi, joka alkaa valinnan tekevästä yhtiökokouksesta ja päättyy kolmannen valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Kolmannes jäsenistä on erovuorossa vuosittain. Hallintoneuvostoon kuuluu myös kolme Raision Suomessa toimivan henkilöstön muodostamien henkilöstöryhmien valitsemaa edustajaa, joiden toimikausi on noin kolme vuotta.

Niin hallituksen kuin hallintoneuvoston jäsenten valinnan suorittava orgaani voi milloin tahansa tehdä uuden valintapäätöksen ja jäsenen tai kaikkien jäsenten tehtävä voi siten päättyä myös kesken toimikauden.

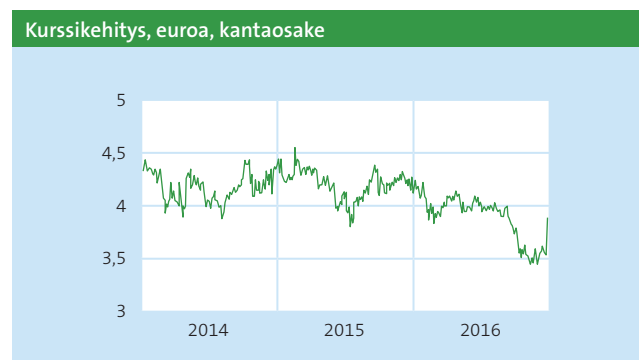
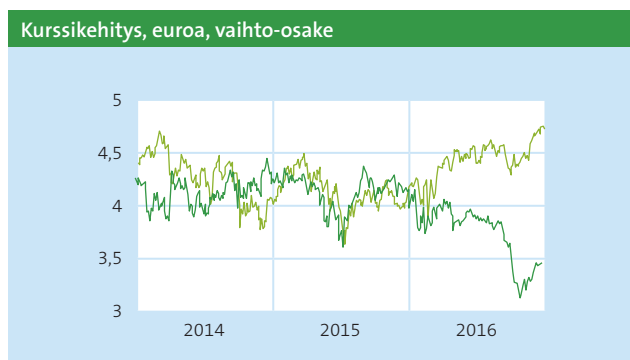
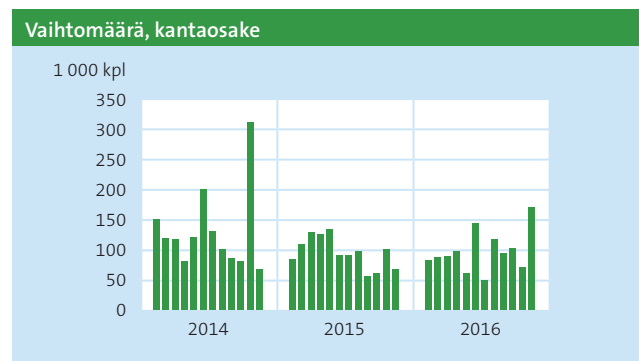
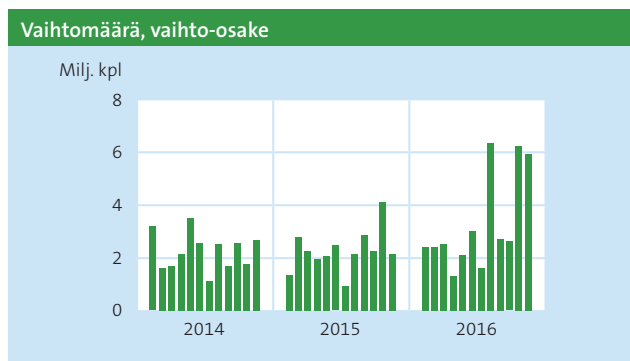
Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten sekä sen asettamien tavoitteiden mukaisesti (yleistoimivalta) sekä vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Toimitusjohtajan nimittää ja vapauttaa tehtävistään hallitus. Toimitusjohtaja valitaan tehtävänsä toistaiseksi.

Yhtiöjärjestyksen muuttaminen

Pääsääntöisesti yhtiöjärjestyksen muuttaminen edellyttää, että muutosehdotusta kannattaa vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Yhtiöjärjestyksen 6., 7., 8., 9. ja 18. pykälien muuttamiseksi tarvitaan kuitenkin kahdessa peräkkäisessä vähintään 20 päivän väliajalla pidetyssä yhtiökokouksessa kolmen neljäsosan enemmistöllä annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista tehty päätös. Tietyissä asioissa osakeyhtiölaki edellyttää osakelajikohtaista äänestystä ja osakkeenomistajan suostumusta.

Yhtiöjärjestyksestä ei ole muutettu eikä ole esitetty muutettavaksi vuoden 2016 aikana.

— Raisio V-osake — OMX Helsinki GI

— Keskikurssi

Osakkeenomistajat						
25 suurinta osakkeenomistajaa 31.12.2016 osakasluettelon mukaan						
	Sarja K	Sarja V	Yhteensä	%	Ääniä	%
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma		7 099 159	7 099 159	4,30	7 099 159	0,90
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen		5 337 869	5 337 869	3,23	5 337 869	0,68
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.	3 733 980	199 000	3 932 980	2,38	74 878 600	9,52
Niemistö Kari		2 840 000	2 840 000	1,72	2 840 000	0,36
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo		2 396 000	2 396 000	1,45	2 396 000	0,30
Eläkevakuutusosakeyhtiö Veritas		1 822 000	1 822 000	1,10	1 822 000	0,23
Relander Harald		1 770 845	1 770 845	1,07	1 770 845	0,23
Sijoitusrahasto Evli Suomi Pienyhtiöt		1 534 014	1 534 014	0,93	1 534 014	0,20
Valtion Eläkerahasto		1 300 000	1 300 000	0,79	1 300 000	0,17
Maa- ja Vesiteknikan Tuki ry.		1 000 000	1 000 000	0,61	1 000 000	0,13
Etra Invest Oy Ab		1 000 000	1 000 000	0,61	1 000 000	0,13
Sijoitusrahasto FIM Fenno		850 000	850 000	0,51	850 000	0,11
Laakkonen Mikko		826 823	826 823	0,50	826 823	0,11
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera		818 400	818 400	0,50	818 400	0,10
Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.	772 500		772 500	0,47	15 450 000	1,97
Brotherus Ilkka	42 540	709 500	752 040	0,46	1 560 300	0,20
OP-Henkivakuutus Oy		725 984	725 984	0,44	725 984	0,09
Langh Hans	679 980		679 980	0,41	13 599 600	1,73
Keskitalien Tukisäätiö	100 000	500 000	600 000	0,36	2 500 000	0,32
Haavisto Maija	393 120	195 099	588 219	0,36	8 057 499	1,02
Haavisto Heikki	574 374		574 374	0,35	11 487 480	1,46
Haavisto Erkki	364 940	145 079	510 019	0,31	7 443 879	0,95
Erikoissijoitusrahasto Visio Allocator		485 000	485 000	0,29	485 000	0,06
Myllymäki Erkki	370 820	73 580	444 400	0,27	7 489 980	0,95
Maataloustuottajain V-S:n liiton tukirahasto	424 980	16 940	441 920	0,27	8 516 540	1,08

Ulkomaaalaisten omistuksessa hallintarekisteröidyt mukaan lukien oli yhteensä 25 334 968 osaketta, joka on 15,4 % koko osakemäärästä ja 19,1 % vaihto -osakkeista. Yhtiön omassa omistuksessa oli yhteensä 7 674 858 osaketta, joka on 4,6 % koko osakemäärästä.

Osakeomistuksen jakautuminen 31.12.2016									
Osakkeita	Vaihto-osakkeet				Kantaosakkeet				
	Omistaja		Osakkeita		Omistaja		Osakkeita		
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	%
1–1 000	25 386	68,1	11 134 024	8,4	3 001	58,1	1 052 908	3,2	
1 001–5 000	9 602	25,7	22 367 500	16,9	1 386	26,8	3 300 293	10,1	
5 001–10 000	1 456	3,9	10 698 047	8,1	402	7,8	2 881 544	8,8	
10 001–25 000	595	1,6	9 078 189	6,9	264	5,1	4 144 421	12,7	
25 001–50 000	150	0,4	5 316 705	4,0	74	1,4	2 392 567	7,3	
50 001–	110	0,3	73 525 454	55,5	41	0,8	10 532 857	32,2	
odotusluettelossa			0	0,0			7 776 921	23,8	
yhteistilillä			179 070	0,1			601 580	1,8	
erityistilillä			166 950	0,1			0	0,0	
yhteensä	37 299	100,0	132 465 939	100,0	5 168	100,0	24 304 590	100,0	

Raisio Oyj:llä oli rekisteröityjä osakkeenomistajia 31.12.2016 yhteensä 39 332.

Emoyhtiön tuloslaskelma

(Milj. euroa)	Liitetieto	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
LIIKEVAIHTO		2,28	2,28
Liiketoiminnan muut tuotot		0,00	0,26
Materiaalit ja palvelut	1	-0,03	-0,03
Henkilöstökulut	2	-4,33	-7,25
Poistot ja arvonalentumiset	3	-0,06	-0,06
Liiketoiminnan muut kulut	4	-3,35	-1,66
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		-5,49	-6,46
Rahoitustuotot ja -kulut	5	-4,55	-1,79
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSIIRTOJA JA VEROJA		-10,04	-8,25
Tilinpäätössiirrot	6	+24,71	+31,13
Tuloverot	7	-2,97	-4,68
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		11,70	18,21

Emoyhtiön tase

(Milj. euroa)	Liitetieto	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	8	0,04	0,03
Aineelliset hyödykkeet	8	0,53	0,59
Osuudet saman konsernin yrityksistä	9	350,64	350,64
Muut sijoitukset	9	65,53	68,03
		416,75	419,29
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	10	0,01	0,02
Saamiset	11	71,18	46,30
Rahoitusarvopaperit	12	35,85	56,76
Rahat ja pankkisaamiset		17,51	7,90
		124,55	110,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ		541,30	530,27
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
	13		
Osakepääoma		27,78	27,78
Ylikurssirahasto		2,91	2,91
Vararahasto		88,59	88,59
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		18,66	18,66
Edellisten tilikausien voitto		98,20	103,76
Tilikauden voitto		11,70	18,21
		247,83	259,91
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		14	0,02
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	15	45,71	91,56
Lyhytaikainen vieras pääoma	16	247,73	178,78
		293,44	270,34
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		541,30	530,27

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

(Milj. euroa)	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-10,04	-8,25
Oikaisut:		
Suunitelman mukaiset poistot	0,06	0,06
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	-2,98	3,66
Muut tuotot ja kulut, joihin ei sisälly maksua	1,29	-0,20
Rahoitustuotot ja -kulut	7,53	-1,88
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-4,14	-6,61
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys (-), vähennys (+)	-0,14	+1,50
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)	0,00	-0,01
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)	-2,19	+2,06
Käyttöpääoman muutos	-2,33	3,55
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-6,47	-3,06
Maksetut korot ja maksut liiketoiminnan rahoituskuluista	-2,09	-2,71
Saadut osingot	0,00	0,01
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	2,46	1,21
Maksetut välittömät verot	-4,17	-4,42
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	-10,27	-8,98
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	-10,27	-8,98
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-0,02	-0,11
Aineellisten ja aineettomien hyöd. luovutustulot	0,00	0,00
Investoinnit konserniyhtiöosakkeisiin	0,00	0,00
Myönnetyt lainat	-2,50	-2,00
Lainasaamisten takaisinmaksut	5,00	0,00
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2,48	-2,11
Rahavirta investointien jälkeen	-7,80	-11,09
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut rahoituserät netto	-3,68	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+), vähennys (-)	-8,55	-14,44
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+), vähennys (-)	+32,63	+39,15
Lainasaamisten lisäys (-), vähennys (+)	-30,07	+5,25
Saadut ja maksetut konserniavustukset	31,15	22,59
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-25,00	-21,87
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-3,51	30,67
Rahavarojen muutos	-11,30	19,59
Rahavarat tilikauden alussa	64,66	36,49
Rahavarat tilikauden lopussa	53,35	64,66
Rahavarat fuusioista	0,00	8,58

Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomessa voimassa olevia kirjanpito- ja osakeyhtiölain säännöksiä. Tilinpäätös on laadittu euroissa.

Pysyvien vastaavien arvostaminen

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella. Poistot on tehty hyödykkeen käyttöönottokaudesta alkaen.

Poistoajat ovat:

- rakennukset ja rakennelmat 10–25 vuotta
- koneet ja laitteet 4–10 vuotta
- aineettomat oikeudet 5–10 vuotta
- muut pitkävaikutteiset menot 5–20 vuotta.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenot, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on alle kolme vuotta, sekä pienhankinnat (alle 850 euroa) on kirjattu kokonaisuudessaan kuluksi.

Myyntivoitot ja -tappiot määritetään vertaamalla myyntituottoa kirjanpitoarvoon, ja myyntivoitot ja -tappiot sisällytetään tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

Yhtiön pysyvien vastaavien sijoituksissa olevat tytäryhtiöosakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoa tai sitä alempana käypään arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostaminen

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä. Hankintameno määritetään painotetulla keskimääräisellä kustannuksella.

Saatavien ja velkojen arvostaminen

Saatavat on arvostettu hankintamenoonsa tai hankintamenoa alempana todennäköiseen arvoonsa. Velat on arvostettu nimellisarvoonsa.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön henkilöstön lakisääteinen ja vapaaehtoinen eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna. Yhtiön toimitusjohtajalla on oikeus ja velvollisuus siirtää eläkkeelle täytettyään 62 vuotta.

Varaukset

Varaukset kirjataan, kun yhtiöllä on tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos osasta velvoitetta on mahdollisuus saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuus-eräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun yhtiö on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta.

Liikevaihto

Liikevaihtona esitetään tuotemyynnin lisäksi tuotot emoyhtiön konserniyhtiöille tuottamasta palvelutoiminnasta.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina ovat esitetty omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot.

Maksettavat osingot

Yhtiön maksamat osingot kirjataan sille kaudelle, jonka aikana osakkeenomistajat ovat hyväksyneet osingon maksettavaksi.

Tilinpäätössiirrot

Tilinpäätössiirrot koostuvat saaduista ja annetuista konserniavustuksista sekä poistoeron muutoksesta.

Tuloverot

Yhtiön tuloslaskelman verot sisältävät verotettavan tuloksen perusteella lasketut tilikauden verot sekä aikaisempien tilikausien verot. Tilinpäätöksessä tilinpäätössiirtojen kertymä esitetään täysimääräisenä taseessa, eikä niihin sisältyvää verovelkaa ole käsitelty velkana. Laskennallisia veroja ei ole kirjattu.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivänä noteerattujen keski-kurssien mukaan. Toteutuneet kurssierot samoin kuin saamisten ja velkojen arvostamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot on käsitelty myyntien ja ostojen oikaisuerinä ja rahoituksen kurssivoitot ja -tappiot on esitetty rahoituksen tuotoissa ja kuluissa.

Ulkomaanrahan määräisten lainojen arvonmuutokset on kirjattu tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Johdannaisopimukset

Riskienhallintapolitiikkansa mukaisesti yhtiö käyttää johdannaisia valuutta- ja korkoriskeiltä suojautumiseen. Valuuttajohdannaisia käytetään suojaamaan valuuttamääräisiä saamisia ja velkoja ja tulevia kaupallisia rahavirtoja. Niistä syntyvät realisoituneet kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Koronvaihtosopimuksia käytetään suojaamaan yhtiön korollisia lainoja ja saamisia markkinakorkojen muutoksilta. Sopimusten jaksettu korko kirjataan rahoitustuottoihin tai rahoituskuluihin oikaisemaan alla olevasta laina- ja saamissalkusta aiheutuvia korkokuluja/-tuottoja. Sopimusten käypää arvoa ei ole kirjattu.

Omat osakkeet

Omien osakkeiden hankinta siihen liittyvine menoineen on esitetty yhtiön tilinpäätöksessä voittovarojen vähennyksenä. Omien osakkeiden luovutukset on esitetty voittovarojen lisäyksenä lukuun ottamatta suunnatussa osakeannissa luovutettuja omia osakkeita, joiden merkintähinta on merkitty sijoitetun vapaan oma pääoman rahastoon ja joiden hankintameno esitetään edelleen voittovaroissa.

Rahavirtalaskelma

Tilikauden aikaiset rahavirrat esitetään jaoteltuina liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoihin.

Rahavirtalaskelma on laadittu epäsuoraa menetelmää käyttäen.

Emoyhtiön tuloslaskelman liitetiedot

(Milj. euroa)	2016	2015
1. MATERIAALIT JA PALVELUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	0,02	0,03
Varaston muutos	0,00	-0,01
	0,02	0,03
Ulkopuoliset	0,01	0,01
Yhteensä	0,03	0,03
2. HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	3,37	5,93
Eläkekulut	0,62	0,80
Muut henkilösivukulut	0,34	0,52
Yhteensä	4,33	7,25
JOHDON PALKAT JA PALKKIOT		
Maksuperuste		
Toimitusjohtaja	1,73	1,91
Hallituksen jäsenet	0,21	0,21
Hallintoneuvosto	0,05	0,03
EMOYHTIÖN PALVELUKSESSA OLI TILIKAUDEN AIKANA KESKIMÄÄRIN		
Toimihenkilöt	39	40
LÄHIPIIRIVASTUUT		
Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset		
Emoyhtiön toimitusjohtajalla on oikeus ja velvollisuus siirtyä eläkkeelle täytettyään 62 vuotta.		
3. POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	0,06	0,06
4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT		
Tilintarkastajan palkkiot:		
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastus	0,04	0,00
Todistukset ja lausunnot	0,02	0,00
PricewaterhouseCoopers Oy		
Tilintarkastus	0,00	0,07
Todistukset ja lausunnot	0,00	0,01
Muut palvelut	0,00	0,01
Yhteensä	0,06	0,08

(Milj. euroa)	2016	2015
5. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Osinkotuotot		
Omistusyhteisyrittäjiltä	0,00	0,01
Yhteensä	0,00	0,01
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	0,68	0,76
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista yhteensä	0,69	0,77
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,27	0,05
Muilta	1,56	0,87
Yhteensä	1,83	0,93
Rahoitustuotot yhteensä	2,52	1,70
Kurssierot		
Saman konsernin yritykset	-17,55	3,09
Muut	14,90	-2,57
Yhteensä	-2,65	0,52
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-0,67	-0,69
Muille	-3,74	-3,31
Yhteensä	-4,42	-4,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-4,55	-1,79
6. TILINPÄÄTÖSSIIRROT		
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	0,00	-0,02
Saadut konserniavustukset	24,71	31,50
Yhteensä	24,71	31,48
7. TULOVEROT		
Tuloverot satunnaisista eristä	-4,94	-6,23
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	1,96	1,55
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0,00	0,00
Yhteensä	-2,97	-4,68

Emoyhtiön taseen liitetiedot

8. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2016

(Milj. euroa)	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutt. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,28	0,37	0,65
Lisäykset 1.1.–31.12.	0,02	0,00	0,02
Vähennykset 1.1.–31.12.	0,14	0,35	0,49
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,16	0,02	0,18
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,25	0,37	0,62
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,14	0,35	0,49
Tilikauden poisto	0,01	0,00	0,01
Kertyneet poistot 31.12.	0,11	0,02	0,14
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0,04	0,00	0,04
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0,03	0,00	0,03

8. AINEELLISET HYÖDYKKEET 2016

(Milj. euroa)	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	0,75	0,41	0,26	0,00	1,42
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
Vähennykset 1.1.-31.12.	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,13
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,09	0,75	0,29	0,26	0,00	1,39
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,00	0,67	0,25	0,00	0,00	0,93
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,13
Tilikauden poisto	0,00	0,01	0,04	0,00	0,00	0,05
Kertyneet poistot 31.12.	0,00	0,69	0,17	0,00	0,00	0,86
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0,09	0,06	0,12	0,26	0,00	0,53
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0,09	0,08	0,16	0,26	0,00	0,59
Tuotannollisten koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2016			0,00			
31.12.2015			0,00			

9. SIIJOITUKSET 2016

(Milj. euroa)	Konserni- yriytysten osakkeet	Omistus- yhteisyriytys- osakkeet	Muut osakkeet	Saamiset konserni- yriytiset	Sijoitukset yhteensä
Hankintameno 1.1.	350,64	0,03	0,03	67,98	418,67
Lisäykset 1.1.–31.12.	0,00	0,00	0,00	2,50	2,50
Vähennykset 1.1.–31.12.	0,00	0,00	0,00	5,00	5,00
Hankintameno 31.12.	350,64	0,03	0,03	65,48	416,17
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	350,64	0,03	0,03	65,48	416,17
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	350,64	0,03	0,03	67,98	418,67

OSAKKEET JA OSUUDET 2016

	Konsernin omistus- osuus, %	Emoyhtiön omistus- osuus, %
KONSERNIYRITYKSET		
Raisio Finance NV, Belgia	100,00	99,99
Raisionkaaren Teollisuuspuisto Oy, Raisio	100,00	50,00
Raisio UK Limited, Englanti	100,00	100,00
Glisten Limited, Englanti	100,00	0,00
Ravintoraisio Oy, Raisio	100,00	100,00
Raisioagro Oy, Raisio	100,00	100,00
Nordic Feed Innovations Oy, Turku	76,00	76,00
OSAKKUUSYRITYKSET		
Vihervakka Oy, Pöytyä	38,50	38,50

10. VAIHTO-OMAISUUS

(Milj. euroa)	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	0,01	0,01
Valmiit tuotteet/tavarat	0,01	0,01
	0,01	0,02

11. SAAMISET

(Milj. euroa)	2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,09	0,02
Lainasaamiset	42,58	12,51
Muut saamiset	24,78	31,17
Siirtosaamiset	1,49	0,93
	68,94	44,63
Muut saamiset	0,03	0,01
Siirtosaamiset	2,21	1,65
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	71,18	46,30

Siirtosaamisiin sisältyy liiketoimintaan liittyvien kulujen ja tuottojen sekä rahoituserien jaksotuksia.

12. RAHOITUSARVOPAPERIT

(Milj. euroa)	2016	2015
Jälleenhankintahinta	35,97	56,92
Kirjanpitoarvo	35,85	56,76
Erotus	0,12	0,16

13. OMA PÄÄOMA

(Milj. euroa)	2016	2015
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	27,78	27,78
Osakepääoma 31.12.	27,78	27,78
Ylikurssirahasto 1.1.	2,91	2,91
Ylikurssirahasto 31.12.	2,91	2,91
Vararahasto 1.1.	88,59	88,59
Vararahasto 31.12.	88,59	88,59
Sidottu oma pääoma yhteensä	119,27	119,27
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	18,66	18,66
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	18,66	18,66
Voittovarot 1.1.	121,97	125,65
Osingonjako	-25,15	-22,00
Nostamattomat osingot	0,09	0,08
Omien osakkeiden luovutus	1,28	0,04
Omien osakkeiden palautukset	0,00	0,00
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	98,20	103,76
Tilikauden tulos	11,70	18,21
Vapaa oma pääoma yhteensä	128,56	140,64
Oma pääoma yhteensä	247,83	259,91
Omasta pääomasta jakokelpoisia varoja	128,56	140,64

Yhtiön osakepääoma jakautuu osakelajeittain seuraavasti:

	2016		2015	
	kpl	milj. euroa	kpl	milj. euroa
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	32 683 091	5,50	32 740 417	5,51
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	132 465 939	22,28	132 408 613	22,27
Yhteensä	165 149 030	27,78	165 149 030	27,78

Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet:

	2016		2015	
	kpl	Hankintameno milj. euroa	kpl	Hankintameno milj. euroa
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	212 696	0,42	212 696	0,42
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	7 462 162	36,70	7 767 257	37,28
Yhteensä	7 674 858	37,12	7 979 953	37,69

Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöshetkellä oli 27,46 milj. euroa (vuonna 2015 luovutushinta oli 33,84 milj. euroa).

14. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Tilinpäättösiirtojen kertymä muodostuu kertyneestä poistoerosta.

VIERAS PÄÄOMA

15. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(Milj. euroa)	2016	2015
Lainat rahoituslaitoksilta	45,71	91,56
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	45,71	91,56

16. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(Milj. euroa)	2016	2015
Lainat rahoituslaitoksilta	42,57	18,43
Ostovelat	0,68	0,14
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
Ostovelat	0,07	0,02
Muut velat	201,60	154,37
Siirtovelat	0,08	0,11
	201,76	154,50
Muut velat	1,83	1,07
Siirtovelat	0,90	4,64
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	247,73	178,78
Siirtovelkoihin sisältyy liiketoiminnan kulujen, rahoituserien ja verojen jaksotuksia.		
Korottomat velat		
Lyhytaikaiset	3,56	6,03

Emoyhtiön muut liitetiedot

ANNETUT VAKUUKSET, VASTUUSITOUUMUKSET JA MUUT VASTUUT

(Milj. euroa)	2016	2015
TASEeseen sisällymättömät VASTUUSITOUUMUKSET JA VASTUUT:		
Leasingvastuut		
Leasingsopimuksista maksamatta olevat määrät		
Alkaneella tilikaudella maksettavat	0,07	0,08
Myöhemmin maksettavat	0,04	0,06
Yhteensä	0,11	0,14
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehtoihin liittyviä vastuuta.		
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta		
Takaukset	40,42	38,83

JOHDANNAISSOPIMUKSET:

(Milj. euroa)	2016	2015
Johdannaissopimuksia käytetään yhtiössä suojaustarkoitukseen. Alempana ilmoitetut johdannaissopimusten kohde-etuuden arvot kuvaavat suojaus-toimien laajuutta. Johdannaissopimusten käyvät arvot kertovat minkäläinen tulos johdannaisaseman sulkemisesta olisi syntynyt tilinpäätöspäivän markkinahinnoilla.		
Valuuttatermiinit:		
Käypä arvo	0,60	3,85
Kohde-etuuden arvo	190,34	242,54
Valuuttatermiinien kohde-etuuden arvona on ilmoitettu avointen termiinisopimusten summa muutettuna euroiksi tilinpäätöspäivän kurssilla.		
Koronvaihtosopimukset:		
Käypä arvo	0,00	-0,07
Kohde-etuuden arvo	0,00	7,66
Koronvaihtosopimusten kohde-etuuden arvona on ilmoitettu avointen sopimusten nimellismäärä.		

MUUT VASTUUT

Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä

Yhtiö on sitoutunut pitkän aikavälin kannustinjärjestelmään. Järjestelmän tarkoituksena on tukea yhtiön pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista ja toimia osakepohjaisena kannustinjärjestelmänä yhtiön ylimmälle johdolle sekä sitouttaa osallistujat työskentelemään pitkäjänteisesti yhtiön menestyksen eteen.

Tulevien vuosien järjestelmistä kirjaamaton kulu:

	2014 - 2016	2015 - 2017	2016 - 2018
Myöntämispäivä	13.1.2014	19.1.2015	15.1.2016
Toteutuspäivä	30.4.2017	30.4.2018	30.4.2019
Maksimipalkkiota vastaava osakemäärä	410 000	390 000	390 000
Maksutapa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat taseen 31.12.2016 mukaan ovat 128 562 651,45 euroa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voittovaroista jaetaan osinkoa 0,17 euroa osaketta kohden

yhteensä	28 075 335,10 euroa
ja että voittovaratilille jätetään	100 487 316,35 euroa
Yhteensä	128 562 651,45 euroa

Osinkoa ei kuitenkaan makseta niille osakkeille, jotka ovat yhtiön hallussa osingonjaon täsmäytyspäivänä 23.3.2017 ja osinko ehdotetaan maksettavaksi 3.4.2017.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu osingonjako hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna yhtiön maksukykyä.

Raisiossa 13. helmikuuta 2017

Matti Perkonoja

Michael Ramm-Schmidt

Erkki Haavisto

Ann-Christine Sundell

Antti Tiitola

Jarmo Puputti
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Raisio Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Raisio Oyj:n (y-tunnus 0664032-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien sääntösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olenaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olenaisuus. Olenaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olenaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältyneet arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Liikearvon ja tavaramerkkien arvostaminen (154 milj. euroa ja 48 milj. euroa) (Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetiedot 9-10)

- Konserni on laajentanut toimintaansa yrityshankinnoilla ja ostamalla tavaramerkkejä, minkä seurauksena konsernin taseeseen sisältyvän liikearvon ja tavaramerkkien määrä on merkittävä. Näistä ei kirjata poistoja, vaan ne testataan mahdollisen arvonalentumisen varalta vähintään vuosittain.
- Arvonalentumistestaus perustuu diskontattuihin rahavirtaennusteisiin. Näiden taustalla olevien keskeisten oletusten määrittäminen edellyttää johdon harkintaa, joka koskee mm. liikevaihdon kasvua, diskonttauskorkoa ja pitkän aikavälin kasvutekijää.
- Testauksissa käytettäviin ennusteisiin liittyvistä johdon harkintaan perustuvista ratkaisuista ja tasearvojen merkittävyydestä (43 % konsernitaseen loppusummasta 31.12.2016) johtuen näiden erien arvostaminen on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.

Olemme suorittaneet muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:

- Olemme arvioineet keskeisiä arvonalentumistestauksissa käytettyjä oletuksia, kuten liikevaihdon kasvu ja kannattavuus, suhteessa emoyhtiön hallituksen hyväksymiin budjetteihin ja omiin näkemyksiimme.
- Tarkastukseen on osallistunut arvonmäärittämisasiantuntijotamme, jotka ovat arvioineet laskelmien teknistä oikeellisuutta ja verranneet käytettyjä oletuksia markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.
- Lisäksi olemme arvioineet konsernitilinpäätöksen liikearvoa ja tavaramerkkejä koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

**Myyntituottojen ja myyntisaamisten oikeellisuus (436 milj. euroa ja 60 milj. euroa)
(Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetiedot 1 ja 15)**

- Myyntituottoihin liittyvä konsernin tietojärjestelmäympäristö on monimutkainen koostuen useista eri tietojärjestelmistä. Järjestelmien kautta käsiteltävien myyntitapahtumien lukumäärä on suuri, ja konserni myy paljon erilaisia tuotteita, joiden laskutushinnat vaihtelevat tilikauden aikana.
- Myyntitapahtumien suuren lukumäärän johdosta myyntituottojen ja myyntisaamisten oikeellisuus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Olemme suorittaneet muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:

- Olemme arvioineet merkittävässä konserniyhtiössä myyntituottojen kirjaamisen kannalta relevantteja tietojärjestelmiä ja niihin liittyvien yleisten tietojärjestelmäkontrollien toimivuutta.
- Olemme testanneet mm. myyntitapahtumien laskutukseen, rekisteröimiseen ja tulouttamiseen liittyvien sisäisten kontrollien tehokkuutta.
- Olemme testanneet konsernin merkittävien yhtiöiden laskutusaineiston oikeellisuutta vertaamalla yhtiöiden laskutusinformaatiota ulkopuolisiin vahvistuksiin.

**Vaihto-omaisuuden oikeellisuus ja arvostaminen (52,1 milj. euroa)
(Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetieto 14)**

- Raisio arvostaa vaihto-omaisuuden hankintamenoon tai nettorealisointiarvoon sen mukaan, kumpi näistä on alempi.
- Vaihto-omaisuuden arvostamiseen liittyy johdon harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat mm. arvoltaan alentuneen vaihto-omaisuuden määrittelyä sekä nettorealisointiarvon määrittämistä.
- Konsernin vaihto-omaisuuden seuranta tapahtuu useissa eri tietojärjestelmissä.
- Vaihto-omaisuuden arvostamiseen liittyvistä johdon harkintaan perustuvista ratkaisuista sekä hintavaihteluista johtuen vaihto-omaisuuden oikeellisuus ja arvostaminen on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Olemme suorittaneet muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:

- Olemme arvioineet merkittävien konserniyhtiöiden vaihto-omaisuuden kannalta relevantteja tietojärjestelmiä ja niihin liittyvien yleisten tietojärjestelmäkontrollien toimivuutta.
- Olemme testanneet vaihto-omaisuuden määrien oikeellisuuteen ja arvostamiseen liittyvien sisäisten kontrollien tehokkuutta sekä suorittaneet aineistotarkastustoimenpiteitä vaihto-omaisuuden arvostamisen oikeellisuuden arvioimiseksi.
- Olemme osallistuneet vaihto-omaisuuden inventaareihin merkittävässä konserniyhtiössä.

**Konserniyritysten osakkeiden arvostaminen emoyhtiön erillistilinpäätöksessä (351 milj. euroa)
(Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetieto 10)**

- Tytäryhtiöosakkeet muodostavat merkittävän tase-erän emoyhtiön erillistilinpäätöksessä.
- Tytäryhtiöosakkeiden arvonalentumista testataan liikearvon testaamisen yhteydessä. Mahdolliset viitteet konsernin liikearvon tai muiden omaisuuserien arvonalentumisesta saattavat vaikuttaa myös emoyhtiön tytäryhtiöosakkeiden arvoon.
- Testauksessa käytettäviin rahavirtaennusteisiin liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvojen merkittävydestä johtuen tytäryhtiöosakkeiden arvostaminen on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Olemme suorittaneet muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:

- Olemme analysoineet tytäryhtiöosakkeiden arvostamisen asianmukaisuutta suhteessa tilikauden 2016 liikearvon arvonalentumistestauksen tuloksiin.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa

toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole ta

siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyys voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksen. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaation kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Raisiossa 13. helmikuuta 2017

Esa Kailiala
KHT

Kimmo Antonen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvosto on tänään pitämässään kokouksessa perehtynyt tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sekä tilintarkastuskertomukseen tilikaudelta 1.1. – 31.12.2016.

Hallintoneuvosto puoltaa tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voittovarojen käytöstä.

Helsingissä 15. helmikuuta 2017

Hallintoneuvoston puolesta

Paavo Myllymäki
puheenjohtaja

Raisio Oyj – Raisonkaari 55 - PL 101 – 21201 Raisio
Puh. (02) 443 2111 – Faksi (02) 443 2315
Y-tunnus 0664032-4 – Kotipaikka Raisio

www.raisio.com

<http://vuosikatsaus2016.raisio.com>